

Metsäsektorin suhdannekatsaus 2019-2020

Jari Viitanen, Antti Mutanen ja
Sari Karvinen (toim.)

Luonnonvara- ja
biotalouden tutkimus
71/2019

Sisältö

Yhteenveto	3
Kansainvälinen ja kotimainen suhdannekehitys	9
Kansainvälinen talous	10
Kotimaan talous.....	18
Metsäteollisuus	20
Saha- ja vaneriteollisuuden tuotanto ja vienti	21
Ikkuna: Keski-Euroopan metsätuhot johtaneet sahatavaran ylitarjontaan.....	30
Massa- ja paperiteollisuuden tuotanto ja vienti	31
Metsäteollisuuden kannattavuus.....	37
Metsäteollisuuden työllisyys.....	43
Metsätalous	47
Puuvarojen käyttö	48
Raakapuumarkkinat.....	50
Bioenergiamarkkinat	54
Yksityismetsätalouden kannattavuus.....	60
Metsätalouden työllisyys.....	65
Ennusteiden osuvuus	69

Yhteenveto

Jari Viitanen ja Antti Mutanen

Maailmantalouden heikentyminen ja kysynnän kasvun hidastuminen vähentävät useiden metsäteollisuustuotteiden tuotanto- ja vientimääriä tänä ja ensi vuonna. Erityisesti sahateollisuuden lähitulevaisuuden näkymät ovat synkistyneet kuluvan vuoden aikana markkinoilla vallitsevan ylitarjonnan vuoksi. Sellun ja kartongin tuotantomäärissä ei tapahdu merkittäviä muutoksia, mutta paperin tuotanto vähenee huomattavasti ilmoitettujen kapasiteettivähennysten myötä. Sellun vienti nousee ennätystasolle. Useiden metsäteollisuustuotteiden hinnat tulevat alaspäin viime vuoden suhdannehuipusta. Myös teollisuuspuun hakkuumäärät vähenevät, metsäsektorin työllisyys hieman heikkenee, raakapuun kantohinnat alenevat ja kantorahatulot kääntyvät laskuun.

Maailmantalouden kasvu hidastuu

Yleinen epävarmuuden kasvu, sekava brexit-tilanne sekä Kiinan ja Yhdysvaltojen välisen kauppakiistan laajeneminen ovat alkuvuoden aikana hidastaneet maailmantalouden ja -kaupan kasvua. Metsäsektorin viime vuoden huippusuhdanne on nopeasti vaimentunut. Suomen metsäteollisuuden vientiosuuksilla painotettu maailmantalouden kasvu hidastuu tänä vuonna noin kahteen prosenttiin, mikä on prosenttiyksikön vähemmän kuin koko maailmantalouden yleinen kasvuennuste. Metsäteollisuustuotteiden päämarkkinoilla euroalueella kasvu hidastuu noin prosenttiin sekä tänä että ensi vuonna. Saksassa kasvu hidastuu tätäkin enemmän ja maan talous on vaarassa ajautua jopa taantumaan kuluvan loppuvuoden aikana. Britanniassa brexitiin liittyvä epävarmuus painaa talouden kehitystä. Kiinassa talouskasvu hidastuu noin kuuteen prosenttiin. Yhdysvalloissa kasvu jatkuu kohtuullista vauhtia tänä vuonna, mutta ensi vuonna sen ennakoidaan hidastuvan jopa alle kahden prosentin.

Taloukasvun hiipuminen on johtanut jälleen rahapolitiikan keventämiseen. Useat keskuspankit ovat laskeneet ohjaus- ja talletuskorkojaan sekä helpottaneet markkinoiden likviditeettiä jatkamalla arvopapereiden osto-ohjelmiaan. Yhtenä pyrkimyksenä on heikentää valuuttaa ja tukea vientiä valuutta-alueen ulkopuolelle. Euron ennakoidaan ensi vuoden aikana hieman heikentyvän dollariin nähden, mutta Ruotsin kruunu pysyy suhteessa euroon heikkona valuuttana.

Sahatavaran ylitarjonta laskee vientihintoja

Sahatavaran syksyllä 2018 alkanut vientihinnan lasku jatkuu vuonna 2019. Suomen tärkeimmillä vientimarkkinoilla sahatavarasta on ylitarjontaa, johon ovat vaikuttaneet esimerkiksi Keski-Euroopan metsätuhot. Sahoilla toteutetaan loppuvuoden ja talven aikana tuotannonrajoituksia, joihin viennin ongelmien lisäksi vaikuttaa sahatavaran kysynnän pieneneminen kotimaassa. Vuonna 2019 sahatavaran keskimääräisen vientihinnan ennustetaan laskevan kahdeksan prosenttia vuodesta 2018, mutta vientimäärän jäävän vuoden 2018 tasolle. Sahatavaran tuotanto sen sijaan supistuu pari prosenttia. Vuonna 2020 sahatavaran keskimääräisen vientihinnan laskun odotetaan jatkuvan, mutta kuluva vuotta loivempaan. Sahatavaran tuotantomäärien odotetaan edelleen pienenävän 11 miljoonaan kuutiometriin. Myös vienti supistuu hieman.

Vaikka koivuvanerin vientimarkkinoilla kilpailu on kiristynyt, vanerin vientihinnan kehitys on vuonna 2019 sahatavaraa myönteisempää, ja vanerin keskimääräisen vientihinnan ennustetaan vahvistuvan prosentin. Vanerin tuotannon ja viennin ennakoidaan sen sijaan supistuvan, sillä tuotantoa on sopeutettu markkinatilanteen mukaiseksi vuoden 2019 kuluessa. Maailmantalouden kasvun hidastumisen ja epävarmuustekijöiden voimistumisen ei odoteta tuovan merkittäviä muutoksia vanerin vientiin tai tuotantoon vuonna 2020.

Sellun vienti uuteen ennätykseen, paperin tuotanto supistuu

Sellun tuotantomäärän arvioidaan kasvavan tänä vuonna prosentin ja viennin kahdeksan prosenttia. Tämä johtuu osittain aiemmista kapasiteettilyhyksistä. Ensi vuonna vientimäärän kasvu on vähäisempää ja tuotantomäärä alenee hieman. Vientimäärät ovat kuitenkin yhä ennätysuuria. Pitkä- ja lyhytkuituisen sellun maailmanmarkkinahinnat nousivat viime vuonna poikkeuksellisen korkeiksi, mutta kuluvan vuoden aikana ne ovat laskeneet huomattavasti kysynnän alentuessa sekä Kiinassa että Euroopassa. Kuluvan vuoden syksyllä sellun globaalit varastot ovat edelleen korkeat, mikä heijastuu myös Suomen vientihintoihin. Sellun keskimääräisen vientihinnan ennakoitaan laskevan 16 prosenttia viime vuodesta. Ensi vuonna keskimääräinen vientihinta jää tämän vuoden keskihintaa alhaisemmaksi, vaikka hintakehitys kääntyneekin lievään nousuun.

Vuonna 2019 paperin tuotanto- ja vientimäärät Suomessa supistuvat seitsemän prosenttia kysynnän vähetessä ja tuotantokapasiteetin pienentyessä. Viime vuoden osin kustannusvetoisen hinnan nousun seurauksena paperin keskimääräinen vientihinta nousee kuitenkin viime vuotta korkeammaksi. Paperin keskimääräistä vientihintaa on nostanut varsinkin aikakauslehtipaperin hinta, mutta myös hienopapereiden hinnat ovat selvästi viime vuotta korkeammat. Ensi vuonna paperin tuotanto ja vienti vähenee Suomessa tätäkin vuotta enemmän paperikoneiden sulkemisten vuoksi. Vientihinta alenee hieman paperin kysynnän heiketessä edelleen ja sellun hinnan laskiessa.

Tänä vuonna kartongin vienti ja tuotanto Suomessa vähenevät hieman viime vuodesta maailmantalouden kasvun hidastuessa. Kartongin keskimääräinen vientihinta nousee kuitenkin hieman viime vuotta korkeammaksi. Ensi vuonna kartongin tuotanto- ja vientimäärät eivät merkittävästi muutu ja myös keskimääräinen vientihinta alenee vain hieman. Suomelle merkittävän taivekartongin näkymät ovat suhteellisen vakaat.

Massa- ja paperiteollisuuden kannattavuus normaalitasolle, sahoilla vaikeaa

Massa- ja paperiteollisuuden tulokset palaavat tänä vuonna normaalitasolle. Globaalin talouskasvun ennakoitu hiipuminen tarkoittaa, että huippuvuoden 2018 tulokset eivät toistu myöskään vuonna 2020. Alan kannattavuuden ennustetaan kuitenkin säilyvän edelleen kohtalaisen hyvällä tasolla, koska raaka-ainekustannukset laskevat ja graafisten papereiden tuotannon väheneminen jarruttaa niiden hintojen laskua. Sen sijaan sahojen kannattavuus on jyrkässä laskussa, eikä ensi vuodelle ole odotettavissa merkittävää käännettä parempaan.

Teollisuuspuun hakkuut vähenevät ja kantohinnat alenevat

Puutuoteteollisuuden heikentyneen suhdanteen ja tuotantomäärien pienenemisen vuoksi tukkipuiden keskimääräiset kantohinnat alenevat tänä vuonna 3–7 prosenttia. Sellun ja kartonkien tuotannon pysyminen korkealla tasolla pitää kuitupuiden kantohinnat 0–2 prosentin kasvussa. Yksityismetsien hakkuut vähenevät kuluvana vuonna viisi prosenttia. Koska metsäteollisuusyhtiöt ja Metsähallitus vähentävät myös hakkuitaan, teollisuuspuun hakkuut vähenevät yhteensä viisi prosenttia hieman yli 65 miljoonaan kuutiometriin. Raakapuun tuonti pysyy vuoden 2018 tasolla.

Vuonna 2020 teollisuuspuun hakkuut vähenevät edelleen kolme prosenttia. Sahateollisuuden tuotannon alenemisen jatkuessa tukkien kantohinnat laskevat kuluvasta vuodesta 2–3 prosenttia. Paperin kysynnän väheneminen sekä sellun tuotannon kasvun pysähtyminen vievät kuitupuiden kantohinnat 1–2 prosentin laskuun. Raakapuun tuonnin ennakoitaan kasvavan hieman kuluvasta vuodesta.

Yksityismetsätalouden liike-tulos laskussa

Vuonna 2019 yksityismetsien bruttokantorahatulot laskevat alle 160 euroon hehtaarilta (2,1 mrd. euroa) ja vuonna 2020 tulot jäävät alle 150 euroon hehtaarilta (2,0 mrd. euroa), mikä reaalisesti vastaa vuoden 2017 tasoa. Suuret päätehakkuumäärät lisäävät investointeja metsien uudistamiseen, mutta paineet lisätä investointeja etenkin nuorten metsien hoitoon ja metsäteiden peruspannukseen ovat ilmeiset. Vuonna 2019 investointien ennustetaan nousevan viitisen prosenttia 18 euroon hehtaarilta (240 milj. €) ja nousu jatkuu vajaan 20 euroon hehtaarilta vuonna 2020.

Yksityismetsätalouden liike-tulos oli 157 euroa hehtaarilta vuonna 2018. Tulojen aleneminen sekä investointien kasvaminen pudottavat tuloksen alle 140 euroon vuonna 2019 ja lasku jatkuu vuonna 2020 loivempaan alle 130 euroon hehtaarilta. Yksityismetsien puuntuotannon sijoitustuotto oli kantohintojen noustessa 13 prosenttia vuonna 2018. Kantohintojen lasku pudottaa yksityismetsien sijoitustuoton yli prosentin miinukselle vuonna 2019 ja kantohintojen edelleen laskiessa tuotto jää vuonna 2020 alle parin prosentin. Jos kantohintojen muutosta ei oteta huomioon, tuotto pysyy yli neljässä prosentissa.

Metsäsektorin työllisyys heikkenee hieman

Metsäteollisuus työllisti vuonna 2018 yhteensä 42 000 henkilöä, mikä oli yhdeksän prosenttia edellisvuotta enemmän. Talouskehityksen hiipuminen vaikuttaa suhdanneherkän metsäteollisuuden tuotantomääriin ja alan työllisyyden kehitykseen. Vuoden 2019 aikana työllisyyden ennustetaan vähenevän puutuoteteollisuudessa prosentin, mutta säilyvän massa- ja paperiteollisuudessa ennallaan. Vuoden 2020 aikana metsäteollisuuden työllisyyden ennustetaan vähenevän pari prosenttia. Työn tuottavuus on ollut vuoden 2011 jälkeen metsäteollisuudessa ripeämpää kuin koko kansantaloudessa keskimäärin. Erityisen nopeasti tuottavuus on lisääntynyt sahateollisuudessa.

Vuosina 2019 ja 2020 metsätalouden työllisyyden ennustetaan kääntyvän lievään laskuun, sillä talouden hiipuminen ja metsäalan tuotantomäärien väheneminen pienentävät hakkuumääriä. Uusien teknologisten ratkaisujen ja laitteiden hyödyntämisen vuoksi työn tuottavuus metsätaloudessa ja puunkorjuussa on kasvanut nopeammin kuin koko kansantaloudessa keskimäärin.

Päästöoikeuksien hintojen nousu lisää puupolttoaineiden käytön kannattavuutta

Päästöoikeuksien hinnat ovat nousseet lähes kolminkertaisiksi viimeisen vuoden aikana, mikä tukee metsähakkeen, kuoren ja purun kilpailukykyä lämmöntuotannossa. Metsähakkeen käytön ennakoitaan kasvavan tänä ja ensi vuonna pari prosenttia. Metsähakkeen keskimääräinen laitos-hinta nousee hieman. Puupellettien kotimaisen kulutuksen ja tuotannon ennakoitaan kasvavan muutaman prosentin vuosivauhtia.

Ennusteiden perusteet ja riskit

Metsäsektorin suhdannekatsauksessa tuotetaan tietoa metsäsektorin nykytilanteesta ja lähiajan näkymistä. Ennusteet perustuvat julkisiin tilastoihin, maailmantalouden kehitysen ennusteisiin, eri lähteistä saatavaan metsäsektorin markkinainformaatioon sekä Luonnonvarakeskuksessa tehtäviin tutkimuksiin. Ennusteiden tekemisessä käytetään niin sanottua johdetun kysynnän periaatetta, jolloin kotimaan ja vientimarkkinoiden talouskehitysten vaihteluiden oletetaan heijastuvan metsäteollisuustuotteiden kysynnän kautta metsäteollisuuden tuotantoon ja kotimaan puumarkkinoille. Myös metsäsektorin toimintaympäristön muutosten ja valtion taloudellisten ohjauskeinojen vaikutuksia on huomioitu ennusteita tehtäessä. Ennustettua huonompi talouskehitys alentaisi Suomen metsäteollisuuden vientihintoja, tuotantoa ja kannattavuutta verrattuna tässä esitettyihin ennusteisiin. Metsäteollisuudesta vaikutukset leviäisivät puun kysynnän alentuessa myös raaka-puumarkkinoille, metsätalouden työllisyyteen ja yksityismetsätalouden kannattavuuteen. Tällöin Suomen metsäsektorin kehitys jäisi nyt esitettyjä ennusteita heikomaksi. Ennustettua parempi talouskehitys puolestaan toimisi päinvastoin.

Käsitys maailmantalouden ja vientimarkkinoiden talouskehityksestä muodostetaan eri organisaatioiden (esimerkiksi OECD, IMF, ETLA, Nordea, Suomen Pankki) ennusteiden perusteella. Tämän katsauksen ennusteet perustuvat syys-lokakuun 2019 tietoihin metsäsektorista ja ennusteisiin maailmantalouden kehityksestä vuosille 2019-2020. Metsäsektorin ennusteet vastaavat tutkijoiden käsitystä todennäköisimmästä kehityksestä. Ne ovat piste-ennusteita ja pohjautuvat vientimarkkinoiden kasvuennusteisiin sekä muihin taustaoletuksiin markkinoiden kehityksestä.

Vuoden 2019 syksyllä maailmantalouteen sekä metsäteollisuustuotteiden markkinoihin suorasti ja epäsuorasti vaikuttavat epävarmuustekijät liittyvät erityisesti Yhdysvaltojen ja Kiinan välisiin tulli- ja kauppakiistoihin, joiden on pelätty laajentuvan laajemmin myös Yhdysvaltojen ja Euroopan unionin välille. Brexitiin liittyvät lähes viikoittaiset poliittiset tempaukset ovat pitäneet epävarmuutta yllä Britannian lisäksi myös euroalueella, joka on Britannialle tärkeä kauppakumppani. Geopoliittiset konfliktit tulevat yllättäen, kuten Saudi-Arabian öljyjalostamoille suunnatut iskut ja Turkin hyökkäys Syyriaan, ja niiden vaikutukset voivat olla kauaskantoisia ja pitkäkestoisia sekä taloudellisesti että poliittisesti. Yhdysvaltojen ensi vuoden presidentinvaaleihin voi liittyä uusia finanssi- ja kauppapoliittisia yllätyksiä, jotka voivat toisaalta olla myös maailmankauppaa piristäviä ja epävarmuutta lieventäviä tekijöitä. Myös sovun syntyminen brexitiin liittyen voi toimia piristysruiskeena talouksien kasvuodotuksille erityisesti Euroopassa. Globaali velkaantumisongelma ei toisaalta ole kadonnut minnekään.

Yksityismetsien keskimääräiset nimelliset kantohinnat 2018-2020e

Puutavaralaji	2018	2019e	Muutos	2020e	Muutos
	€/m ³	€/m ³	%	€/m ³	%
Mäntytukki	60,5	57,0	-6	55,4	-3
Kuusitukki	64,3	59,8	-7	57,9	-3
Koivutukki	45,9	44,3	-3	43,5	-2
Mäntykuitu	17,6	17,8	1	17,6	-1
Kuusikuitu	19,6	19,6	0	19,3	-2
Koivukuitu	16,8	17,1	2	16,8	-2

Lähde: Luke.

Keskeiset ennustemuuttujat 2018-2020*

Tuote		2018	2019e	2020e
		%muutos edellisvuodesta		
Sahatavara	tuotanto	1	-2	-5
	vienti	-7	0	-3
	vientihinta	9	-8	-2
Vaneri	tuotanto	-1	-4	-1
	vienti	-3	-1	0
	vientihinta	2	1	0
Sellu**	tuotanto	6	1	-1
	vienti	12	8	3
	vientihinta	22	-16	-5
Paperi	tuotanto	1	-7	-10
	vienti	2	-7	-10
	vientihinta	6	4	-3
Kartonki	tuotanto	5	-2	1
	vienti	4	-2	1
	vientihinta	4	2	-1
Teollisuuspuun hakkuut		9	-5	-3
Puun tuonti (sis. hakkeen)		34	1	2

* Hintamuutokset nimellisiä. ** Tuotanto- ja vientiluvut koskevat kaikkea sellua.

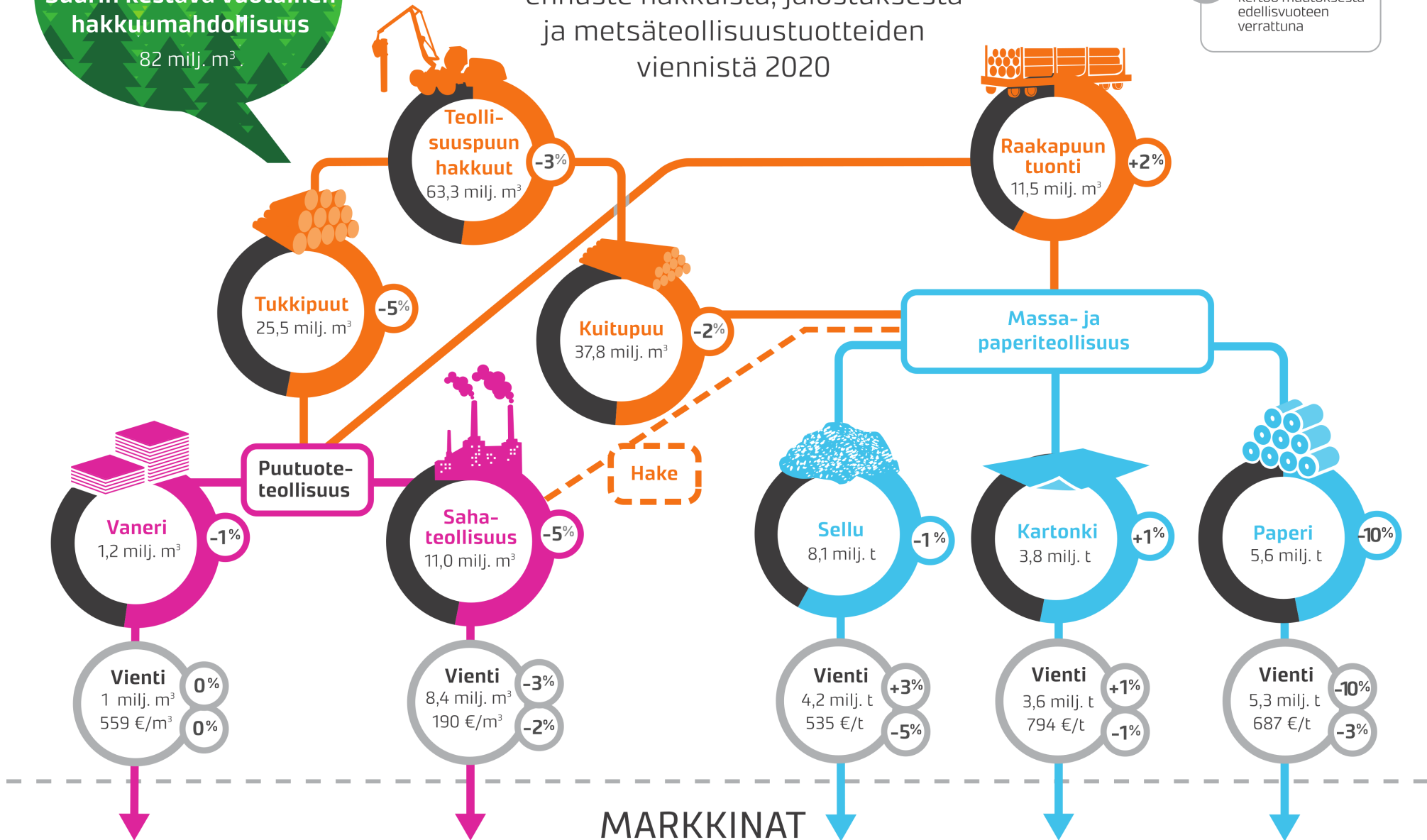
Lähteet: Metsäteollisuus ry, Tulli ja Luke.

Puuvarat
2,5 mrd m³
Suurin kestävä vuotuinen hakkuumahdollisuus
82 milj. m³

KANNOLTA MARKKINOILLE

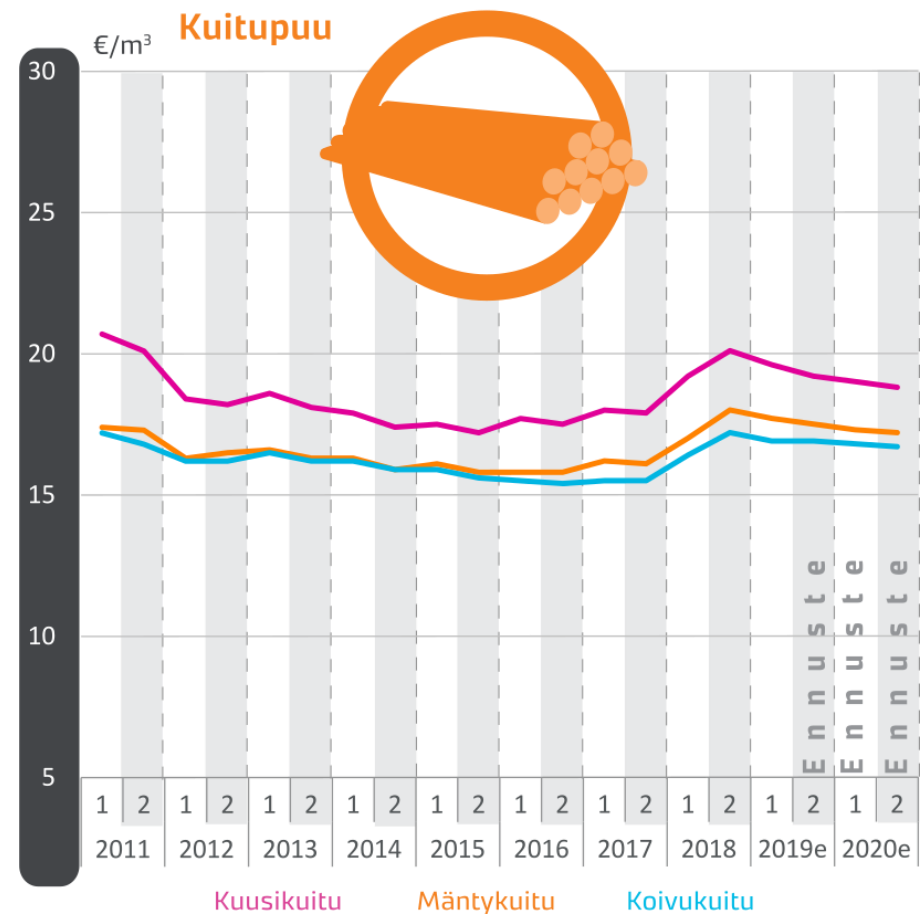
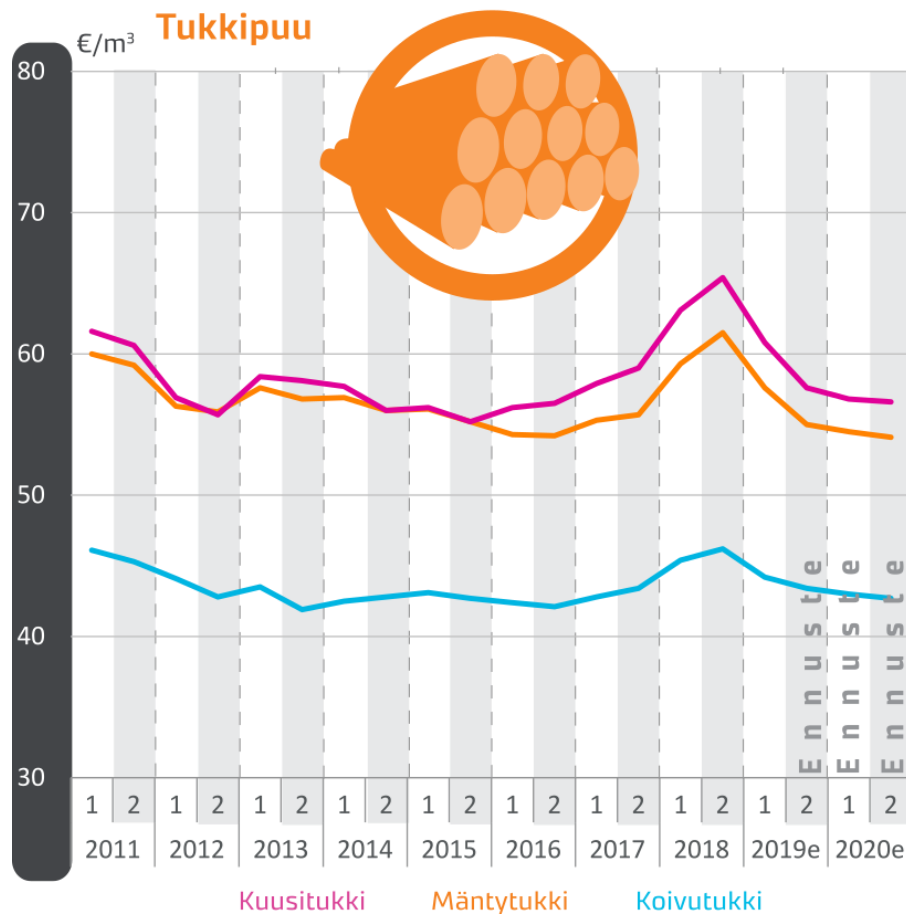
- ennuste hakkuista, jalostuksesta ja metsäteollisuustuotteiden viennistä 2020

%
kertoo muutoksesta edellisvuoteen verrattuna

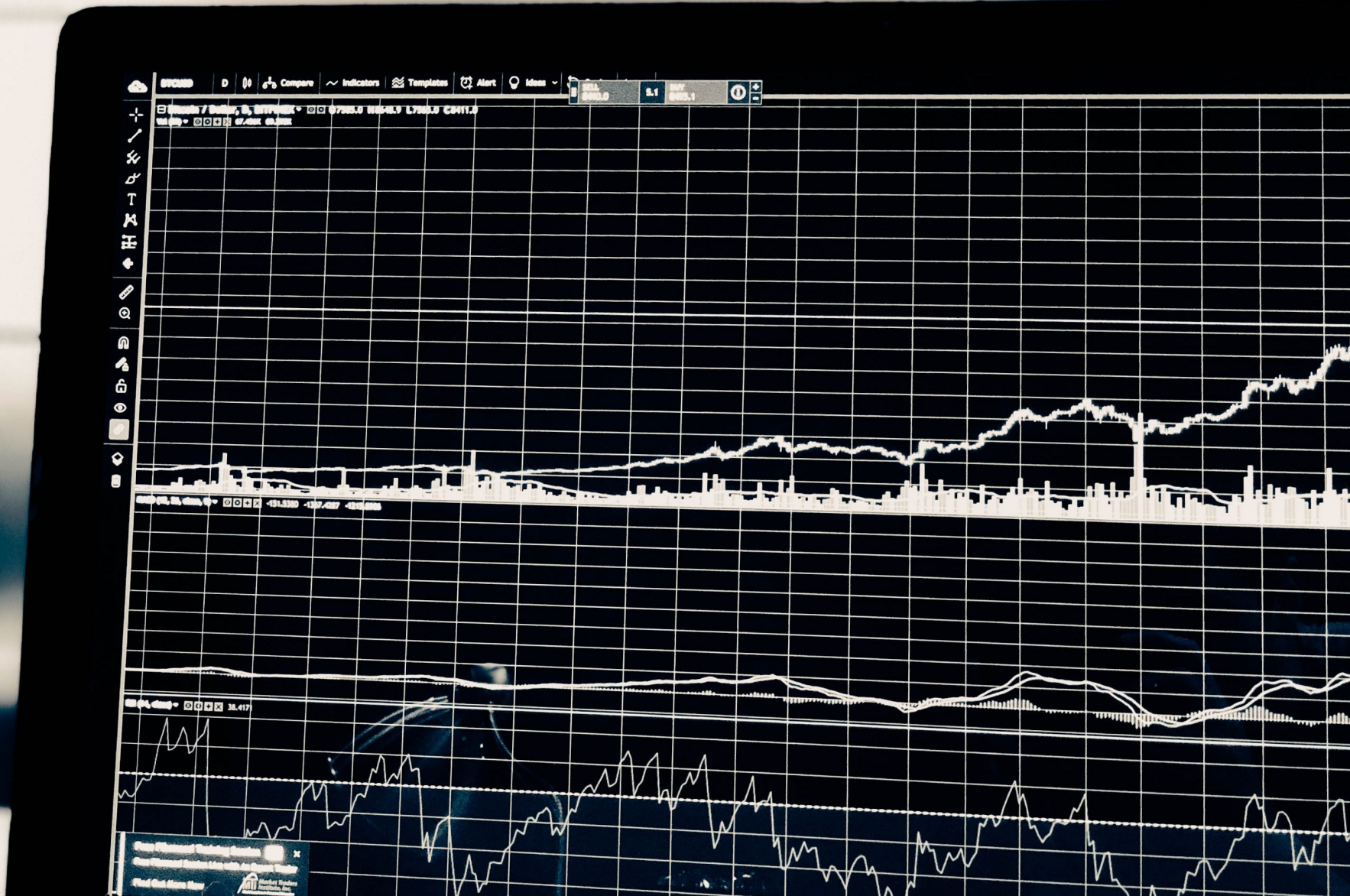

MARKKINAT

Tukkipuiden/Kuitupuiden kantohinnat puolivuositain 2011-2020e vuoden 2018 hinnoin (elinkustannusindeksi)

Kansainvälinen ja kotimainen suhdannekehitys

Kansainvälinen talous

Jari Viitanen

Metsäsektorin viime vuoden huippusuhdanne on nopeasti vaimentunut. Suomen metsäteollisuuden vientisuuksilla painotettu maailmantalouden kasvu hidastuu tänä vuonna noin kahteen prosenttiin. Tämä on lähes prosenttiyksikön vähemmän kuin koko maailmantalouden kasvuennuste. Kiinan ja Yhdysvaltojen välisen kauppakiistan laajeneminen alkuvuoden aikana vaikuttaa maailmankauppaan globaalisti. Metsäteollisuustuotteiden päämarkkinoilla euroalueella kasvu hidastuu noin prosenttiin sekä tänä että ensi vuonna. Saksassa kasvu hidastuu tätäkin nopeammin ja talous on vaarassa ajautua taantumaan kuluvan loppuvuoden aikana. Britannia on poliittisesti sekaisin brexitin vuoksi, ja epävarmuus painaa talouden kehitystä. Kiinassa talouskasvu hidastuu noin kuuteen prosenttiin. Yhdysvalloissa kasvu jatkuu kohtuullista vauhtia tänä vuonna, mutta ensi vuonna senkin ennakoidaan hidastuvan jopa alle kahteen prosenttiin.

Talouskasvun hiipuminen on johtanut jälleen rahapolitiikan keventämiseen. Useat keskuspankit ovat laskeet ohjaus- ja talletuskorkojaan sekä helpottaneet markkinoiden likviditeettiä jatkamalla arvopapereiden osto-ohjelmiaan. Yhtenä pyrkimyksenä on heikentää valuuttaa ja tukea vientiä valuutta-alueen ulkopuolelle. Euron ennakoidaan ensi vuoden aikana hieman heikentyvän dollariin nähden. Ruotsin kruunu pysyy suhteessa euroon heikkona valuuttana.

Maailmantalouteen sekä metsäteollisuustuotteiden markkinoihin suorasti ja epäsuorasti vaikuttavat epävarmuustekijät liittyvät erityisesti Yhdysvaltojen ja

Kiinan välisiin tulli- ja kauppakiistoihin, joiden on pelätty laajentuvan laajemmin myös Yhdysvaltojen ja Euroopan unionin välille. Brexitiin liittyvät lähes viikoittaiset poliittiset tempaukset ovat pitäneet epävarmuutta yllä Britannian lisäksi myös euroalueella, joka on Britannialle tärkeä kauppakumppani. Geopoliittiset konfliktit tulevat yllättäen, kuten Saudi-Arabian öljyjalostamoille suunnatut iskut ja Turkin hyökkäys Syyriaan, ja niiden vaikutukset voivat olla kauaskantoisia ja pitkäkestoisia. Yhdysvaltojen ensi vuoden presidentinvaaleihin voi liittyä uusia finanssi- ja kauppapoliittisia yllätyksiä, jotka voivat olla myös maailmankauppaa pirstäviä ja epävarmuutta lieventäviä tekijöitä. Globaali velkaantumisongelma ei ole kadonnut minnekään.

Vuoden 2018 huippusuhdanteessa metsäteollisuuden viennin arvo kasvoi

Vuonna 2018 Suomen metsäteollisuustuotteiden viennin nimellinen kokonaisarvo kasvoi lähes 10 prosenttia edellisvuodesta 13,2 miljardiin euroon. Viennin hyvää vetoa kuvaa, että metsäteollisuustuotteiden osuus Suomen koko tavaraviennin arvosta kasvoi edellisvuodesta vajaan prosenttiyksikön 21 prosenttiin, vaikka samalla myös Suomen koko tavaraviennin nimellinen arvo kasvoi lähes seitsemän prosenttia. Metsäteollisuustuotteiden viennin kehitys oli kuitenkin kaksijakoista, sillä vientituloja kasvattivat erityisesti massa- ja paperiteollisuuden vientimäärien kasvu sekä yksikköhintojen nousu. Puutuoteteollisuudessa viennin kokonaisarvo sen sijaan aleni vajaan

puoli prosenttia edellisvuodesta vanerin ja sahatavaran vientimäärien supistuttua.

Massa- ja paperiteollisuuden viennin arvoa vauhditti erityisesti massan vajaa kymmenen prosenttia kasvaneet vientitoimitukset ja viidenneksellä nousseet yksikköhinnat. Massan viennin nimellinen kokonaisarvo kasvoi peräti kolmasosan edellisvuodesta 2,6 miljardiin euroon. Myös paperin pitkään jatkunut alamäki kääntyi viime vuonna nousuun, sillä paperin vientimäärä kasvoi pari prosenttia ja viennin yksikköhinta nousi yli viisi prosenttia. Myös kartongin vientimäärä ja keskimääräinen vientihinta nousivat kumpikin noin neljä prosenttia.

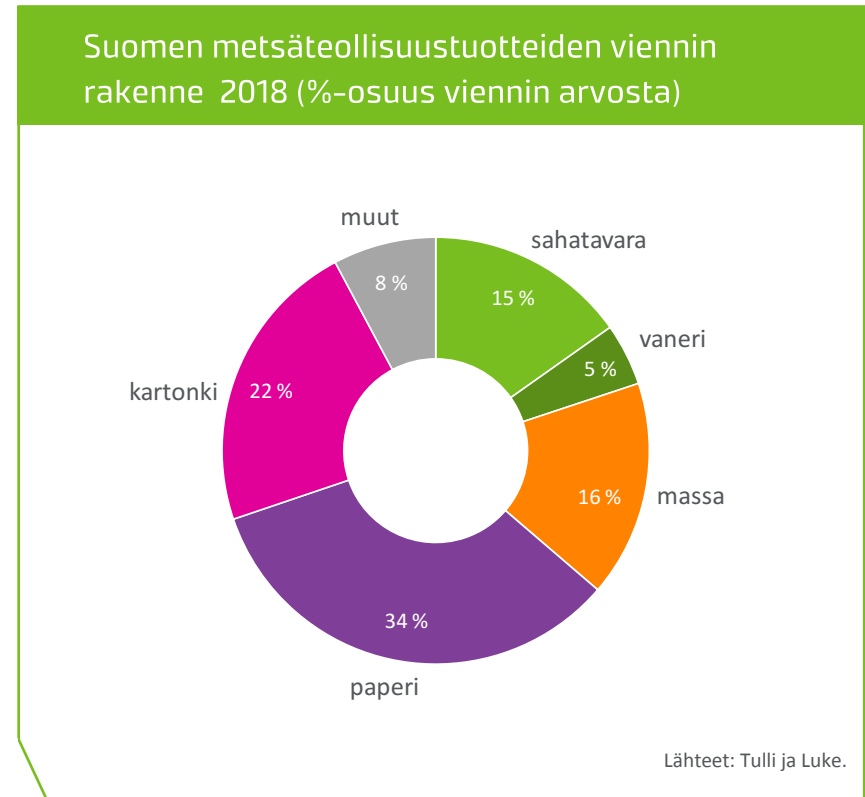
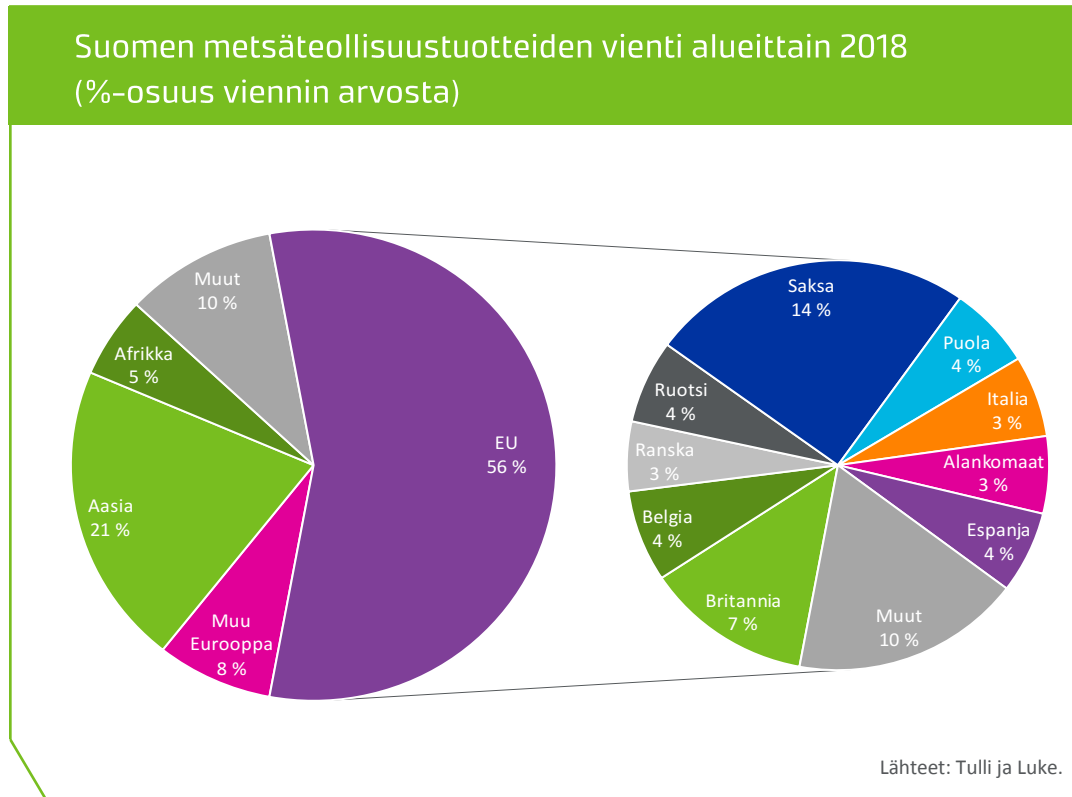
Puutuoteteollisuuden viennin nimellinen kokonaisarvo vuonna 2018 oli 2,9 miljardia euroa. Sahatavaran

vientimäärät supistuivat seitsemän prosenttia 8,7 miljoonaan kuutiometriin. Sahatavaran viennin nimellinen keskihinta kuitenkin nousi yhdeksän prosenttia. Myös vanerin vienti supistui kolme prosenttia viennin yksikköhintojen noustua vajaa pari prosenttia.

Paperin osuus metsäteollisuustuotteiden kokonaisviennin arvosta on supistunut merkittävästi jo useiden vuosien ajan vallitsevan rakennemuutoksen myötä. Viime vuonna paperin suotuisa markkinake-

hitys kuitenkin hetkellisesti hidasti tätä kehitystä, ja paperin osuus supistui vain vajaan prosenttiyksikön. Paperin osuus on edelleen noin kolmannes Suomen metsäteollisuustuotteiden viennin arvosta. Vuonna 2018 puutuoteteollisuuden osuus metsätuotteiden viennin arvosta oli 22 prosenttia (2,9 miljardia euroa) ja massa- ja paperiteollisuuden osuus 78 prosenttia (10,3 miljardia euroa). Huomioitavaa on, että massasta saadut vientitulot ovat lähes koko puutuoteteollisuuden vientitulojen suuruiset.

Metsäteollisuustuotteiden viennin arvon jakautumisessa ei yleensä ole merkittäviä muutoksia peräkkäisinä vuosina, vaan muutokset tapahtuvat hitaasti. Viime vuonna on kuitenkin nähtävissä kaksi merkittävää poikkeusta, jotka molemmat liittyvät Kiinaan. Massa- ja paperiteollisuuden viennin arvolla mitattuna Kiinan merkitys on noussut erityisesti sellun kasvaneiden vientitoimitusten myötä. Kiinan osuus puolestaan viime vuonna supistui puutuoteteollisuuden vientitulojen lähteenä. Supistuvia sahatavaran toimituksia Kiinaan on kuitenkin pystytty korvaamaan

vientimäärien lisäyksellä esimerkiksi Pohjois-Afrikan valtioihin.

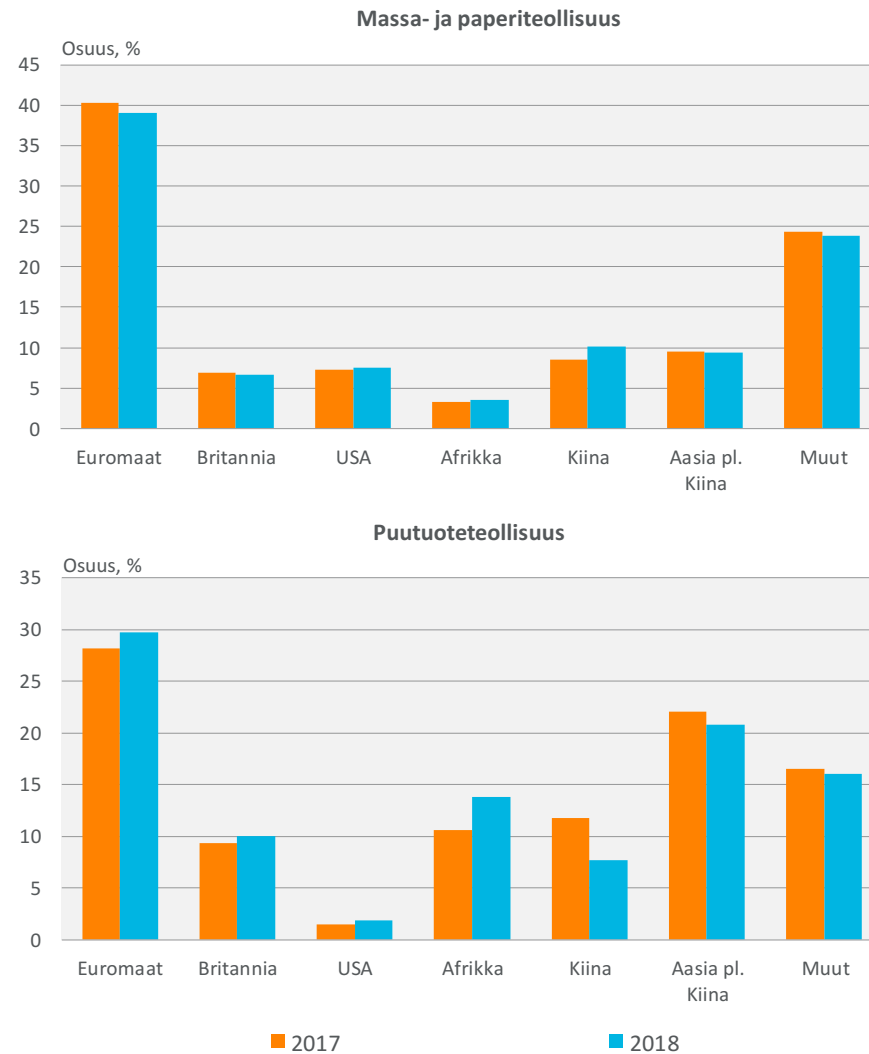
Aasian ja Kiinan kasvaneesta merkityksestä huolimatta euroalue on edelleen Suomen metsäteollisuustuotteiden viennin tärkein kohdealue. Puutuoteollisuuden vientituloista lähes 30 prosenttia tuli euroalueelta vuonna 2018. Massa- ja paperiteollisuudessa vastaava osuus oli 39 prosenttia. Yksistään Saksan osuus Suomen metsäteollisuustuotteiden viennin arvosta oli 14 prosenttia. Ennakkoarvioista poiketen lähestyvä brexit ei vuonna 2018 vaikuttanut merkittävästi Suomen metsäteollisuustuotteiden vientiin Britanniaan, vaan viennistä saadut nimellistulot kasvoivat yhdeksän prosenttia edellisvuodesta 975 miljoonaan euroon. Tämä johtui sekä nousseista vientihinnoista että toimitusmäärien kasvusta brittien kerryttäessä varastojaan ja varautuessa brexitin jälkeiseen aikaan.

Epävarmuuden kasvu verottaa maailmantalouden kasvua

Bruttokansantuotteen kasvulla mitattuna vuosi 2017 jäi maailmantalouden suhdannehuipuksi. Vaikka viime vuonna metsäteollisuustuotteiden kysyntä pysyi vielä hyvänä ja useiden tuotteiden vientihinnat nousivat, monella metsäteollisuuden keskeisellä markkina-alueella, kuten euroalueella, Britanniassa ja Aasiassa, talouskasvu alkoi jo hiipua. Yhdysvalloissa talouskasvu sen sijaan vielä kiihtyi. Vuonna 2018 maailmantalous kasvoi 3,6 prosenttia.

Taloukskasvun hidastumisen ennakoitiin jatkuvan kuluvan vuoden alun aikana. Hidastuminen oli kuitenkin odotettua vaimeampaa, sillä useisiin maailmanta-

Suomen metsäteollisuustuotteiden viennin arvon jakautuminen 2017 ja 2018

louteen vaikuttaviin epävarmuuksiin odotettiin jonkinlaista helpotusta, mikä kohensi yleistä mielialaa ja näkyi myös talousindikaattoreissa. Euroalueella kuluvan vuoden ensimmäisellä neljänneksellä talouskasvu jopa hieman kiihtyi edellisiin neljänneksiin verrattuna. Kesän aikana epävarmuus kuitenkin kasvoi negatiivisten uutisten myötä. Kiinan ja Yhdysvaltojen välisissä kauppaneuvotteluissa ei löydetty sovintoa, brexitiin liittyvät aikataulut ja poliittinen epävarmuus kasvoivat ja ostopäällikköindeksit sekä muut talousindikaattorit heikkenivät eri puolilla maailmaa. Lisäksi Saksan talouskasvu hiipui auto- ja muun teollisuuden ongelmien myötä. Korkeasuhdanteen taittuessa on tyypillistä, että talouden kasvutekijät tukeutuvat enemmän yksityiseen kulutukseen viennin ja investointien hiipuesssa. Näin on tälläkin kertaa, sillä työttömyys ei ole useissa talouksissa vielä kääntynyt kasvuun ja reaaliainsiotaso kohenee edelleen, mitä pitää yllä kulutuksen kasvua. Maailmantalouden kasvun arvioidaan hidastuvan lähes prosenttiyksikön viime vuodesta kolmeen prosenttiin vuonna 2019. Suomen metsäteollisuuden viime vuoden vientisuoksilla painotettu maailmantalouden kasvu on jopa prosenttiyksikön tätäkin hitaampaa.

Finanssipoliittinen elvytysvara on useissa talouksissa rajallinen velkaongelmien vuoksi. Globaalin talouskasvun hidastumisen myötä keskuspankkien rahapoliittinen rooli elvytyksessä onkin jälleen korostunut. Kiinan keskuspankki on asteittain jatkanut rahapoliittista elvytystä tukeakseen kauppakiistan vaivamaa vientiä. Yhdysvalloissa rahapolitiikan käänne tapahtui heinäkuussa, jolloin Yhdysvaltain keskuspankki (FED) kevensi rahapolitiikkaa ensimmäisen

Kuva: Unsplash.

kerran yli kymmeneen vuoteen alentamalla ohjauskorkoaan. Toinen koronlasku tapahtui syyskuussa, ja on todennäköistä, että korkoa lasketaan uudelleen kuluvan loppuvuoden ja ensi vuoden aikana, mikäli talouskasvu Yhdysvalloissa edelleen heikkenee. Euroopan keskuspankki (EKP) ilmoitti syyskuussa pankkeille suunnatun talletuskoron alentamisesta sekä arvopapereiden osto-ohjelman uudelleen aloittamisesta marraskuussa. On mahdollista, että EKP laajentaa toimenpiteitään ensi vuoden aikana. Myös useat muut keskuspankit ovat laskeneet korkotasoa kuluvan vuoden aikana. Rahoituksen saatavuuteen, investointeihin ja kuluttamiseen vaikuttamisen ohella rahapolitiikan kevennys vaikuttaa periaatteessa valuuttakurssia heikentävästi. Globaalisti onkin herännyt pelkoa laajamittaisen valuuttasodan puhkeamisesta, jolloin maailmankaupan hiipumisen myötä valuuttakurssia tietoisesti heikentämällä pyritään tukemaan vientiä valuutta-alueen ulkopuolelle. Esi-

merkiksi Kiinan juanin heikentymistä on pidetty osittain kauppapoliittisena aseena Yhdysvaltoja kohtaan. Kaikki valuutat eivät kuitenkaan pysty samanlaisesti heikkenemään muita valuuttoja vastaan. Valuuttakurssien määräytymiseen vaikuttavat myös valuutta-alueiden vaihtotaseet sekä talouksien kasvuodotukset. Metsäteollisuuden kilpailukykyyn, kannattavuuteen ja vientituloihin vaikuttaa merkittävästi euron vaihtosuhte muihin valuuttoihin.

Kuluvan syksyn talousennusteissa maailmantalouden kasvun ennakoitaan hidastuvan aiemmin ennustettua nopeammin ensi vuonna. Tuoreimmat tilastotiedot euroalueen kasvun pysähtymisestä, heikentyneet tilauskannat ja tuoreimmat luottamusindikaattorit eri alueilta tukevat tätä näkemystä. Maailmankauppaa, vientiä ja investointeja jarruttavat erityisesti epävarmuuden kasvu. Yhdysvaltojen ja Kiinan välinen kauppakiista on kärjistynyt ja kiistojen pelätään edelleen laajentuvan Yhdysvaltojen ja Euroopan unionin välillä. Ensi vuoden presidentinvaalit Yhdysvalloissa todennäköisesti tuovat yllätyksiä ja politiikkamuutoksia, jotka vaikuttavat globaalisti. Brexitin pitäisi astua voimaan vuoden 2019 marraskuun alussa, mutta edelleen kaikista eroamiseen liittyvistä yksityiskohdista ja aikatauluista ei ole varmuutta. Britannian sekava sisäpolitiikka brexitiin liittyen pitää epävarmuutta yllä Britannian lisäksi myös euroalueella. Geopoliittiset tilanteet eri puolilla maailmaa voivat myös kärjistyä. Tuorein esimerkki oli syyskuussa Saudi-Arabian öljyjälöstamoihin suunnatut iskut, mitkä herättivät huolta energian ja öljyn huoltovarmuuden turvaamisesta. Asuntovarallisuuden, pörssi-kurssien ja muiden varallisuuserien romahtaminen

voivat vaikuttaa merkittävästi kulutukseen, joka tois-
taiseksi kannattelee alueiden talouskasvuja. Vuonna
2020 maailmantalouden ennakoitaan kasvavan 2,9–
3,4 prosentin vauhtia.

Euroalue ongelmassa

Euroalueen talous kasvoi 1,9 prosenttia vuonna
2018. Kasvu alkoi hidastua jo kesän aikana ja vuoden
2018 kahdella viimeisellä neljänneksellä kasvua oli
enää 0,2 prosenttia edellisiin neljänneksiin verrattu-
na. Keskeisinä tekijöinä kasvun hidastumiseen olivat
maailmankaupan ja globaalin kysynnän heikentymi-
nen sekä Saksan vaipuminen lähes taantumaa teol-
lisuuden, ja erityisesti autoteollisuuden, ongelmien
vuoksi. Italia vajosi loppuvuodesta taantumaa.

Vuoden 2018 ensimmäisellä neljänneksellä euroalu-
een kasvu hetkellisesti piristyi, sillä edelliseen neljän-
nekseen verrattuna kasvua oli 0,4 prosenttia ja vuo-
dentakaiseen verrattuna 1,3 prosenttia. Toisen nel-
jänneksen vastaavat luvut olivat 0,2 ja 1,2 prosenttia.
Saksassa kasvu kääntyi kuitenkin toisella neljännek-
sellä jo negatiiviseksi ja on täysin mahdollista, että
Saksa ajautuu loppuvuoden aikana taantumaa. Tällä
puolestaan on merkittäviä kerrannaisvaikutuksia,
sillä Saksa on tärkeä kauppakumppani monen euro-
maan kanssa. Myös Italiassa talous ei käytännössä
ole kasvanut viimeisen vuoden aikana. Ranskassa,
Espanjassa ja Alankomaissa talouskasvu on sen sijaan
ollut alkuvuoden aikana poikkeuksellisen vahvaa.
Euroalueen talouskasvun näkymät ovat syyskuun
aikana edelleen heikentyneet alimmalle tasolle
kuuteen vuoteen. Kasvuodotuksia heijastava osto-
pääliköindeksi laski selvästi, mikä ennakoii euroalu-
een kasvun jo pysähtyneen. Teollisuustuotannon

alenemisen lisäksi myös palvelujen kysyntä on supis-
tunut. Euroalueen talousnäkyymiin vaikuttaa vahvasti
maailmankaupan hiipuminen ja epävarmuuden kas-
vu. Vientinäkömät Britanniaan ovat pysyneet sumei-
na brexitiin liittyvien epävarmuustekijöiden kautta.
Vuonna 2019 euroalueen talouden odotetaan kasva-
van noin prosentin viime vuodesta.

Vuoden 2020 talouskehityksen ennakkointia hanka-
loittavat useat epävarmuustekijät ja uhkakuvat, jotka
toteutuessaan heikentäisivät edelleen euroalueen

Kuva: Unsplash.

taloutta. Sopimuksettoman brexit-eron on arvioitu
supistavan euroalueen kasvua muutaman prosentin
kymmenyksen. Toisaalta jonkinlainen ratkaisu brexit-
ongelmaan tai kauppasodan uhan laantuminen ko-
hentaisi luottamusta ja piristäisi euroalueen talou-
den ja viennin kehitystä. Myös EKP:n kuluvan syksyn
rahapoliittisten toimien elvytysvaikutukset näkyvät
vasta ensi vuoden aikana. Yksityinen kulutus ei mer-
kittävästi supistu kuluvan vuoden tasolta, sillä työllis-
yysstilanteen ennakoitaan pysyvän ennallaan eikä
matala inflaatiotakaan syö ostovoimaa. Arviot euro-
alueen ensi vuoden talouskasvusta ovat 0,9–1,4 pro-
senttia.

Britannia brexit-sotkuissa, Ruotsin ta- louskasvu hidastuu

Britannian talous on kärsinyt brexitiin liittyvästä epä-
varmuudesta. Vuoden 2019 ensimmäisellä neljän-
neksellä Britannian talous kasvoi 0,6 prosenttia edel-
lisestä neljänneksestä, mutta toisella neljänneksellä
talous jo supistui 0,2 prosenttia ensimmäisestä nel-
jänneksestä. Loppuvuoden aikana talous ajautune
taantumaa. Mittavia investointeja ei epävarmuuden
vallitessa ole uskallettu tehdä. Vienti sen sijaan on
hieman piristynyt syksyn edetessä. Lokakuun 2019
lopulla näyttää siltä, että marraskuun alkuun sovittua
takarajaa eroamiselle joudutaan lykkäämään ensi
vuoteen. Mahdollisesti loppuvuoden aikana järjeste-
tään ennenaikaiset parlamenttivaalit. Nämä tar-
koittavat, että epävarmuus Britanniassa jatkuu ja
vaikuttaa negatiivisesti talouden kokonaiskehityk-
seen. Vuonna 2019 Britannian talous kasvaa noin
prosentin, mutta ensi vuoden kasvuun vaikuttaa vah-
vasti eroamisen aikataulu ja siihen liittyvät sopimuk-

set ja yksityiskohdat. Kasvuennusteet vaihtelevat suuresti 0,5–1,4 prosentin välillä.

Ruotsin talous kasvoi 2,4 prosenttia vuonna 2018. Tänä vuonna kasvu kuitenkin tulee hidastumaan merkittävästi, sillä sekä ensimmäisellä että toisella neljänneksellä talous kasvoi vain 0,1 prosenttia edellisistä neljänneksistä. Maailmantalouden heikentyneestä kysynnästä huolimatta vienti on vielä alkuvuoden aikana vetänyt kohtuullisesti. Teollisuuden luottamus on kuitenkin heikentynyt ja useat indikaattorit ennakoivat jopa viennin kasvun pysähtymistä loppuvuodesta. Myös rakentaminen on hiipunut ja asuntojen hinnat ovat suurimmissa kaupungeissa kääntyneet laskuun. Työttömyysasteen ennakoidaan nousevan hieman viime vuodesta. Ruotsin keskuspankin viime joulukuun koronaston jälkeen kruunu hieman vahvistui euroon nähden, mutta kuluvan vuoden aikana se on jälleen trendimäisesti heikentynyt talouskasvun heikentyessä ja markkinoiden

Maailmantalouden kasvun hidastuminen heikentää metsäteollisuustuotteiden kysyntänäkymiä.

odottaessa koronlaskua vielä loppuvuodelle. Ensi vuonna kotimaisen kysynnän odotetaan hieman pirstyvän, ja vientiä tukee kruunun pysyminen heikkona. Myös julkisen kulutuksen odotetaan kääntyvän aiempaa elvyttävämmäksi. Vuonna 2019 Ruotsin talous kasvaa 1–1,5 prosenttia, ja ensi vuonna kasvu-prosentti saattaa olla vielä tätä vuotta hieman pienempi.

Kiinaa piinaa kauppasota, Japanista ei mitään uutta

Kiinan ja Yhdysvaltojen tulli- ja kauppakiista on kuluvan vuoden aikana kärjistynyt. Tämän vuoden syyskuussa maiden toisilleen asettamat keskimääräiset tullitasot tuonnille olivat jo yli 20 prosenttia. Vielä viime vuoden talouskasvuun kiistalla ei ollut suurta vaikutusta, sillä Kiinan talous kasvoi 6,6 prosenttia vuonna 2018.

Vuonna 2019 Kiinan talouskasvu hidastuu. Osana tähän vaikuttaa maata pitkään vaivanneet rakenteelliset tekijät ja pyrkimys hitaasti siirtyä vientivetoisesta taloudesta kohti kotimaisia kysyntätekijöitä kasvun moottorina. Tämä talouden rakenteen muutos automaattisesti vaikuttaa kasvu hidastavasti. Osataan Kiinan talouskasvun hidastumiseen vaikuttaa myös kärjistynyt kauppasota sekä maailmankaupan hiljeneminen, mikä puolestaan vaikuttaa kotimaiseen teollisuustuotantoon. Kiina on kuitenkin pystynyt lieventämään hiipuvaa vientiä valuuttakurssipolitiikalla, jolla on tietoisesti pyritty heikentämään maan valuuttaa juania. Myös muita raha- ja finanssi-polittisia toimia talouden elvyttämiseksi on tehty,

joskin toimenpiteet ovat olleet varovaisia, jotta maan velkaantumisongelmat eivät paisuisi entisestään. Vaikka Kiinan virallisia kasvulukuja pidetään jossakin määrin epäluotettavina ja niihin pitää suhtautua varauksella, Kiinan talouden ennakoidaan kasvavan 6,0–6,2 prosenttia. Ensi vuonna talouskasvu hidastuu alle kuuden prosentin.

Japanin bruttokansantuote kasvoi viime vuonna 0,8 prosenttia. Kuluvan alkuvuoden aikana yksityinen kuluttaminen ja investoinnit ovat olleet poikkeuksellisen vahvoja toimien talouskasvun perustana. Kauppasota vaikuttaa tänä vuonna merkittävästi myös Japaniin, sillä maailmanmarkkinoiden ja erityisesti Kiinan kysynnän vaimeneminen vaikuttaa myös vientiin. Loppuvuoden talouslukuihin vaikuttaa lokakuulle suunniteltu kulutusveron nosto. Ensi vuonna talous voi saada hetkellisen piristyksen Tokion olympialaisista. Vuonna 2019 Japanin talous kasvaa 0,8–1,0 prosenttia ja ensi vuonna puolen prosentin vuosivauhtia.

Raakaöljyn halpeneminen vaikuttaa tuottajamaihin

Valuuttakurssien ohella raakaöljyn maailmanmarkkinahintojen kehitystä on vaikea ennakoida. Maailmantalouden ja -kaupan hidastuminen supistaa öljyn kysyntää ja periaatteessa laskee maailmanmarkkinahintaa, mutta erilaiset tarjontashokit sekä OPEC-maiden tuotantorajoitteet vaikuttavat myös hintakehitykseen. Tänä vuonna tarjontaa ovat supistaneet Iranille asetettu kauppasaarto, Venezuelan ja Nigeriän tuotantovaikeudet sekä Saudi-Arabian jalosta-

moille tehdyt iskut. Toisaalta Yhdysvallat on lisännyt öljyn tuotantoa, samoin useat muut öljyntuottajavaltiot OPEC-maiden keskinäisistä sopimuksista huolimatta. Vuoden 2018 kesän jälkeen raakaöljy (Brent) maksoi yli 80 dollaria tynnyriltä. Loppuvuodesta 2018 hinta kuitenkin aleni nopeasti ja kuluvan vuoden aikana hinta on vaihdellut 60 dollarin ympärillä.

Venäjän talous kasvoi viime vuonna 2,3 prosenttia. Kuluvan vuoden ensimmäisellä neljänneksellä Venäjän talous supistui, mutta toisen neljänneksen ennakkotietojen mukaan tekninen taantuma vältettiin talouden kasvettua hieman. Heikkoa talouskehitystä selittävät ennen kaikkea öljyn maailmanmarkkinahintojen laskun myötä supistuneet vientitulot sekä yksityisen kulutuksen väheneminen. Kotitalouksien reaalitulot eivät ole kasvaneet viimeiseen viiteen vuoteen ja kuluvan vuoden alussa voimaan tullut arvonlisäveron korotus heikentää edelleen ostovoimaa. Kotimaisten kysyntätekijöiden odotetaan pysyvän heikkona myös jatkossa. Maassa ei tehty kaivattuja rakenteellisia uudistuksia, joskin julkista kulutusta pyritään lähivuosina ohjaamaan erityisesti infrastruktuurin rakentamiseen. Investointien kasvua rajoittaa vallitseva epävarmuus sekä länsimaiden Venäjälle asettamat pakotteet. Kuluneen alkuvuoden aikana Venäjän keskuspankki on inflaation hidastuessa laskenut pariin kertaan ohjaukskorkoaan ja on valmis laskemaan sitä edelleen talouskehityksen mahdollisesti hiipuessa. Kuluvan vuoden aikana rupla on hieman vahvistunut euroon nähden. Vuonna 2019 Venäjän talouden arvioidaan kasvavan noin prosentin vuosivauhtia. Ensi vuonna kasvu nopeutuu noin puoleentoista prosenttiin.

Maailmantalouden kasvuennusteita (reaalinen BKT, muutokset prosentteina vuositasolla).

Alue	Osuus Suomen metsäteollisuuden viennin arvosta vuonna 2018, %	Toteutunut BKT % 2018	ETLA 2019e	IMF 2019e	ETLA 2020e	IMF 2020e
Metsäteollisuuden vientiosuuksilla painotettu	100,0	2,7	1,9	2,1	1,9	2,3
EU-28	54,1	2,0	1,0	1,2	0,9	1,5
Euroalue	37,0	1,9	1,9	1,2	0,9	1,4
Saksa	14,5	1,4	0,4	0,5	0,7	1,2
Britannia	7,4	1,4	0,8	1,2	0,5	1,4
Ruotsi	3,8	2,4	1,3	0,9	1,3	1,5
Venäjä	3,4	2,3	1,3	1,1	1,6	1,9
Yhdysvallat	6,3	2,9	2,2	2,4	1,6	2,1
Aasia	21,5	4,9	4,6	5,0	4,8	5,1
Japani	3,8	0,8	0,7	0,9	0,5	0,5
Kiina	9,6	6,6	6,1	6,1	6,0	5,8
Muut	14,7	2,3				

Elinkeinoelämän tutkimuslaitoksen (ETLA) ennuste julkaistiin 16.9.2019.

Kansainvälisen valuuttarahaston (IMF) ennusteet julkaistiin 15.10.2019.

Pohjois-Afrikan tärkeistä sahatavaran vientikohteista Egyptin talouden kasvu hieman kiihtyy viime vuodesta 5,5–6 prosenttiin tänä ja ensi vuonna. Myös Algeriassa kasvu kiihtyy viime vuodesta prosenttiyksikön noin 2,5 prosenttiin. Saudi-Arabian talous sen sijaan ei juuri kasva tänä vuonna. Ensi vuonna kasvu kiihtyy reiluun kahteen prosenttiin.

Yhdysvaltojen talouskasvu jatkuu mutta hidastuen

Yhdysvalloissa talouskasvu on jatkunut poikkeuksellisen pitkään. Vuonna 2018 Yhdysvaltojen talous kasvoi 2,9 prosenttia. Yhdysvalloissa yksityisen kulutuksen merkitys talouden kehitykseen on muita länsimaita merkittävämpi, sillä se muodostaa noin 70 prosenttia bruttokansantuotteesta. Suomessa vastaava luku on alle 50 prosenttia. Kulutusta Yhdysvalloissa ovat pitäneet yllä uusien työpaikkojen syntyminen, palkkojen ja ostovoiman nousu sekä erilaisen varallisuuserien, kuten asuntojen ja pörssikurssien korkea taso.

Vuoden 2019 ensimmäisellä neljänneksellä Yhdysvaltojen talous kasvoi 3,1 prosenttia edelliseen neljännekseen verrattuna. Toisella neljänneksellä vastaava kasvu oli kaksi prosenttia. Vaikka kauppakiistat Kiinan kanssa ovat jo vaikuttaneet vientiin sekä useiden toimialojen, kuten maatalouden, tuotantoon, yksityisen kulutuksen kasvu on alkuvuoden aikana jatkunut ripeänä. Kuluttajien luottamus on pysynyt edelleen vahvana, kun taas ostopäällikköindeksien mukaan teollisuuden luottamus lähitulevaisuuteen on hieman heikentynyt.

Kuva: Unsplash.

Pohjainflaation hidastuminen alle tavoitetason sekä vaimentuneet kasvunäkymät saivat Yhdysvaltojen keskuspankin alentamaan korkotasoaan vuoden 2019 heinäkuussa ja syyskuussa. On mahdollista, että korkoa alennetaan edelleen kuluvan vuoden aikana tai viimeistään ensi vuoden kuluessa. Maailmatalouden heikkeneminen, kauppakiistat Kiinan kanssa ja epävarmuuden kasvu hidastavat Yhdysvaltojenkin talouden kasvua ensi vuonna. Kasvua hidastaa myös se, että resurssit ovat huippusuhdanteen jälkeen jo lähes täyskäytössä.

Vuoden 2020 marraskuussa järjestetään Yhdysvalloissa presidentinvaalit ja niitä edeltävään aikaan saattaa liittyä useita talouspoliittisia toimia, joilla nykyhallinto pyrkii pitämään talouskasvua yllä turvatakseen hyvän vaalimenestyksen. Kongressin kesällä tekemä päätös liittovaltion menokaton poistamisesta mahdollistaa entistä helpommin velalla tehtävän finanssipoliittisen elvytyksen. On tietenkin mahdollista, että talous saa uutta lisäpotkua, mikäli kauppakiistoihin löytyy ratkaisu. Yhdysvaltojen talouden odotetaan kasvavan tänä vuonna 2,2–2,4 prosentin vuosivauhtia. Vuonna 2020 kasvu hidastuu 1,5–2,1 prosenttiin.

Kanadan talous kasvoi 1,9 prosenttia vuonna 2018. Viime vuoden lopussa ja kuluvan vuoden alussa kasvu näytti jo tyrehtyvän, mutta vuoden 2019 toisella neljänneksellä kasvu yllättäen kiihtyi 0,9 prosenttia edelliseen neljännekseen verrattuna. Yhdysvaltojen hidastuvan kasvun ennakoitaan kuitenkin vaikuttavan jatkossa myös Kanadan vientiä hidastavasti. Teollisuuden investointien sekä asuinrakentamisen ennakoitaan jopa supistuvan viime vuodesta, ja myös yksityisen kulutuksen kasvu on selvästi hidastumassa. Euro on alkuvuoden 2019 aikana heikentynyt Kanadan dollariin nähden, ja ensi vuoden aikana sen ennakoitaan edelleen hieman heikenevän. Vuonna 2019 Kanadan talous kasvaa vajaa kaksi prosenttia ja ensi vuonna kasvu hidastuu reiluun puoleentoista prosenttiin.

► [Luken tilastopalvelu: Metsäteollisuuden ulkomaankauppa](#)

Kotimaan talous

Jari Viitanen

Keskeisten vientimarkkinoiden heikkenevä kysyntä ja epävarmuuden kasvu hidastavat Suomen talouskasvua tänä ja ensi vuonna. Kasvua pitävät yllä lähinnä kotimaiset kysyntätekiöt. Yksityistä kulutusta tukevat työllisyyden edelleen paraneminen, reaaliensiotason nousu, ja alhainen korkotaso. Vuonna 2019 Suomen talouden kasvu hidastuu prosentin vauhtiin, ja ensi vuonna kasvu voi hidastua entisestään.

Vientimarkkinat hiipumassa

Vuonna 2018 Suomen talous kasvoi 1,7 prosenttia. Vaikka kasvu ennako-odotuksista poiketen hidastuikin edellisestä vuodesta, kotimainen kysyntä pysyi viime vuonna vahvana viennin kasvun hidastumisesta huolimatta. Vuoden 2019 ensimmäisellä ja toisella neljänneksellä Suomen talous kasvoi 0,5 prosenttia edellisiin neljänneksiin verrattuna. Vuositasolle muutettuna vastaavat kasvuprosentit olivat 0,9 ja 1,2.

Yksityistä kulutusta ruokkivat tänä vuonna edelleen paraneva työllisyys ja reaaliensiotason nousu, mutta epävarmuuden kasvu vaikuttaa erityisesti kalliiden ja pitkäikäisten tavaroiden hankintapäätöksiin. Tilastokeskuksen syyskuussa 2019 julkaisemien indikaattoreiden mukaan kuluttajien luottamus on kevään jälkeen heikentynyt merkittävästi. Vaikka luottamus kuluttajien omaan talouteen on vielä pysynyt kohtuullisena, arviot Suomen talouden kehityksestä ovat romahtaneet. Epävarmuuden kasvu näkyy myös kotitalouksien säästämisasteen kääntymisessä positiiviseksi tänä vuonna. Vaikka säästämisasteen kasvu supistaakin kulutusta, suuntaus on toisaalta tervetul-

Kotimaan kasvuennusteita.

	Toteutunut 2018	Etla 2019e	Nordea 2019e	Etla 2020e	Nordea 2020e
BKT, %	1,7	1,1	1,0	0,9	1,4
*Vienti, %	1,1	3,8	3,0	1,3	1,0
*Yksityinen kulutus, %	2,0	0,7	1,0	1,1	1,4
*Julkinen kulutus, %	1,4	1,8	1,2	1,4	1,0
*Investoinnit	3,1	1,4	0,5	0,8	0,1
Yksityiset	2,3	1,5	-	0,3	-
Julkiset	6,2	1,1	-	2,7	-
*Rakentaminen, %	1,5	-4,0	-	0,0	-
Kuluttajahintaindeksin muutos, %	1,1	1,0	1,1	1,1	1,3
Työttömyysaste, %	7,4	6,5	6,5	6,3	6,4
EUR/USD (periodin lopussa)	1,14	1,12	1,08	1,12	1,17

*Määrän muutos.

Elinkeinoelämän tutkimuslaitoksen (ETLA) ennuste julkaistiin 18.9.2018.

Nordean ennuste julkaistiin 5.9.2018.

lut vastapaino pitkään jatkuneelle kotitalouksien velkaantumisen kasvulle. Kone- ja laiteinvestoinnit kasvavat tänä vuonna edelleen hieman, mutta kokonaisinvestointien arvioidaan hidastuvan erityisesti asuinrakentamisen kasvun pysähtymisen vuoksi. Elinkeinoelämän keskusliiton teollisuuden tilaa kuvaava luottamusindikaattori on myös kevään jälkeen heikentynyt. Syyskuussa rakennusalalla luottamus yllättäen kuitenkin hieman nousi. Yritysten tilauskirjat ovat pienentyneet syksyn kuluessa, mutta ne ovat edelleen teollisuudessa kuitenkin keskimääräisellä tasolla. Toimialakohtaisia eroja toki on ja esimerkiksi sahateollisuudesta on syksyn aikana tullut ilmoituksia mahdollisista lomautuksista ja tuotannon rajoituksista.

Suomen talouskehitys elää pitkälti viennin varassa ja tavaraviennin ennakoidaankin kasvavan vielä tänä vuonna viime vuodesta. Tämän vuoden vientitilastoihin sisältyy kuitenkin kahden suuren risteilijän toimitukset ja syksyn aikana tulleet uutiset keskeisten vientialueiden talousongelmista viittaavat viennin kasvun merkittävään hidastumiseen lähitulevaisuudessa. Euroalueen ja erityisesti Saksan sekä Ruotsin talouksien hiipuminen heijastuvat myös suomalaisen tuotteiden kysyntään. Vuonna 2019 Suomen talouden ennakoidaan kasvavan hieman yli prosentin vuosivauhdilla.

Taloukasvu hidastuu edelleen 2020

Ensi vuonna Suomen taloukasvun odotetaan edelleen hidastuvan. Mikäli merkittävimmät epävarmuudet maailmankauppaa ja keskeisiä vientialueita kos-

Kuva: Metsäteollisuus ry.

kien eivät hellitä, ei Suomen vienninkään odoteta piristyvän. Taloukasvun pääpaino pysyykin ensi vuonna kotimaisissa kysyntätekkijöissä. Syksyn palkankorotusneuvotteluista odotetaan jälleen tiukkoja, mutta inflaation mataluuden vuoksi kotitalouksien

reaalitason ennakoidaan kasvavan. Työttömyysasteen ei odoteta vielä kääntyvän nousuun ja lainanhoidokulutkaan eivät kasva korkotason mataluuden vuoksi. Nämä kaikki tukevat yksityisen kulutuksen kasvua, joka kuitenkin hidastuu tästä vuodesta. Talonrakentaminen ei kohene kuluva vuodesta ja investointien kokonaiskasvu hidastuu alle prosenttiin.

Vaikka maailmantalouteen tällä hetkellä vaikuttaviin keskeisiin epävarmuustekijöihin löytyisi ratkaisu ensi vuoden aikana, vaikutukset välittyvät Suomeen hitaasti vientikysynnän piristymisen kautta. Syksyn edetessä Suomea koskevia talousennusteita vuoden 2020 osalta on tarkistettu alaspäin ja viimeisimmissä ennusteissa kasvuksi arvioidaan korkeintaan prosenttia. Poikkeuksena tosin on Kansainvälisen valuuttarahaston (IMF) vuoden 2019 lokakuun puolivälissä esittämä arvio Suomen talouden kasvun kiihtymisestä puoleentoista prosenttiin vuonna 2020.

Suomen taloukasvun hidastuminen jatkuu vuonna 2020.

Metsäteollisuus

Saha- ja vaneriteollisuuden tuotanto ja vienti

Antti Mutanen

Sahatavaran syksyllä 2018 alkanut vientihinnan lasku jatkuu vuonna 2019. Tärkeimmillä vientimarkkinoilla sahatavarasta on ylitarjontaa, johon ovat vaikuttaneet esimerkiksi Keski-Euroopan metsätuhot. Sahoilla suunnitellaan ja toteutetaan tuotannonrajoituksia, joihin viennin ongelmien lisäksi vaikuttaa sahatavaran kysynnän pieneneminen kotimaassa. Vuonna 2019 sahatavaran keskimääräisen vientihinnan ennustetaan laskevan kahdeksan prosenttia vuodesta 2018, mutta vientimäärän jäävän vuoden 2018 tasolle. Sahatavaran tuotanto sen sijaan supistuu pari prosenttia. Vuonna 2020 sahatavaran keskimääräisen vientihinnan laskun odotetaan jatkuvan, mutta kuluu vuotta loivempaan. Sekä sahatavaran vienti- että tuotantomäärien odotetaan pienenevän vuonna 2020 kuluva vuodesta.

Vaikka koivuvanerin vientimarkkinoilla kilpailu on kiristynyt, vanerin vientihinnan kehitys on vuonna 2019

Ylitarjonta johtaa sahatavaran tuotannon rajoituksiin.

sahatavaraa myönteisempää, ja vanerin keskimääräisen vientihinnan ennustetaan vahvistuvan prosentin. Vanerin tuotannon ja viennin ennakoidaan sen sijaan supistuvan, sillä tuotantoa on sopeutettu markkinatilanteen mukaiseksi vuoden 2019 kuluessa. Maailmantalouden kasvun hidastumisen ja epävarmuustekijöiden voimistumisen ei odoteta tuovan suuria muutoksia vanerin vientiin tai tuotantoon vuonna 2020.

Vuonna 2018 sahatavaran vientihinta nousi ja varastot kasvoivat

Vuosi 2018 oli sahatavaran vientihinnan kehityksen perusteella sahatiteollisuuden suhdannehuippu. Sekä kuusi- että mäntysahatavaran vientihinnat olivat korkeimmillaan syksyllä 2018, jonka jälkeen hinnat alkoivat laskea. Syyskuussa 2018 mäntysahatavaran vientihinta oli absoluuttisesti 40 euroa kuutiometriltä ja suhteellisesti liki neljänneksen korkeampi kuin keväällä 2017. Kuusisahatavaran vientihinnan vaihtelu on viime vuosina ollut mäntysahatavaraa maltillisempaa, ja kuusisahatavaran vientihinta oli syyskuuhun 2018 mennessä kohonnut 20 euroa kuutiometriltä eli 13 prosenttia kevään 2017 matalimmalta tasolta. Euromääräisesti tarkasteltuna syksyn 2018 suhdannehuippu ei kuitenkaan ollut poikkeuksellinen: sahatavaran nimelliset vientihinnat olivat samalla tasolla edellisen kerran kesällä 2014, ja vuoden 2007 suhdannehuipun hinnoista jäätiin vielä useita kymmeniä euroja.

Koko vuoden 2018 osalta havusahatavaran keskimääräinen vientihinta kohosi yhdeksän prosenttia vuodesta 2017. Havusahatavaran tuotanto kasvoi

puolestaan prosentin 11,8 miljoonaan kuutiometriin. Havusahatavaran vienti sen sijaan pieneni seitsemän prosenttia katkaisten kahdeksan perättäisen viennin kasvuvuoden aikakauden. Viennin laskun keskeisenä syynä olivat ongelmat sahatavaran viennissä Kiinaan. Vuonna 2017 sahatavaran vientimäärä Kiinaan kasvoi voimakkaasti 1,7 miljoonaan kuutiometriin, ja Kiinasta tuli Suomen sahatavaran viennin ylivoimaisesti tärkein kohdema. Vuoden 2018 alkupuoliskolla vienti Kiinaan hiipui, eikä merkittävää elpymistä odotuksista huolimatta tapahtunut vuoden loppua kohden. Viennin laskun taustalla oli sahatavaran kysynnän kasvun hidastuminen Kiinassa, mikä johtui muun muassa päätöksistä sulkea saastuttavia sahatavaraa jatkojalostavia tehtaita sekä yleisten talousnäkymien heikentyminen. Samalla myös sahatavaran tarjonta etenkin Venäjältä vahvistui ja sahatavaravarastot paisuivat. Vuonna 2018 sahatavaraa vietiin Suomesta Kiinaan noin 1,1 miljoonaa kuutiometriä, joka oli 38 prosenttia vähemmän kuin vuotta aiemmin. Samalla Egypti palasi Suomen sahatavaran viennin määrissä mitattuna tärkeimmäksi kohdemaaksi.

Sahatavaran kulutus kotimaassa ei rakentamisen huippusuhdanteesta huolimatta kasvanut vuonna 2018. Tilastoitu, varastomuutokset huomioiva sahatavaran kotimaan kulutus on jo muutaman vuoden ajan pysytellyt 3,2 miljoonassa kuutiometrissä. Tämä yhdistettynä sahatavaran tuotannon kasvuun ja pienentyneeseen vientimäärään merkitsee, että sahatavaravarastot kasvoivat Suomessa viime vuonna suureksi.

Kuva: Kimmo Räisänen, Puuinfo

Vuoden 2019 alussa sahatavaran vientimäärä yhä kasvussa

Tammi-heinäkuussa 2019 Suomen havusahatavaran vientimäärä kasvoi neljä prosenttia vuoden 2018 vastavaan aikaan verrattuna. Sahatavaran tuotanto kuitenkin laski prosentin kuluvan vuoden ensimmäisellä vuosipuoliskolla vuodentakaiseen verrattuna. Viennin kasvun taustalla on ollut vuonna 2018 kertyneiden sahatavara-varastojen purku. Vientimäärät kasvoivat suurimpiin kohdemaihin, Egyptiin ja Kiinaan, molempiin runsaat 20 prosenttia. Kiinan vientiä hallitsi kuusisahatavara 70 prosentin osuudella ja Egyptin vientiä mäntysahatavara 85 prosentin osuudella. Egyptiä ja Kiinaa suuremmat viennin kasvuluvut saavutettiin Saudi-Arabiassa, jonne sahatavaran vienti yli kaksinkertaistui tammi-heinäkuussa 2019 vuodentakaiseen verrattuna. Saudi-Arabiaan viedyistä sahatavarasta 70 prosenttia oli kuusisahatavaraa.

Havusahatavaran vientimäärä Eurooppaan oli tammi-heinäkuussa 2019 lievässä laskussa vuodentakaiseen verrattuna. Sahatavaralaaduittain ja vientimaittain kehityksessä oli kuitenkin huomattavia eroja. Kuusisahatavaran viennin tärkeistä kohdemaista vienti pieneni Saksaan (-4 prosenttia) ja Ranskaan (-5 prosenttia), mutta kasvoi Britanniaan (+6 prosenttia). Mäntysahatavaran vienti Eurooppaan kehittyi kuusisahatavaraa heikomminkin, ja suurin pudotus koettiin Virossa, jonne tammi-heinäkuussa 2019 vietiin 28 prosenttia vähemmän mäntysahatavaraa kuin vuotta aiemmin. Vuonna 2018 Viro oli Suomen mäntysahatavaran viennin tärkein kohdema euroalueella. Euroopassa mäntysahatavaraa on perinteisesti viety eniten Britanniaan, jonne vienti tammi-heinäkuussa 2019 pieneni kuusi prosenttia vuodentakaiseen verrattuna.

Suomen sahateollisuus vuonna 2018. Sahatavaran tuotanto sisältää havu- ja lehtisahatavaran, vienti sisältää havu-, lehti- ja höyläsahatavaran.

	Sahatavara 1 000 m ³	Osuus tuotannosta %	Määrän muutos 2018/2017 %
Tuotanto, josta	11840	100	1
Kotimaa*	3138	26	32
Vienti, josta	8702	74	-7
Euroalue	2230	19	0
<i>Saksa</i>	510	4	2
<i>Ranska</i>	482	4	-5
<i>Viro</i>	380	3	0
<i>Muut</i>	858	8	2
Muu Eurooppa	1301	11	0
<i>Britannia</i>	913	8	2
<i>Muut</i>	388	3	-5
Aasia	2930	25	-24
<i>Kiina</i>	1078	9	-38
<i>Japani</i>	920	8	-7
<i>Israel</i>	436	4	-8
<i>Saudi-Arabia</i>	231	2	-38
<i>Muut</i>	265	2	-9
Afrikka	2154	18	12
<i>Egypti</i>	1282	11	-1
<i>Algeria</i>	518	4	90
<i>Muut</i>	353	3	-1
Pohjois-Amerikka	27	0	124
<i>Muut</i>	60	1	106

*Käyttö kotimaassa = tuotanto – vienti.

Lähteet: Tulli ja Metsäteollisuus ry.

... mutta vientihinta jyrkässä laskussa

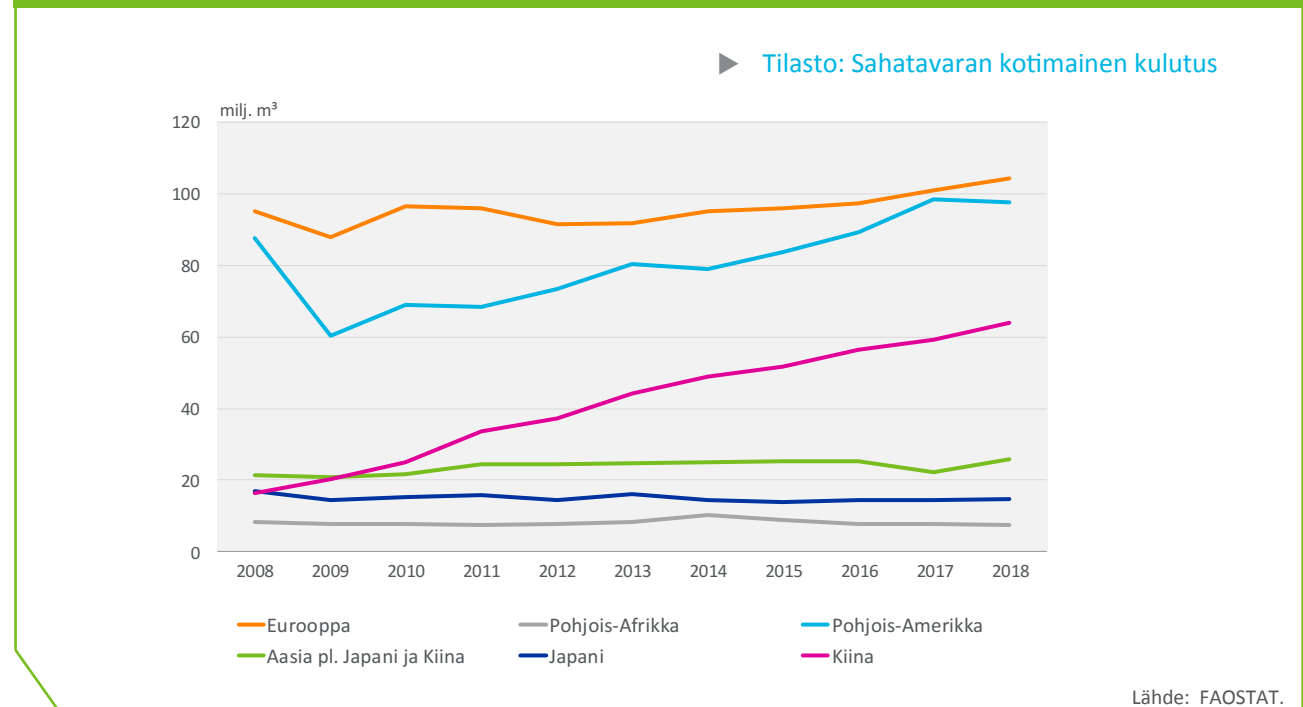
Vuoden 2018 lokakuussa alkanut sahatavaran vientihinnan lasku on jatkunut vuoden 2019 edetessä, ja lasku on kesän aikana kiihtynyt. Heinäkuun 2019 tulitilastojen perusteella mäntysahatavaran vientihinta oli laskenut syksyn 2018 korkeimmalta tasolta runsaat 35 euroa kuutiometriltä ja kuusisahatavaran vientihinta liki 30 euroa kuutiometriltä. Havusahatavaran hintatason laskusta on kuluvan vuoden aikana muodostunut globaali ilmiö, kun lukuisilla markkinoilla sahatavaran tarjonta on kasvanut kysyntää nopeammin.

Yhdysvalloissa, jossa havusahatavaran hinnat nousivat jyrkästi vuoden 2017 ja alkuvuoden 2018 aikana, hintakäänne tapahtui jo kesällä 2018, ja odotusten vastaisesti hinnat lasku ei ole jäänyt hetkelliseksi korjausliikkeeksi. Tähän syynä on ollut sahatavaran kysynnän kasvun hiipuminen samalla, kun tarjonta on pysynyt runsaana. Pohjoisamerikkalaiset tuottajat - metsätuhojen vaivaamaa Kanadan länsiosaa lukuun ottamatta - ovat sahatavaran kysynnän ja hinnan elpymiseen luottaen pitäneet yllä runsasta tuotantotasoa. Myös eurooppalaiset sahat ovat nähneet Yhdysvaltojen markkinat houkuttelevana, joten vientimäärät ovat kasvaneet etenkin Keski-Euroopasta. Vuoden 2018 lopulla ja 2019 alkupuoliskolla asuntoaloitusten määrä jäi Yhdysvalloissa alhaiseksi, mihin osaltaan vaikuttivat huonot sääolot. Lisäksi korjausrakentaminen, johon käytetään Yhdysvaltojen ikääntyneen rakennuskannan vuoksi runsaasti havusahatavaraa, on hidastunut ja arvioiden mukaan sahatavaran kulutus ei kuluvana vuonna kasva lainkaan Yhdysvalloissa.

Kiinan markkinoilla maahan tuodun havusahatavaran hinta laski kesällä 2019 alimmalle tasolle sitten vuoden 2016. Kuten Yhdysvalloissa myös Kiinassa sahatavaran tarjonta on ollut kysyntään nähden runsasta ja varastot kasvaneet suuriksi. Kiinan havusahatavaran tuonnissa venäläiset tuottajat ovat markkinajohtajia yli 60 prosentin markkinaosuudellaan. Vuoden 2019 ensimmäisellä puoliskolla havusahatavaran vienti Venäjältä Kiinaan nousi 9,6 miljoonaan kuutiometriin ja kasvua vuoden 2018 vastaavaan aikaan kertyi 14 prosenttia. Vuoden 2019 aikana

myös sahatavaran vienti Keski-Euroopasta Kiinaan on kasvanut voimakkaasti. Keski-Euroopasta Kiinaan viedään tällä hetkellä etenkin tuhopuusta sahattua edullista kuusisahatavaraa. Lisäksi sahaamattoman tuhopuun vienti Kiinaan on ollut vilkasta. Myös Suomen havusahatavaran vienti Kiinaan kasvoi vuoden 2019 alkupuoliskolla selvästi, mutta viennin kasvattamiseksi on jouduttu tinkimään hintatasosta. Tammiheinäkuussa 2019 kuusisahatavaran vientihinta Kiinaan oli 10 prosenttia ja mäntysahatavaran vienti-

Havusahatavaran näennäiskulutus (tuotanto + tuonti - vienti) 2008-2018

Suomen havusahatavaran vienti tammi-kesäkuussa 2019.

		Vientimäärä 1–7.2019 1 000 m ³	Osuus viennistä %	Määrän muutos 1–7.2019/ 1–7.2018 %	Vientihinta* 1–7.2019 €/m ³	Hinnan muutos 1–7.2019/ 1–7.2018 %
Havusahatavara	Koko vienti, josta	5496	100	4	198	-5
	<i>Euroalue</i>	1311	24	-3	221	1
	<i>Muu Eurooppa</i>	759	14	0	234	-1
	<i>Aasia</i>	1997	36	12	197	-5
	<i>Afrikka</i>	1395	26	4	156	-14
	<i>Pohjois-Amerikka</i>	20	0	98	337	0
	<i>Muut</i>	13	0	-58	258	-9
Mäntysahatavara	Koko vienti, josta	2597	100	-2	185	-8
	<i>Euroalue</i>	311	12	-14	222	2
	<i>Muu Eurooppa</i>	326	13	-5	220	0
	<i>Aasia</i>	713	27	-1	195	-5
	<i>Afrikka</i>	1246	48	2	161	-13
	<i>Pohjois-Amerikka</i>	0	0
	<i>Muut</i>	1	0	193	210	-53
Kuusisahatavara	Koko vienti, josta	2452	100	9	196	-4
	<i>Euroalue</i>	911	37	-2	214	1
	<i>Muu Eurooppa</i>	232	9	4	223	1
	<i>Aasia</i>	1157	48	19	186	-7
	<i>Afrikka</i>	150	6	22	121	-20
	<i>Pohjois-Amerikka</i>	0	0	122	219	-12
	<i>Muut</i>	2	0	7800	184	-22
Höyläsahatavara	Koko vienti, josta	447	100	15	286	0
	<i>Euroalue</i>	89	20	46	287	-5
	<i>Muu Eurooppa</i>	201	46	7	270	-4
	<i>Aasia</i>	127	28	32	302	6
	<i>Afrikka</i>	0	0	-67	203	4
	<i>Pohjois-Amerikka</i>	19	4	102	337	0
	<i>Muut</i>	10	2	-67	275	-3

*Vientihinta = viennin yksikköarvo

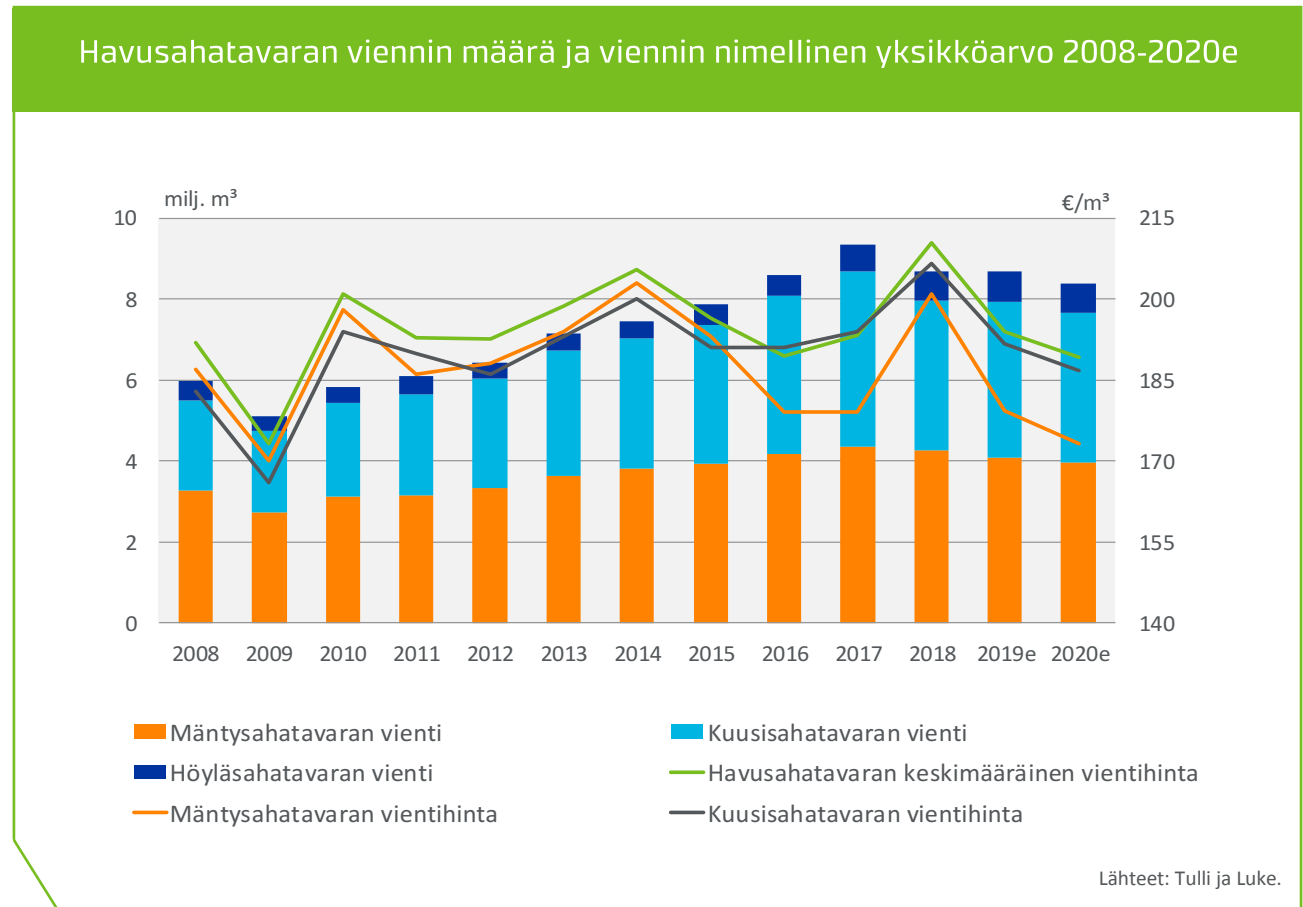
Lähde: Tulli.

hinta viisi prosenttia alempi kuin viime vuoden vastaavaan aikaan.

Myös Pohjois-Afrikassa havusahatavaran hinnat ovat kuluvana vuonna laskeneet nopeasti. Tammi-heinäkuussa 2019 suomalaisen mäntysahatavaran vientihinta Egyptissä oli 12 prosenttia alempi kuin vuotta aiemmin. Sinänsä kysynnän tasoa Egyptissä pidetään normaalia, mutta sahatavaran tarjonta on kasvanut voimakkaasti. Poliittiset jännitteet Algeriasa ovat haitanneet vientiä maahan, ja sahatavaravirrat ovat kääntyneet alueen muihin maihin. Suomesta Algeriaan vietiin sahatavaraa tammi-heinäkuussa 2019 lähes 30 prosenttia vähemmän kuin vuoden 2018 vastaavaan aikaan. Pohjois-Afrikan markkinoilla tarjontaa on lisännyt Keski-Euroopan tuhopuusta sahattu heikkolaatuinen sahatavara kuin myös venäläiset sahatavaran tuottajat, jotka ovat suunnanneet sahatavaran vientiä Kiinan asemesta jälleen Pohjois-Afrikkaan ja Eurooppaan. Pohjois-Afrikan ja Lähi-idän maiden talouksissa on kasvupotentiaalia, mutta poliittinen epävakaus ja sotilaalliset konfliktit luovat epävarmuutta ja haittaavat kasvua. Sahatavaramarkkinoilla tämä näkyy muun muassa sahatavaran ostajien maksuvalmiusongelmina ja sahatavaran kauppamäärien ja hintatason rajuina muutoksina.

Euroopassa ongelmana tuhopuu

Euroopassa rakennustuotannon määrän kasvu pienee Euroconstructin mukaan kuluvana vuonna 1,9 prosenttiin viime vuoden 3,1 prosentista (sisältäen Euroconstructin 19 jäsenmaata). Vuonna 2020 rakennustuotannon kasvu painuu 1,5 prosenttiin ja vuonna 2021 kasvun aleneminen hidastuu edelleen 1,4 prosenttiin. Suurista maista Saksassa rakentami-

sen ei vuonna 2019 ennusteta kasvavan lainkaan ja sen ennakoidaan kääntyvän laskuun vuonna 2020. Britanniassa rakentamisen kasvu kuluvana brexit-vuonna on vaisua, mutta sen ennakoidaan kiihtyvän vuonna 2020 runsaaseen kahteen prosenttiin. Rakentamisen kasvun hidastumisen myötä Euroopan sahatavaran kulutuksen jäävän Euroopassa kuluvana vuonna vii-

me vuoden tasolle. Sen sijaan sahatavaran tuotanto kasvaa.

Keski-Euroopassa sahatavaran tuotantoa kasvattaa tuhopuu, jota ovat aikaansaaneet myrskyt, kuivuus ja kaarnakuoriaiset. Tuhopuun määräksi vuoden 2018 osalta Saksassa, Tšekissä, Slovakiassa, Puolassa, Sloveniassa, Sveitsissä ja Pohjois-Italiassa arvioidaan

yhteensä 112 miljoonaa kuutiometriä ja vuonna 2019 tuhopuuta on syntynyt lisää. Myös Ruotsissa kaarnakuoriaiset ovat aiheuttaneet laajoja tuhoja. Tuhot ovat tuoneet sahoille edullista raaka-ainetta, josta sahattu sahatavara on laskenut keskimääräistä hintatasoa Keski-Euroopassa. Tuhopuusta sahattua sahatavaraa on myös viety suuria määriä Euroopan ulkopuolelle, mikä on painanut sahatavaran hintatasoa kohdemarkkinoilla. Tuhopuusta valmistettu sahatavara on toisaalta heikkolaatuista, mikä on parantanut tuoreesta puusta sahatun sahatavaran markkina-asemaa Keski-Euroopassa. Tämä on lisännyt niin pohjoismaisten kuin venäläistenkin sahatavaran tuottajien kiinnostusta kasvattaa vientiä Eurooppaan, mikä on lisännyt myös tuoreesta puusta sahatun sahatavaran hintaan kohdistuvia laskupaineita.

Sahatavaran kysynnän ja tarjonnan epätasapaino ja laskeva hintataso aiheuttavat sahatavaran tuottajille taloudellisia vaikeuksia ja johtavat ennen pitkää tuotannon sopeuttamistoimiin. Myös Suomessa useat tuottajat ovat syksyn 2019 aikana ilmoittaneet yt-neuvotteluista ja tuotannon sopeuttamisesta kysyntää vastaavaksi (mm. Binderholz Nordic, JPJ-Wood, Pölkky, Stora Enso). Stora Enso on lisäksi ilmoittanut Kiteen sahan sulkemisesta vuoden 2019 loppuun mennessä.

Myös kotimaan markkinat synkistävät sahatavaranäkymiä

Suomen havusahatavaran keskimääräisen vientihinnan ennustetaan vuonna 2019 laskevan kahdeksan prosenttia viime vuodesta ja vientimäärän jäävän

Kuva: Metsäteollisuus ry.

viime vuoden tasolle. Viennin suhteellisen korkeaan tasoon heijastuu sahatavaravarastojen purku vuoden 2019 alkupuoliskolla. Sen sijaan sahatavaran tuotannon ennustetaan vuonna 2019 jäävän pari prosenttia viime vuotta alemmalle tasolle 11,6 miljoonaan kuutiometriin.

Sahatavaran tuottajat ovat purkaneet varastojaan vuoden 2019 aikana, mutta useilla markkinoilla ostajien varastot ovat edelleen suuret. Lisäksi talouskasvun odotetaan yleisesti hidastuvan ja kasvuun kohdistuu kauppasotien kaltaisia jatkuvasti todennäköisemmäksi käyviä riskejä, mikä heijastuu rakentamisen volyymin kautta sahatavaran kysyntään. Sahatavaran tuotannonrajoitukset ovat yleistyneet syksyllä 2019, mutta edelleen tarjonnan taso on monilla suomalaisille tuottajille tärkeillä markkinoilla kysyntään nähden korkea, minkä vuoksi sahatavaran hintaan kohdistuu yhä laskupaineita. Sahatavaran vientihinnan laskun odotetaan taittuvan vähitellen vuonna 2020, mutta koko vuoden 2020 osalta havusahatavaran keskimääräinen vientihinta jää pari prosenttia kuluvaan vuoteen alemmaksi.

Suomessa rakentamistuotanto oli vielä alkuvuonna 2019 suhteellisen vilkasta. Rakennusteollisuus RT:n lokakuun ennusteen mukaan koko vuoden 2019 osalta rakentaminen kuitenkin supistuu vuodesta 2018. Rakentamisen vähentymisvauhdin odotetaan vuonna 2020 kiihtyvän kolmeen prosenttiin. Supistuminen on nopeinta asuinkerrostalorakentamisessa, mutta myös omakotirakentamisen ennakoidaan vähenevän sekä 2019 että 2020. Suomessa sahatavaran kulutus laskee rakentamisen pienentymisen myötä, mikä yhdessä sahatavaran vientimarkkinoiden ongelmien kanssa heijastuu sahatavaran tuotantomääriin. Sahatavaran tuotannon lasku jatkuu vuonna 2020, jolloin Suomessa ennustetaan tuotettavan havusahatavaraa 11,0 miljoonaan kuutiometriä eli viisi prosenttia vähemmän kuin vuonna 2019.

Vanerin suhdannevaihtelut sahatavaraa loivempia

Vanerin viennissä ei koettu vuonna 2018 sahatavaran kaltaista suhdannehuippua. Vanerin keskimääräinen vientihinta kohosi vuonna 2018 pari prosenttia edellisvuodesta, ja vienti- sekä tuotantomäärät supistuivat hieman. Samalla havuvanerin osuus sekä

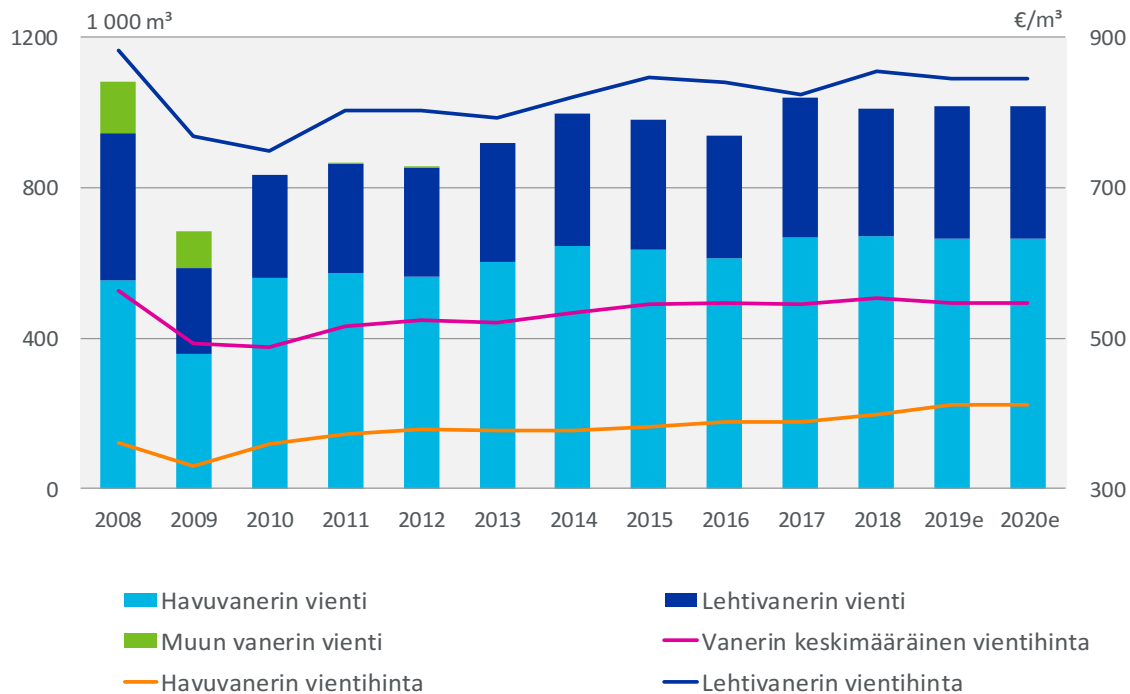
tuotannosta että viennistä kasvoi. Taustalla ovat investoinnit viilupuun (LVL) tuotantoon Varkaudessa (Stora Enso), Lohjalla (Metsä Wood) ja Punkaharjulla (Metsä Wood). Koivuvanerin tuotannon asemesta Suomessa on investoitu viime vuosina koivuviulun tuotantoon Sastamalassa (Riga Wood Finland) ja Ää-

nekoskella (Metsä Wood), ja liiketoimintamallina on jalostaa koivuviilu vaneriksi Suomen ulkopuolella.

Vanerin keskimääräisen vientihinnan kehitys on ollut viime vuosina suhteellisen vakaata. Taustalla on ollut koivuvanerin hyvänä säilynyt kysyntä kuljetusväline-teollisuudessa niin Euroopassa kuin Aasiassa. Havuvanerin kysyntää on puolestaan tukenut rakentamisen kasvun jatkuminen Euroopassa. Lisäksi kuljetusvälineteollisuuteen päätyviä koivuvanerilaatuja ja LVL:ää, joka luetaan tuotanto- ja ulkomaankauppatalastoissa havuvaneriksi, voidaan pitää erikoistuotteina, joiden tuottajia on vähän verrattuna esimerkiksi havusahatavaran tuotantoon. Tällöin yksittäisenkin yrityksen päätökset tuotannon sopeuttamiseksi vastaamaan kysynnän vaihteluita ja tasaamaan hintakehitystä voivat osoittautua tehokkaiksi.

Vuoden 2019 tammi-heinäkuussa vanerin vientimäärä oli neljä prosenttia vuoden 2018 vastaavaa ajankohtaa pienempi, mikä aiheutui koivuvanerin vientimäärien vähentymistä. Kilpailutilanne Euroopan koivuvanerimarkkinoilla kiristyi keväällä 2019 venäläisten tuottajien lisätessä vientiä alueelle. Venäläisten tuottajien kiinnostusta Euroopan markkinoita kohtaan kasvatti syksyllä 2018 tapahtuneen Turkin viennin tyrehtymisen jälkeen paisuneet varastot. Suomessa kiristyneeseen kilpailuun reagoitiin tuotannonrajoituksilla. Metsä Wood ilmoitti maaliskuussa sopeuttavansa koivuvanerin tuotantoa Suolahden ja Punkaharjun tehtaillaan. Kesällä myös UPM Plywood ilmoitti rajoittavansa koivuvanerin tuotantoa Joensuu, Jyväskylän ja Savonlinnan tehtaillaan. Vaikka koivuvanerin vientimäärät laskivat, vientihinta pysyi tammi-heinäkuussa 2019 samalla tasolla kuin vuoden 2018 vastaavaan aikaan.

Vanerin viennin määrä ja viennin nimellinen yksikköarvo 2008-2020e

Lähteet: Tulli ja Luke.

Suomen vaneriteollisuus vuonna 2018.

	Vaneri 1 000 m ³	Osuus tuotantosta %	Määrän muutos 2018/2017
Tuotanto, josta	1230	100	-1
Kotima*	218	18	8
Vienti, josta	1012	82	-3
Euroalue	444	36	-8
<i>Saksa</i>	172	14	-6
<i>Alankomaat</i>	133	11	7
<i>Muut</i>	139	11	-21
Muu Eurooppa	425	35	-1
<i>Britannia</i>	139	11	3
<i>Ruotsi</i>	123	10	-6
<i>Tanska</i>	58	5	1
<i>Norja</i>	50	4	-11
<i>Muut</i>	55	5	11
Aasia	56	5	20
Afrikka	7	1	-26
Pohjois-Amerikka	56	5	22
Muut	25	2	-2

*Käyttö kotimaassa = tuotanto – vienti.

Lähteet: Tulli ja Metsäteollisuus ry.

Suomen vanerin vienti tammi-heinäkuussa 2019.

		Vientimäärä 1–7.2019 1 000 m ³	Osuus viennistä %	Määrän muutos 1–7.2019/ 1–7.2018 %	Vientihinta* 1–7.2018 €/m ³	Hinnan muutos 1–7.2019/ 1–7.2018 %
Vaneri	Koko vienti, josta	580	100	-4	551	0
	Euroalue	262	45	-2	561	-2
	Muu Eurooppa	241	42	-3	518	2
	Aasia	22	4	-35	876	7
	Afrikka	2	0	-47	676	1
	Pohjois-Amerikka	35	6	1	493	10
	Muut	18	3	20	545	-4
Havuvaneri	Koko vienti, josta	393	100	0	412	4
	Euroalue	156	40	3	390	4
	Muu Eurooppa	184	47	-2	415	6
	Aasia	3	1	-28	345	-52
	Afrikka	0	0	-53	440	-6
	Pohjois-Amerikka	33	8	0	448	7
	Muut	17	4	20	523	0
Lehtivaneri	Koko vienti, josta	187	100	-11	844	0
	Euroalue	106	57	-8	812	-2
	Muu Eurooppa	57	31	-6	852	-3
	Aasia	18	10	-36	970	11
	Afrikka	2	1	-46	741	1
	Pohjois-Amerikka	2	1	24	1312	17
	Muut	1	1	18	820	-27

* Viennin yksikköarvo.

Lähde: Tulli.

Havuvanerimarkkinoiden näkymät olivat alkuvuonna 2019 positiiviset ja vientimäärät sekä keskimääräinen vientihinta nousivat. Vuoden loppua kohden markkinanäkymät ovat kuitenkin muuttuneet epävarmemmiksi etenkin lähestyvän brexitin vuoksi. Britannia on suomalaisen havuvanerin viennin tärkeimpiä vientimaita Alankomaiden ja Ruotsin ohella. Epävarmuuden lisääntymisen seurauksena UPM Plywood ilmoitti elokuussa käynnistävänsä yt-neuvottelut tuotannon mahdolliseksi sopeuttamiseksi Pelloksen tehtaallaan Mikkelissä. Pellos on tuotantokapasiteetiltaan (480 000 m³) Euroopan suurin havuvaneritehdas.

Koko vuoden 2019 osalta vanerin tuotannon ennustetaan jäävän neljä prosenttia vuotta 2018 alaisemmaksi.

Kuva: Kimmo Räisänen, Puuinfo

Sekä vientimäärän että keskimääräisen vientihinnan odotetaan nousevan prosentin. Vuonna 2020 havuvanerin osuuden vanerin kokonaistuotannosta ja -viennistä ennustetaan edelleen kasvavan hieman, mutta vanerin kokonaistuotannon ja -viennin sekä keskimääräisen vientihinnan pysyvän likimain vuoden 2019 tasolla.

- ▶ [Tilasto: Puutuoteteollisuustuotteiden tuotanto, ulkomaankauppa ja kulutus](#)
- ▶ [Tilasto: Metsäteollisuuden tuonti ja vienti kuukausittain](#)

Saha- ja vaneriteollisuuden tuotanto ja vientiennusteet, 1 000 m³ (muutosprosentit edellisvuodesta lukujen alla).

	Tuotanto			Vienti		
	2018	2019e	2020e	2018	2019e	2020e
Havusahatavara	11800	11600	11000	8669	8700	8400
	1	-2	-5	-7	0	-3
Vaneri	1230	1180	1170	1012	1000	1000
	-1	-4	-1	-3	-1	0

Lähteet: Metsäteollisuus ry, Tulli ja Luke.

Havusahatavaran ja vanerin nimellisten keskivientihintojen muutosprosentit edellisvuodesta.

	2018	2019e	2020e
Havusahatavara	9 (211 €/m ³)	-8	-2
Vaneri	2 (553€/m ³)	1	0

Lähteet: Tulli ja Luke.

Metsätuhot johtaneet sahatavaran ylitarjontaan Keski-Euroopassa

Jari Viitanen ja Antti Mutanen

Suomen sahatavaran vientimarkkinoita on vuonna 2019 leimannut tarjonnan runsaus suhteessa kysyntään ja tästä johtuva sahatavaran vientihinnan lasku. Keski-Euroopan erityispiirteenä on ollut markkinoille tulvinut tuhopuusta sahattu sahatavara. Myrsky-, kuivuus- ja hyönteistuhopuuta, jota on pyritty sahaamaan ja jatkojalostamaan mahdollisimman nopeasti, on tullut Keski-Euroopassa puumarkkinoille runsaasti parin viime vuoden ajan. Saksan, Puolan, Itävallan, Pohjois-Italian, Tšekin ja Sveitsin myrskytuhojen yhteismäärän arvioidaan olleen vuosina 2017 ja 2018 yli 70 miljoonaa kuutiometriä. Myrskytuhoja on syntynyt myös alkuvuoden 2019 aikana, kun Eberhard-myrsky kaatoi 4–5 miljoonaa kuutiometriä metsää Saksassa ja Tšekissä.

Myrskyissä tuhoutuneista puista huomattava osa on jäänyt korjaamatta tai korjuu on tapahtunut hitaasti, mikä on mahdollistanut kirjanpainajakantojen lisääntymisen epidemiaksi. Vuoden 2018 kesä oli Keski-Euroopassa kuiva ja yhdessä myrskytuhojen kanssa tämä loi hyvän alustan kirjanpainajatuhojen räjähdysmäiselle kasvulle Saksan, Tšekin ja Slovakia kuusimetsissä. Hyönteistuhopuuta korjattiin Saksassa lähes 11,5 miljoonaa kuutiometriä vuonna 2018. Tšekin osalta on arvioitu, että vuonna 2019 maassa tulee kuolemaan kirjanpainajan takia jopa 30 miljoonaa kuutiometriä kuusikoita. Slovakiassa kirjanpainajatuhojen on ennakoitu nousseen lähes neljään miljoonaan kuutiometriin vuonna 2018. Tuorein arvio Keski-Euroopan tuhopuusta on 112 miljoonaa kuutiometriä. Laajoja kirjanpainajatuhoja on tapahtunut myös Pohjois-Ranskassa, Etelä-Puolassa ja Etelä-Ruotsissa. Tuhopuun korjaamiseen on liittynyt monia ongelmia. Useassa maassa osa myrsky- ja hyönteistuhopuusta on suojelualueilla, joilta ei ole joko haluttu korjata kaatuneita puita tai puunkorjuu on ollut vallitsevien säädösten mukaan rajoitettua tai kokonaan kiellettyä. Lisäksi osaavan työvoiman sekä soveltuvan korjuu- ja kuljetuskaluston puute ovat hidastaneet korjuuta. Etenkään vuoristoisilla alueilla tuhopuista saatava hinta ei välttämättä kata korjuukustannuksia.

Puunkorjuuta on myös hillinnyt puuta jalostavan teollisuuden kyky ottaa vastaan suuria määriä tuhopuuta. Saksassa vuonna 2018 kaatuneen myrskypuun määrä vastasi noin 40 prosenttia maan kokonaishakkuista, ja yhdessä kirjanpainajatuhojen kanssa tuhopuun kokonaismäärä nousi 60 prosenttiin hakkuista. Italiassa ja Tšেকেissä myrskytuhot ylittivät vuotuiset hakkuumäärät. Puolassa kaatui puuta syksyllä 2017 lähes neljäsosa maan vuotuisesta normaalista hakkuumäärästä.

Tuhopuusta sahatun sahatavaran runsaus on laskenut sahatavaran hintaa Keski-Euroopassa. Tilannetta on pyritty helpottamaan sahatavaran sekä tukkipuun viennillä Euroopan ulkopuolelle. Pelkästään Saksasta vietiin vuoden 2019 ensimmäisellä neljänneksellä Kiinaan lähes miljoona kuutiometriä kuusitukkia.

Metsätuhot, vuotuiset hakkuut ja puuston kasvu (milj. m³, ilman kuorta) Keski-Euroopassa 2017–2018.

	Tuhot 2017		Tuhot 2018		Hakkuut 2017 ¹	Puuston kasvu ²
	Kirjanpainaja	Myrskyt	Kirjanpainaja	Myrskyt		
Saksa	6	4,7	13	20,1	53 ³	119
Tšekki	2,5	7,5	20	3,8	19	20
Italia				15	13	33
Itävalta	3,5	3	5,2	4,3	18	25
Puola		11			45	62

¹ Raakapuun tuotanto. ² Puuston kasvu puuntuotannon metsämaalla vuonna 2010.

³ Saksan virallista hakkuumäärää pidetään tilastoinnin puutteiden vuoksi liian pienenä. Thünen instituutin arvio vuoden 2017 hakkuista on 67 milj. m³.

Lähde: <https://metsatieteenaikakauskirja.fi/pdf/article10200.pdf>.

Massa- ja paperiteollisuuden tuotanto ja vienti

Matleena Kniivilä

Paperin kysyntä on heikentynyt tänä vuonna Euroopassa voimakkaasti heikon talouskasvun seurauksena. Kysynnän heikkenemisen vuoksi myös Suomen vienti ja tuotanto ovat merkittävästi pienentyneet. Viime vuoden, osin kustannusvetoisen, hintanousun seurauksena paperin keskimääräinen vientihinta nousee kuitenkin tänä vuonna viime vuotta korkeammaksi. Suomen keskimääräistä vientihintaa on nostanut varsinkin aikakauslehtipaperin hinta, mutta myös hienopapereiden hinnat ovat selvästi edellisvuotta korkeammat. Ensi vuonna tuotanto ja vienti vähenevät Suomessa tätäkin vuotta enemmän paperikoneiden sulkemisten vuoksi. Vientihinta alenee hieman kysynnän edelleen heiketessä ja sellun hinnan alentuessa.

*Paperin kysynnän vähetessä muunnokset paperiko-
neista kartonkikoneiksi ovat yleistyneet. Myös Suo-
messä on toteutettu joitakin muunnoksia. Seuraava
toteutuu ensi vuoden lopussa Stora Enson Oulun teh-
taalla kun hienopaperikone muunnetaan kraftlainerin
tuotantoon. Tänä vuonna kartongin vienti ja sen tuo-
tanto on Suomessa hieman vähentynyt viime vuodes-
ta hiljaisen talouskasvun seurauksena. Keskimääräi-
nen vientihinta nousee kuitenkin hieman viime vuotta
korkeammaksi. Ensi vuonna Suomen tuotanto- ja
vientimäärät eivät juuri muutu ja myös keskimääräi-
nen vientihinta alenee vain hieman. Suomelle mer-
kittävän taivekartongin näkymät ovat suhteellisen
vakaat.*

*Pitkä- ja lyhytkuituisen sellun globaalit hinnat nousi-
vat viime vuonna poikkeuksellisen korkeiksi. Tämän
vuoden aikana hinnat ovat kuitenkin tulleet huo-*

*mattavasti alaspäin kysynnän laskiessa sekä Kiinassa
että Euroopassa. Syksyllä sellun globaalit varastot
ovat edelleen korkeat, mikä heijastuu myös Suomen
vientihintoihin. Keskihinta alenee huomattavasti viime
vuodesta. Sekä tuotanto- että vientimäärät nousevat
kuitenkin viime vuotta suuremmiksi. Tämä johtuu osin
aiemmista kapasiteettisäilyksistä. Ensi vuonna vienti-
määrän kasvu on vähäisempää ja tuotantomäärä
alenee hieman. Keskimääräinen vientihinta jää tämän
vuoden keskihintaa alhaisemmaksi, vaikka hintakehi-
tytys kääntyneekin lievään nousuun.*

Paperin tuotanto vähenee Suomessa huomattavasti

Suomen paperiteollisuuden pitkän aikavälin näkymiä leimaa kysynnän väheneminen päämarkkina-alueilla Euroopassa. Väheneminen on seurausta jo vuosia jatkuneesta paperin korvaamisesta sähköisillä viestintävälineillä. Vuonna 2018 paino- ja kirjoituspapereiden kysyntä väheni Euro-Graphin mukaan Euroopassa kaikkiaan 5,5 prosenttia. Tämän vuoden seitsemän ensimmäisen kuukauden aikana kysynnän väheneminen on ollut entistä suurempaa ja kysyntä oli 7,5 prosenttia pienempi kuin viime vuonna vastaavaan aikaan. Vaikka useissa paperilajeissa toimitukset Euroopan ulkopuolelle kasvoivat, kokonaisuudessaan toimitukset tammi-heinäkuussa 2019 ovat vähentyneet 7,3 prosenttia viime vuoden vastaavasta ajasta.

Eurooppalaisen kysynnän vähentymisestä huolimatta paperin vienti Suomesta kasvoi viime vuonna noin kaksi prosenttia. Myös tuotanto kasvoi hieman. Tä-

män vuoden tammi-heinäkuussa Suomen vientimäärä on kuitenkin laskenut eurooppalaisen kysynnän laskun suuntaisesti. Tammi-heinäkuussa paperin vienti oli noin yhdeksän prosenttia viime vuoden vastaavaa aikaa vähäisempää ja myös tuotanto väheni ensimmäisen vuosipuoliskon aikana saman verran. Sekä aikakauslehti- että hienopaperin vienti putosi reippaasti.

Kysynnän väheneminen ei vielä ensimmäisen seitsemän kuukauden aikana näkynyt juurikaan suomalaisen paperin vientihinnassa, vaan hintataso säilyi vakaana. Koska taso oli vuoden alussa pääosin edellisvuoden hintoja selvästi korkeampi, oli tammi-heinäkuun keskihinta vielä yli kahdeksan prosenttia edellisvuoden vastaavan ajan keskihintaa korkeampi. Keskimääräistä vientihintaa on nostanut varsinkin aikakauslehtipaperin hinta, mutta myös hienopapereiden hinnat ovat selvästi edellisvuotta korkeammat.

**Sellun vientimäärät
nousevat ennätys-
suuriksi.**

Myös eurooppalaiset keskihinnat (tammi-syyskuu 2019) olivat selvästi korkeammat edellisvuoden vastaavaan aikaan verrattuna (esim. LWC 8 prosenttia ja päällystetty hienopaperi 5 prosenttia). Euroopassa hinnat ovat kuitenkin olleet laskusuunnassa maaliskuuhuhtikuusta 2019 alkaen. Hinnan laskua selittää kysynnän vähenemisen lisäksi sellun hinnan huomattava aleneminen alkuvuodesta alkaen. Myös heikentävä talouskasvu vaikuttaa paperin kysyntään ja edelleen paperin hintoihin.

Suomalaisen paperin vientihintojen arvioidaan laskevan syksyn aikana eurooppalaisen hintakehityksen mukaisesti. Alkuvuoden korkean hinnan seurauksena paperin keskimääräinen vientihinta nousee tänä vuonna viime vuodesta.

Sekä paperin tuotanto että vientimäärät laskevat tänä vuonna selvästi viime vuodesta kysynnän laskun ja kapasiteetin vähenemisen seurauksena. Tämän ja erityisesti ensi vuoden tuotantomäärään vaikuttaa UPM:n päätös sulkea vuoden loppuun mennessä Rauman SC:ta valmistava PK2. Koneen kapasiteetti on 265 000 tonnia vuodessa. Tätä suurempi muutos toteutuu ensi vuonna, kun Stora Enso sulkee Oulussa syyskuun loppuun mennessä kaksi paperikonetta, joiden yhteinen vuotuinen tuotantokapasiteetti on 1,1 miljoonaa tonnia päällystettyä hienopaperia. Toinen koneista muutetaan kraftlinerin tuotannolle. Koneiden sulkemisella ja muunnoksella on merkittävä vaikutus Euroopan markkinoilla, koska Oulun tehdas kapasiteetti on noin 17 prosenttia eurooppalaisen päällystetyn hienopaperin tuotannosta. Oulun koneiden sulkeminen ei kuitenkaan ennätä vaikuttaa hienopaperimarkkinoihin kuin osan ensi vuotta. Ky-

Suomen massa- ja paperiteollisuus 2018.

	Sellu* 1 000 t	Osuus tuotannosta %	Paperi 1 000 t	Osuus tuotannosta %	Kartonki 1 000 t	Osuus tuotannosta %
Tuotanto, josta	8 150	100	6 725	100	3 819	100
Kotimaa**	4 380	54	379	6	137	4
Vienti, josta	3 771	46	6 346	94	3 682	96
Euroalue	1 482	18	2 662	40	1 333	35
<i>Belgia</i>	9	0	640	10	89	2
<i>Espanja</i>	116	1	292	4	253	7
<i>Italia</i>	306	4	96	1	167	4
<i>Ranska</i>	139	2	148	2	72	2
<i>Saksa</i>	500	6	1 246	19	528	14
<i>Muut</i>	412	5	240	4	224	6
Muu Eurooppa	508	6	1 537	23	1 086	28
<i>Britannia</i>	56	1	629	9	231	6
<i>Puola</i>	151	2	222	3	195	5
<i>Ruotsi</i>	34	0	99	2	126	3
<i>Venäjä</i>	19	0	207	3	258	7
<i>Turkki</i>	218	3	159	2	144	4
<i>Muut</i>	30	0	221	4	132	3
Aasia	1 621	20	632	9	598	15
<i>Kiina</i>	1 352	17	91	1	52	1
<i>Muut</i>	269	3	541	8	546	14
Pohjois-Amerikka	5	0	803	12	235	6
Afrikka	112	1	251	4	142	4
Muut	43	1	461	6	288	8

*Tuotanto- ja vientiluvut koskevat kaikkea sellua. **Kotimaa = Tuotanto - vienti.

Lähteet: Tulli ja Metsäteollisuus ry.

synnän vähenemisen seurauksena Euroopan hinnat laskevat ensi vuonna. Myös Suomen keskimääräinen vientihinta alenee tämän vuoden keskimääräisestä vientihinnasta.

Taivekartongin kysyntä melko vakaata

Kartongin kysyntä lisääntyy maailmalla talouskasvun, kulutustapojen muuttumisen ja internetkaupan lisääntymisen seurauksina. Myös muovin korvaaminen biopohjaisilla raaka-aineilla nostaa kysyntää. Kartongin kysynnän kasvun seurauksena on tuotanto myös Suomessa viime vuosina lisääntynyt. Suomen lisäksi kartongin tuotantokapasiteetti on kasvanut myös muualla Euroopassa, kun paperikoneita on muutettu tuottamaan kartonkia. Monet koneista käyttävät kierrätyskuitua.

Kartongin tuotanto kasvoi viime vuonna Suomessa viisi prosenttia ja myös vienti kasvoi lähes saman verran. Tämän vuoden seitsemän ensimmäisen kuukauden aikana vienti on kuitenkin vähentynyt pari prosenttia. Myös tuotanto aleni vuoden ensimmäisellä puoliskolla pari prosenttia. Kartongin keskimääräinen vientihinta on kuitenkin kuluvaan vuoden tammi-heinäkuun välisenä aikana noussut noin kolme prosenttia viime vuoden vastaavasta ajasta. Varsinkin taivekartongin markkinatilanne on säilynyt suhteellisen positiivisena. Kraftlainerin hinnat ovat alentuneet.

Taivekartongin markkinatilanteen odotetaan säilyvän tänä ja ensi vuonna suhteellisen vakaana, vaikka heikko talouskasvu vaikuttaakin kysyntään. Määrämuutokset Suomen tuotanto- ja vientimäärissä ovat tänä ja ensi vuonna kaikkiaan suhteellisen pieniä.

Suomen sellun ja kartongin vienti tammi-heinäkuussa 2019 ja muutokset edellisvuodesta.

		Vientimäärä 1-7.2019 1 000 t	Osuus viennistä %	Määrän muutos 1-7.2019/ 1-7.2018 %	Vientihinta* 1-7.2019 €/t	Hinnan muutos 1-7.2019/ 1-7.2018 %
Sellu**	Koko vienti	2 406	100	14	588	-9
	Euroalue	910	38	16	625	2
	Muu Eurooppa	284	12	-2	605	-7
	Afrikka	71	3	1	520	-23
	Aasia	1 111	46	18	556	-17
	Pohjois-Amerikka	2	0	90	945	10
	Muut	28	1	33	626	-7
Kartonki	Koko vienti	2 117	100	-2	802	3
	Euroalue	748	35	-6	813	2
	Muu Eurooppa	644	30	2	831	1
	Afrikka	80	4	-7	698	-3
	Aasia	306	14	-17	813	9
	Pohjois-Amerikka	140	7	5	789	6
	Muut	199	10	29	703	3

*Viennin yksikköarvo. **Kaikki sellu.

Lähde: Tulli.

Keskimääräinen vientihinta nousee tänä vuonna viime vuotta korkeammaksi taivekartongin positiivisen hintakehityksen seurauksena. Kraftlainerin hinta jää viime vuotta selvästi alemmaksi. Ensi vuonna keskimääräinen vientihinta alenee hieman alhaisemman

sellun hinnan ja hiljaisemman kysynnän seurauksena.

Markkinatilanteeseen tulevana vuosina vaikuttavat kysynnän lisäksi uudet investoinnit. Ruotsissa Bille-rudKorsnäsin uusi 0,550 miljoonan tonnin kartonki-

kone käynnistyi keväällä 2019. Kone tuottaa ensikuitupohjaista nestepakkauskartonkia, kraftlineria, kuppikartonkia ja taivekartonkia. Suomessa Stora Enson Oulun tehtaan kartonkituotannon odotetaan alkavan vuoden 2020 loppuun mennessä. Tehtaan ensikuitupohjaisen ruskean ja valkoisen kraftlainerin tuotantokapasiteetti on 0,45 miljoonaa tonnia vuodessa ja se nostaa Suomen tuotantoa selvästi, mutta vasta ennustekauden jälkeen.

Sellun vientihinta tänä vuonna reippaasti viime vuotta alempi

Sellun tuotanto kasvoi Suomessa viime vuonna noin kuusi prosenttia. Kasvu oli seurausta kysynnän kasvusta ja jo aiemmin toteutetuista investoinneista. Suurin investoinneista on ollut Metsä Groupin Äänekosken tehdas, jonka vaikutus kasvuun näkyi vahvimmitaan viime vuonna. Tuotantoa vahvemmin kasvoi sellun vienti. Se oli 12 prosenttia edellisvuotta suurempaa. Sellua vietiin erityisesti euroalueelle ja Kiinaan. Kaikkiaan massantuotanto (sellun lisäksi mukana myös mekaaninen massa) kasvoi Suomessa edellisvuodesta noin viisi prosenttia.

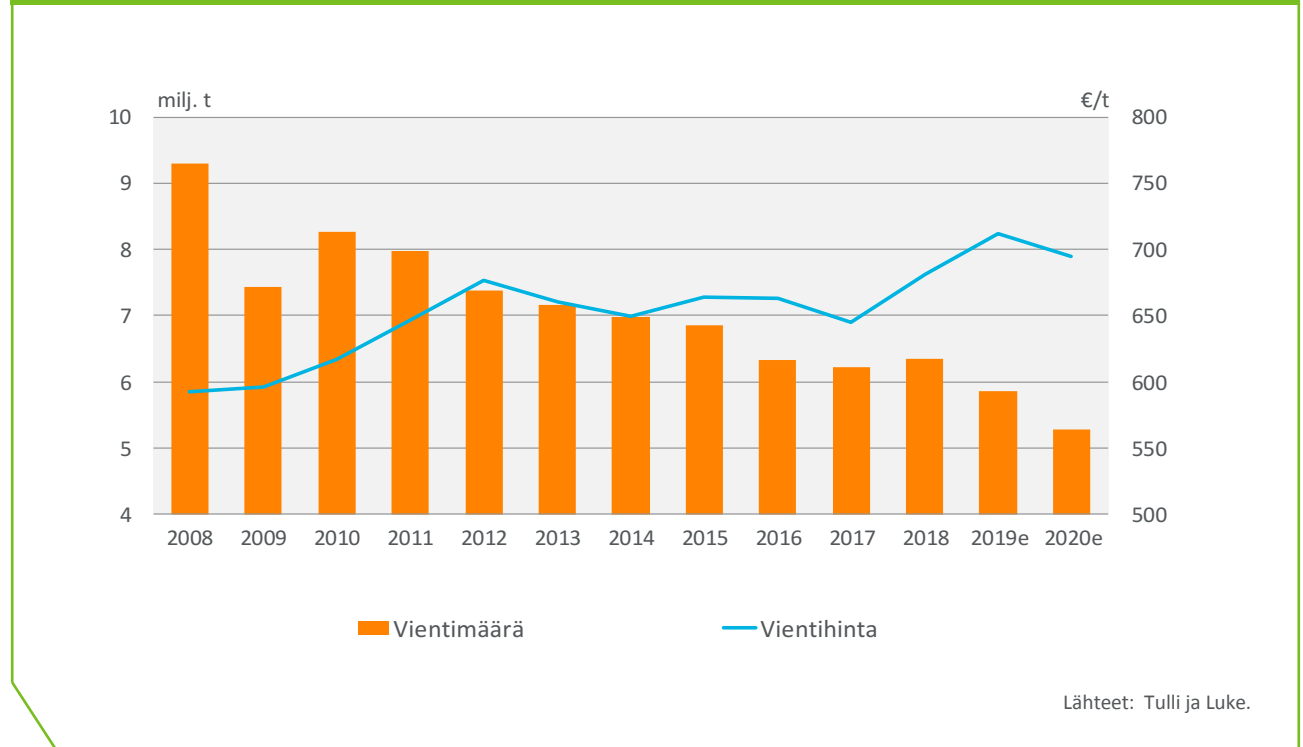
Tämän vuoden ensimmäisen puoliskon aikana, aiemmin toteutettujen investointien seurauksena, sellun tuotanto kasvoi Suomessa lähes kuusi prosenttia. Sellun vienti Suomesta kasvoi tammi-heinäkuun välisenä aikana lähes 14 prosenttia.

Pitkä- ja lyhytkuituisen sellun hinnat nousivat viime vuonna poikkeuksellisen korkeiksi. Suomenkin vienti-

hinta oli noin 22 prosenttia edellisvuoden keskihintaa korkeampi. Eurooppalaisten hintojen nousu tasoittui kuitenkin joulukuussa 2018 ja hinnat ovat sen jälkeen laskeneet koko kuluvan vuoden ajan. Korkeimmillaan pohjoisen havusellun hinta oli Euroo-

passa 1230 dollaria/tonni, mutta on tämän vuoden lokakuun alkupuolella laskenut 830–840 dollariin/tonni eikä lasku ole hiljentymisestään huolimatta vielä tasaantunut. Syksyllä suunnitellut huoltoseisokit voivat kuitenkin tasapainottaa tilannetta

Paperin viennin määrä ja viennin nimellinen yksikköarvo 2008-2020e

jossain määrin vähentämällä sellun tarjontaa. Suomen euromääräinen vientihinta laski tämän vuoden seitsemän ensimmäisen kuukauden aikana noin yhdeksän prosenttia viime vuoden vastaavan ajan keskihintaan verrattuna.

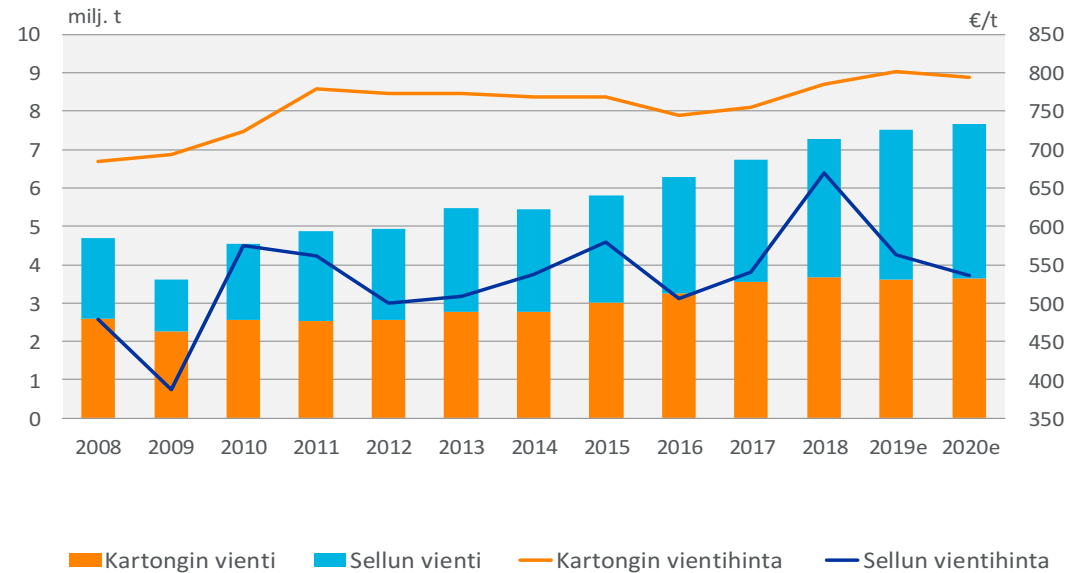
Sellun hinnan laskun keskeisenä syynä on sellumarkkinoiden hiljentyminen Kiinassa varastotasojen nousua poikkeuksellisen korkeiksi. Varastojen nousun yhtenä syynä on Kiinan kierrätyskuidulle aiemmin asettamat tuontirajoitukset, mihin varautuminen mahdollisesti johti selluvarastojen kasvattamiseen. Kiinan hintojen lasku on kuitenkin syksyyn 2019 mennessä tasaantunut ja markkinatilanne Kiinassa normalisoitunee syksyn aikana, mikäli maan talouden kehityksessä ei tapahdu odottamatonta hiljennemistä. Myös Euroopassa selluvarastot ovat nousseet poikkeuksellisen suuriksi paperin kysynnän hiipuessä.

Pitkällä aikavälillä niin lyhyt- kuin pitkäkuituisen sellun kysyntä kasvaa, mutta lyhyellä aikavälillä tilanne pysyy epävakana. Mikäli Kiinan talouskasvu jatkuu syksyn aikana suhteellisen vakaana, myös sellumarkkinoiden tilanne maassa tasaantuu vähitellen. Tällä on rauhoittava vaikutus myös Euroopan markkinoille. Ensi vuonna tuotantokapasiteetin määrässä ei globaalisti tapahdu merkittäviä muutoksia, mikä osaltaan mahdollistaa markkinatilanteen normalisoitumisen.

Vaikka markkinatilanne on tänä vuonna ollut selvästi viime vuotta nihkeämpi, nousee sellun vienti Suomesta tänä vuonna uusiin ennätyslukuihin aiempien tuotantokapasiteetin laajennusten seurauksena. Ka-

pasiteetin käyntiaste säilyy korkeana. Sellun pitkään jatkuneen hinnan alenemisen seurauksena Suomen vientihinta jää kuitenkin tänä vuonna kuitenkin huomattavasti viime vuoden keskihintaa alhaisemmaksi.

Kartongin ja sellun viennin määrät ja nimelliset yksikköarvot 2008-2020e

Lähteet: Tulli ja Luke.

Ensi vuoden keskihinta jää tämän vuoden keskihintaa hieman heikommaksi, vaikka hintatrendi onkin todennäköisesti lievästi nouseva. Sellun vienti Suomesta kasvaa ensi vuonna kysynnän hienoisen kasvun seurauksena. Myös vähenevä kotimainen paperintuotanto mahdollistaa viennin lisäämisen.

► **Tilasto: Massa- ja paperiteollisuustuotteiden tuotanto, ulkomaankauppa ja kulutus**

Kuva: Metsäteollisuus ry.

Massa- ja paperiteollisuuden tuotanto ja vientiennusteet, 1 000 t (muutosprosentit edellisvuodesta määrälukujen alla).

Tuote	Tuotanto			Vienti		
	2018	2019e	2020e	2018	2019e	2020e
Sellu*	8 150	8 240	8 120	3 771	4 080	4 210
%	6	1	-1	12	8	3
Paperi	6 725	6 250	5 610	6 346	5 890	5 300
%	1	-7	-10	2	-7	-10
Kartonki	3 819	3 750	3 780	3 682	3 620	3 640
%	5	-2	1	4	-2	1

*Kaikki sellu.

Lähteet: Metsäteollisuus ry, Tulli ja Luke.

Massa- ja paperituotteiden nimellisten keskivientihintojen muutosprosentit edellisvuodesta.

Tuote	2018	2019e	2020e
Sellu*	22 (670 €/t)	-16	-5
Paperi	6 (681 €/t)	4	-3
Kartonki	4 (786 €/t)	2	-1

* Kaikki sellu.

Lähteet: Tulli ja Luke.

Metsäteollisuuden kannattavuus

Esa-Jussi Viitala

Massa- ja paperiteollisuuden tulokset palaavat tänä vuonna normaalitasolle. Globaalin ja erityisesti Euroopan talouskasvun ennakoitu hiipuminen tarkoittaa, että huippuvuoden 2018 tulokset eivät toistu myöskään vuonna 2020. Alan kannattavuuden ennustetaan kuitenkin säilyvän edelleen kohtalaisen hyvällä tasolla, koska raaka-ainekustannukset laskevat ja graafisten papereiden tuotannon väheneminen jarruttaa niiden hintojen laskua. Sen sijaan sahojen kannattavuus on jyrkässä laskussa, eikä ensi vuodelle ole odotettavissa merkittävää käännettä parempaan.

Sahojen huippuvuosi vaihtuu ankeuteen

Vuosi 2018 oli kotimaisten sahojen kannalta hyvä. Sekä mänty- että kuusisahatavaran kysyntä oli vahvaa, varastot olivat pienet ja lopputuotteiden hinnat nousivat kesällä 2018 korkeimmalle tasolle yli kymmeneen vuoteen. Myös hakkeilla ja polttosivutuotteilla oli hyvä kysyntä ja niiden hinta nousi. Sahojen liiketulosprosentit kohosivat jopa yli kymmenen, mikä on alalla poikkeuksellisen korkea taso.

Syksyllä 2018 sahojen tilanne alkoi kuitenkin heiketä. Kysyntä vaimeni ja varastot lisääntyivät. Lisäksi tärkeimmän raaka-aineen eli havutukin hinta oli kallistunut voimakkaasti hyvän suhdanteen vetämänä. Tukin hintaa nosti myös kotimaisen massa- ja paperiteollisuuden lisääntynyt puuntarve.

Tänä vuonna suhdannekäänne on ollut voimakas, ja havusahatavaran vientihinnan ennustetaan laskevan

8 prosenttia. Samalla hinta palautuu likimain kesän 2017 tasolle, joka oli mäntysahatavaralla alin ja kuusisahatavarallakin lähes alin taso kymmeneen vuoteen ja jonka seurauksena sahojen liiketulosprosentti jäi vain pariin prosenttiin. Kuluvana vuonna sahojen tilanne on siinä mielessä vieläkin ankeampi, että ne ovat joutuneet sahaamaan sellaista havutukkia, jonka ne ostivat loppuvuoden 2018 ja alkuvuoden 2019 korkeilla hinnoilla.

Tukalaa ensi vuonnakin

Vuonna 2020 sahojen tilanne jatkuu tukalana, kun havusahatavaran vientihinnan ennustetaan laskevan edelleen pari prosenttia. Pientä helpotusta tuo pääraaka-aineen eli havutukien hintojen ennustettu kolmen prosentin lasku. Muihin kustannuseriin ei odoteta suuria muutoksia. Sahauksessa ne ovat energia, työvoima ja pääoma.

Sahauksen sivutuotteena syntyy paljon haketta, jonka sahat yleensä myyvät sellun raaka-aineksi suurille metsäteollisuusyhtiöille. Sellun hinnan jyrkkä lasku

tietää laskua myös hakkeen hinnalle, vaikka kemiallisen metsäteollisuuden puuntarpeen ennustetaan pysyvän lähes ennallaan. Sahojen pääraaka-aineesta eli havutukista yli 20 prosenttia päätyy polttoon joko kuorena tai puruna. Päästöoikeuden hintojen pysyminen nykyisellä tasolla tukisi näiden sivutuotteiden kysyntää ja hintoja. Sahatavaran hintaan verrattuna niiden vaikutus sahojen tuloihin on kuitenkin vähäinen.

Vanerikin jarruttaa

Vaneriteollisuuden kannattavuus heikkenee hieman tänä vuonna, ja sama suunta jatkuu vuonna 2020. Tosin kannattavuus säilyy edelleen hyvällä tasolla sahateollisuuteen verrattuna. Suurin syy käänteeeseen on vanerin kysynnän hiipuminen päämarkkina-alueilla Euroopassa. Rakentamisen, kaupan ja kuljetusvälineiteollisuuden kasvu hidastuu tai taittuu laskuun. UPM ja Metsä Group ovatkin jo ilmoittaneet tuotannon sopeuttamisista tai varautumisesta niihin.

UPM:n ja Metsä Groupin vaneri- ja viilutoimintojen liikevaihdot ovat keskenään samansuuruiset, noin puoli miljardia euroa. Kannattavuudessa on kuitenkin huomattava ero. UPM Plywood on viimeisen viiden vuoden aikana (2015–2019) takonut vanerissa tasaisesti noin 12 prosentin liikevoittoa, kun Metsä Woodin liikevoitto on vaihdellut vuosittain erittäin paljon ollen keskimäärin vain viisi prosenttia liikevaihdosta. Vastaava ero näkyy sijoitetun pääoman tuotossa: UPM Plywoodilla se on ollut noin 20 prosenttia, Metsä Woodilla keskimäärin 11 prosenttia. UPM:n pitkän

sä Woodilla keskimäärin 11 prosenttia. UPM:n pitkän aikavälin tuottotavoite vaneriliiketoiminnassa on 18 prosenttia.

Vaikka molemmat yhtiöt ovat viime vuosina investoineet vaneri- ja viiluliiketoimintansa kehittämiseen suunnilleen saman verran, noin 100 miljoonaa euroa, on niiden liiketoimintastrategioissa nähtävissä selvä ero. UPM:n vaneri-investoinnit ovat suuntautuneet pääasiassa koivuvanerin tuotannon lisäämiseen Virossa ja Venäjällä, kun taas Metsä Group on panostanut voimakkaasti LVL:n eli viilupuun tuotantoon erityisesti kotimaassa. Toisaalta myös Metsä Group on investoinut koivuvanerin tuotantoon Virossa. Metsä Groupin investointien yhteydessä tekemät mittavat tuotantojärjestelyt ovat heikentäneet yhtiön vaneriliiketoiminnan kannattavuutta parin viime vuoden aikana. Jatkossa on mielenkiintoista nähdä, onko tämä tilapäistä ja yltääkö Metsä Wood investointien sa vauhdittamana alan parhaimmiston kuuluvan UPM Plywoodin kannattavuustasolle.

Massa- ja paperiteollisuus kohti normaalivoittoja

Massa- ja paperiteollisuus palaa tänä vuonna normaalivoittojen tielle. Vaikka sijoitetun pääoman tuotot eivät enää yllä vuoden 2018 huipputasolle, 15–20 prosenttiin, niin viimeisen kymmenen vuoden keskitasokin, 10–12 prosenttia, on kelpo suoritus, kun sitä vertaa alan suurimpaan murrosvaiheeseen, joka ajoittui vuosiin 2005–2009. Tuolloin sijoitetulle pääomalle saatiin tuottoa vain 3–6 prosenttia.

Massa- ja paperiteollisuuden kannattavuutta nakertaa tänä vuonna eniten sellun hintojen lasku: viime vuoden huippuhinnoista tullaan alas 16 prosenttia. Lähemmäs arkea palataan loppuvuoden aikana myös kartongin tuotannon kannattavuudessa. Tämä koskee erityisesti kartongin peruslaatuja. Taivekartongin hinnat ovat perinteisesti olleet jonkin verran peruslaatuja hintoja vakaampia, koska kilpailua on vähemmän ja taivekartongin käyttö suuntautuu pääosin elintarvikepakkauksiin, kosmetiikkaan, lääkkeisiin, elektroniikkaan ja muihin sellaisiin kuluttajatuotteisiin, joiden kysyntä on suhteellisen tasaista.

Alkuvuoteen 2019 jatkunut sellun huippusuhdanne on osaltaan ajanut myös papereiden hintoja ylöspäin. Vaikka useimpien paperilaatuja hinnat ovat olleet vielä tänä vuonna hyvässä nosteessa, suhdannekäänne on alkanut näkyä niidenkin kohdalla. Sen vaikutus näkyy papereiden hinnoissa täysimääräisesti vasta ensi vuoden puolella, koska paperin hinnat sovitaan tyypillisesti vuodeksi tai puoleksi vuodeksi kerrallaan. Toisaalta sellun hintojen aleneminen antaa mahdollisuuden parantaa useiden lopputuotteiden tuotannon kannattavuutta. Esimerkiksi hienopapereiden, kartonkien, pehmopapereiden ja erikoispapereiden raaka-ainekustannukset alenevat.

Energian ja kemikaalien hinnoissa ei suuria muutoksia

Sähkön hintaa ovat nostaneet tänä vuonna päästöikeuksien hinnan kohoaminen ja pohjoismaisten vesivarastojen vähäisyys. Vesivarastot ovat kesän jälkeen palautuneet lähes normaalille tasolle, mutta johdannaismarkkinoiden perusteella sähkön hinta tulee

pysymään Pohjoismaissa suhteellisen korkealla myös ensi vuonna. Tosin talouskasvun hiipuminen voi jotta sähkön hinnan alenemiseen odotettua enemmän. Osa suurista metsäteollisuusyhtiöistä myös hyötyy sähkön korkeasta hinnasta tai sillä on niille vaikutusta lähinnä vaihtoehtokustannusten kautta. Etenkin UPM:llä on paljon fossiilitonta sähköntuotantoa, vesi- ja ydinvoimaa.

Öljyn hintataso on maltillinen eikä siihen ennakoita ensi vuonnakaan suuria muutoksia. Kuluvaan syksyyn aikana raakaöljyfutuurit ovat olleet pääosin laskussa. Öljyn hintamuutosten suora vaikutus metsäteollisuuteen on pieni, koska fossiilisia polttoaineita käytetään vähän. Pääosin kyseessä on kaasu, jota käytetään esimerkiksi paperien kuivausprosesseissa ja jonka hinta on tänä vuonna laskenut selvästi. Energian hintamuutosten suoria vaikutuksia vähentää se,

että metsäteollisuusyhtiöt käyttävät sähkö- ja muita hyödykejohtannaisia.

Fossiilisten polttoaineiden hintakehityksen epäsuora vaikutus sen sijaan on merkittävä ja realisoituu viiveellä etenkin erilaisten kuljetuskustannusten ja fossiilisista raaka-aineista valmistettujen kemikaalien hintojen kautta. Esimerkiksi Metsä Board on raportoinut Yhdysvalloissa tapahtuvien rekkakuljetusten hintojen nousun negatiivisesta vaikutuksesta yhtiön tulokseen. Merirahtien hintakehitystä kuvaava Baltic Dry Index kävi syyskuussa 2019 korkeimmalla tasollaan lähes kymmeneen vuoteen, mutta on sittemmin hieman laskenut.

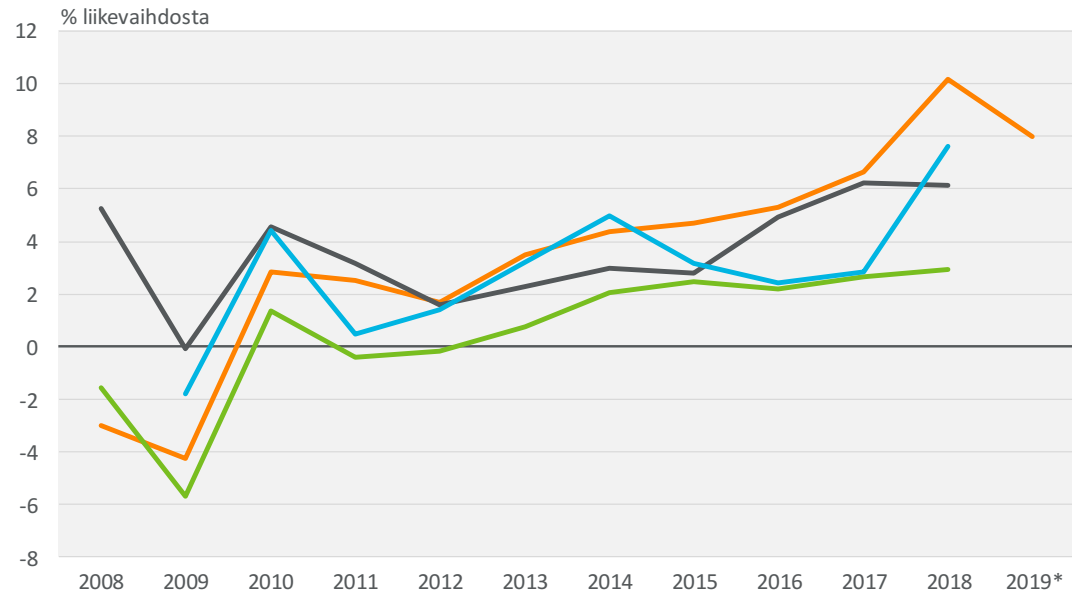
Vuoden 2018 loppupuolella useat tuottajat ilmoittivat massa- ja paperikemikaalien hintojen merkittävästä, 5–20 prosentin korotuksista, mutta talouskasvun hiipuessa uusien hinnankorotusten todennäköisyys on pienentynyt joitakin erikoiskemikaaleja lukuun ottamatta. Myös papereiden ja kartonkien yleisimpien täyteaineiden hinnat säilynevät edelleen vakaina.

Suomen Pankki ennustaa yksikkötyökustannusten nousevan tänä ja ensi vuonna erittäin maltillisesti; vain 0,7 ja 1,1 prosenttia. Vuosina 2016 ja 2017 ne laskivat valmistavassa teollisuudessa. Paperiteollisuuden työehtosopimus päättyy 30.11.2019 ja neuvottelut uudesta sopimuksesta ovat käynnissä. Sama koskee mekaanista metsäteollisuutta (työntekijät).

Paperi ratkaisee kannattavuuden 2020

Vuonna 2020 sellun hinnan laskun ennustetaan jatkuvan ja vetävän mukanaan myös paperin. Sellun

Puutuoteteollisuuden sekä Suomen koko teollisuuden yritysten keskimääräinen kannattavuus 2008-2019* liiketulosprosentilla mitattuna**

— Puutuoteteollisuus (ml. sahat), konsernit — Puutuoteteollisuus, Tilastokeskus
 — Koko teollisuus, Tilastokeskus — Sahat

* Tammi-kesäkuu 2019

** Sahojen tiedot poimittu 9 suuren itsenäisen sahan tilinpäätöksistä.

Lähteet: Tilastokeskus, Metsä Group, Stora Enso Oyj, UPM-Kymmene Oyj, itsenäisten sahojen tilinpäätökset.

hintamuutoksen ennustetaan olevan viisi ja papereiden kolme prosenttia. Toisaalta myös kotimaisen kuitupuun hinnan ennustetaan laskevan 1–2 prosenttia.

Edellä mainittujen muutosten johdosta massa- ja paperiteollisuuden kannattavuuden voidaan olettaa hieman laskevan vuonna 2020 kuluvaan vuoteen tasolta. Tosin lopputulos riippuu paljon papereiden markkinatilanteesta – niiden hintamuutoksilla on edelleen erittäin suuri vaikutus UPM:n ja Stora Enson tuloksiin. Paperi on edelleen niiden ja koko kotimaisen metsäteollisuuden myyntitulojen näkökulmasta tärkein tuote. Yhtiöiden oman ilmoituksen mukaan papereiden 10 prosentin hintamuutos vaikuttaa niiden liike-tulokseen yhteensä noin 750 miljoonaa euroa, jos muut tekijät pysyvät ennallaan. Se on lähes neljäsosa yhtiöiden yhteenlasketusta liikevoitosta.

Halpa raha houkuttelee investoimaan

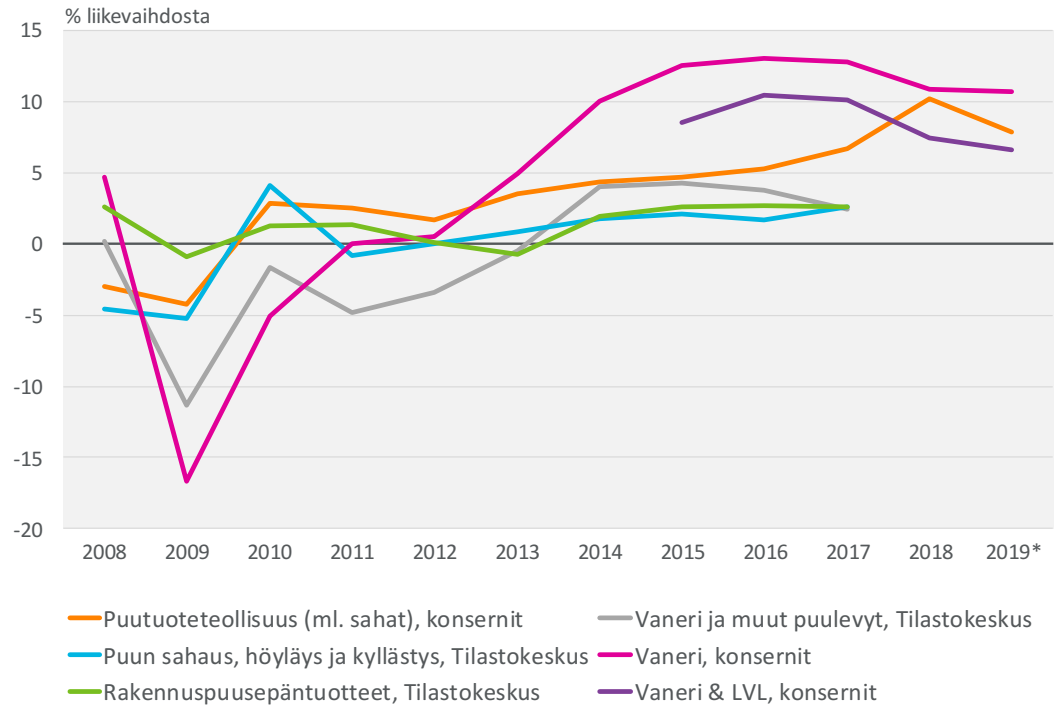
Vieraan pääoman kulut pysyvät edelleen pieninä. Esimerkiksi Metsä Boardin korollisten lainojen keski-korko oli kesäkuun lopussa 2019 vain 2,5 prosenttia, Stora Ensolta 3,4 prosenttia. Raha on ennennäkemättömän halpaa, mikä osaltaan kannustaa investoimaan – myös uusiin tuotantolaitoksiin.

Metsä Groupin odotetaan ilmoittavan ensi vuonna uudesta miljardiluokan investoinnista Kemiin, mahdollisesti myös Raumalle ja Ruotsin Husumiin. Jos suunnitelmat toteutuvat, Kemiin rakennetaan pohjoisen pallonpuoliskon suurin puuta jalostava laitos. Lisäksi Metsä Groupiin kuuluva pehmo- ja tiivispapereita valmistava Metsä Tissue suunnittelee noin 230 miljoonan investointia Länsi-Ruotsiin.

Metsä Tissueen kannattavuus on ollut vakaa mutta varsin alhainen, ja yhtiössä onkin meneillään säästö-ohjelma, joka sisältää myös strategista arviointia. Se koskee erityisesti Saksassa Nordrhein-Westfalenin

osavaltiossa sijaitsevaa Stotzheimin lautasliinatehdasta, jonka kannattavuus on ollut heikko. Metsä Tissue osti tämän ja toisen samantyyppisen keskisuurin pehmapaperitehtaan saksalaiselta perheyrietyk-

Puutuoteteollisuuden alatoimialojen kannattavuus 2008-2019* liike-tulosprosentilla mitattuna

* Tammi-kesäkuu 2019.

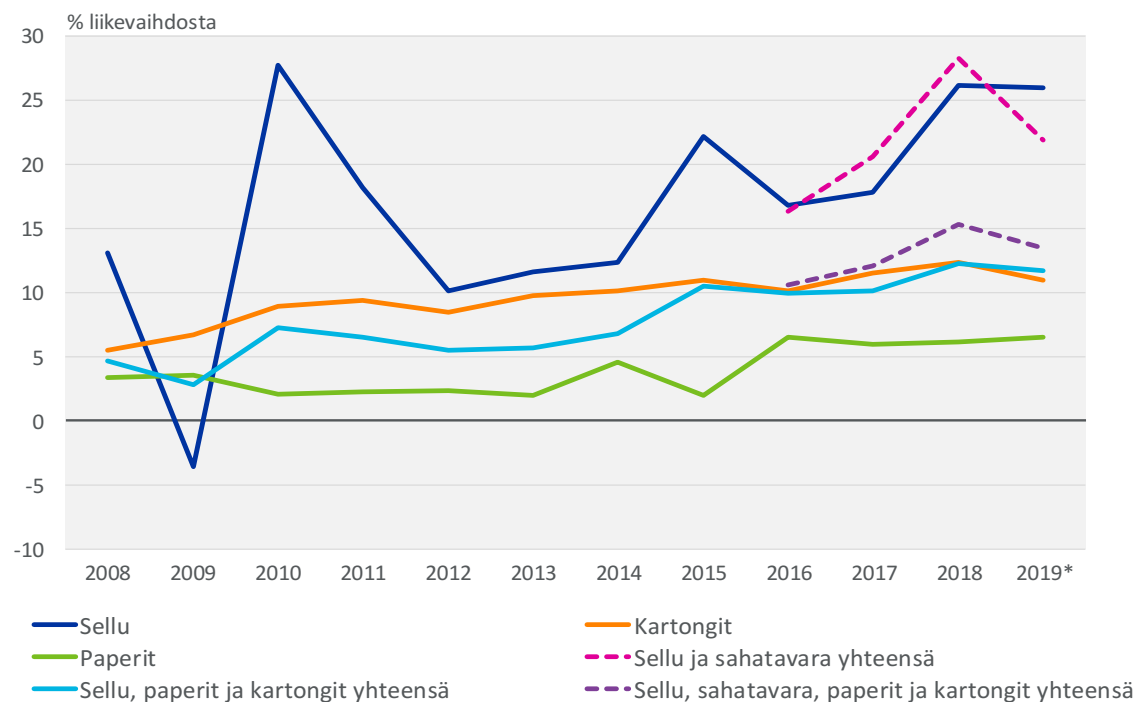
Lähteet: Tilastokeskus, Metsä Group, Stora Enso Oyj, UPM-Kymmene Oyj.

seltä parikymmentä vuotta sitten 50 miljoonalla eurolla. Yhtenä tavoitteena oli kehittää Metsä Tissuesta Euroopan johtava ja tehokkain lautasliinojen valmistaja. Vuonna 2017 Saksan tytäryhtiön (Metsä Tissue GmbH) liikevaihdosta. Metsä Tissue Oyj:n kesällä 2019 kirjaama iso liikearvon arvonalentuminen (102 milj. €) kohdistui ilmeisesti merkittävältä osin Saksan tytäryhtiöön.

UPM puolestaan on aloittamassa jättimäisen sellutehtaan rakentamista Uruguayssa. Investointi on yli kolme miljardia euroa – lähes kolmasosa yhtiön vuotuisesta liikevaihdosta. Yhtiön mukaan tuotanto- ja logistiikkaketjusta tulee erittäin kilpailukykyinen: arvioitu kassakustannustaso on vain 280 dollaria toimitettua sellutonnina kohden. Luku sisältää muuttuvat ja kiinteät kustannukset puuviljelmiltä, puunhankinnasta, tehtailta ja logistiikasta päämarkkinoille. Lehtisellun viime vuosien markkinahinnoilla tehtaasta tulisi erittäin kannattava. Lisäksi yhtiöllä on meillä selvitäviä, jotka koskevat biokemikaalien ja nestemäisten biopoltoaineiden mahdollista tuotantoa Saksassa ja Kotkassa.

Yhteensä Metsä Groupilla ja UPM:llä on suunnitteilla noin 6 miljardin euron investoinnit uusiin tuotantolaitoksiin. Näistä investoinneista runsas kolmasosa tulisi Suomeen. Hankkeet on tarkoitus toteuttaa pääosin vuosina 2020–2023, ja joiltakin osin ne ovat jo käynnissä. Stora Ensolla ei ole yhtä suuria suunnitelmia, vaan yhtiö keskittyy pienempiin projekteihin Montes del Platan sellutehtaan (Uruguay) ja Beihain kartonkitehtaan (Kiina) rakentamisen jälkeen.

Massa- ja paperiteollisuuden alatoimialojen kannattavuus 2008-2019* liiketulosprosentilla mitattuna

* Tammi-kesäkuu 2019.

Lähteet: Metsä Group, Stora Enso Oyj ja UPM-Kymmene Oyj.

Dollari ja kruunu keikuttavat tuloksia

Valuuttakurssit ovat suosineet metsäteollisuusyhtiötä parin viime vuoden aikana. Suurin merkitys niiden taloudellisiin tuloksiin on Yhdysvaltain dollarilla. Kun dollari vahvistuu euroon nähden, yhtiöiden tulokset paranevat.

Parin viime vuoden aikana dollari on vahvistunut euroon nähden noin 10 prosenttia. Jos suojauksia ei oteta huomioon ja tarkastellaan vain yksittäisen valuutan suoria vaikutuksia, esimerkiksi Stora Enson vuotuinen operatiivinen liiketulos kasvaa tämänsuuruisen muutoksen johdosta lähes 150 miljoonaa euroa eli noin 15 prosenttia. Myös Ruotsin kruunun pitkään jo vuodesta 2013 jatkunut heikkeneminen euroon nähden on kohentanut Stora Enson tulosta. Yhtiöt suojaavat yleensä noin puolet ennakoidusta nettovaluuttavirrastaan, mikä vähentää edellä mainittuja vaikutuksia suunnilleen samassa suhteessa.

Metsä Boardilla on paljon tuotantoa Ruotsissa ja yhä suurempi osa sen vientituloista tulee dollareina. Viime vuonna Pohjois-Amerikan osuus yhtiön kartonkien viennistä nousi jo 23 prosenttiin. Valuuttakurssien vaikutusta kuvaa se, että viime vuonna niiden muutokset (suojausten jälkeen) laskivat Metsä Boardin liiketulosta 53 miljoonalla eurolla edellisvuoteen verrattuna. Kyseessä olivat pääasiassa Yhdysvaltain dollari ja Ruotsin kruunu. Puun hintojen nousun vaikutus oli huomattavasti pienempi, 30 miljoonaa euroa. Yhtiön liikevoitto vuonna 2018 oli noin 250 miljoonaa euroa.

Kuva: Kimmo Räisänen, Puuinfo.

Muista valuutoista metsäyhtiöille on merkitystä lähinnä Englannin punnalla, eräiltä osin myös Japanin jenillä. Parin viime vuoden aikana jenin kurssi on kehittynyt metsäyhtiöiden tulosten kannalta suotuisasti, mutta punnan kurssimuutosten vaikutus on vaihdellut.

Valuuttakurssimuutosten epäsuorat vaikutukset ilmenevät hintakilpailukyvyyn muutoksina. Toisinaan niiden merkitys on jopa suurempi kuin suorien vaikutusten.

► [Tilasto: Metsäteollisuuden liikevaihto Suomessa](#)

► [Tilasto: Metsäteollisuuden kannattavuus Suomessa](#)

Metsäteollisuuden työllisyys

Marja Kallioniemi

Vuonna 2018 sekä puutuote- että massa- ja paperiteollisuudessa työllisten määrä kasvoi. Kaiken kaikkiaan metsäteollisuus työllisti vuonna 2018 yhteensä 42 000 henkilöä, ja kasvua vuoteen 2017 verrattuna kertyi yhdeksän prosenttia.

Vuoden 2019 aikana talouskehitys on kuitenkin hiipunut, mikä vaikuttaa suhdanneherkän metsäteollisuuden tuotantomääriin ja alan työllisyyden kehittymiseen. Vuoden 2019 aikana työllisyyden ennustetaan

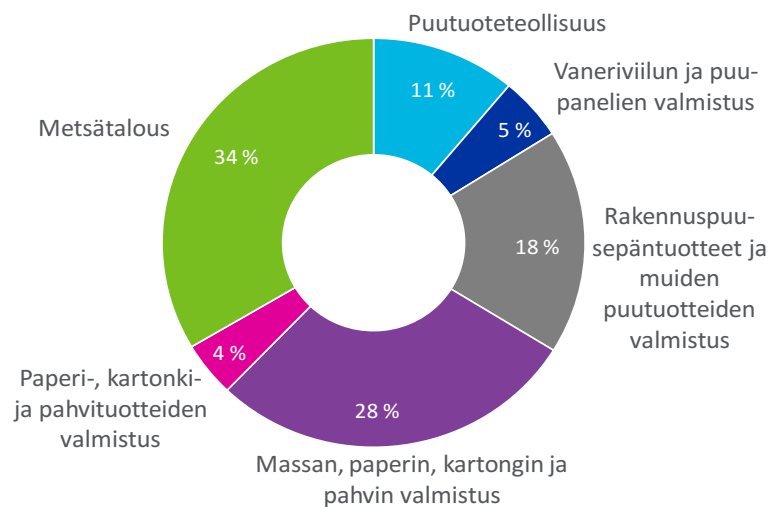
vähenevän puutuoteteollisuudessa prosentin, mutta säilyvän massa- ja paperiteollisuudessa vielä ennallaan. Vuoden 2020 aikana työllisyyden ennustetaan vähenevän kaksi prosenttia koko metsäteollisuudessa. Työn tuottavuus eli tuotos tehtyä työtuntia kohti on noussut vuoden 2011 jälkeen metsäteollisuudessa ripeämmin kuin koko kansantaloudessa keskimäärin. Erityisen nopeasti tuottavuus on lisääntynyt sahateollisuudessa.

Metsäteollisuuden työllisyys koheni 2018

Metsäteollisuus työllisti vuonna 2018 yhteensä 42 000 henkilöä ja työllisten määrä kasvoi edelliseen vuoteen verrattuna yhdeksän prosenttia. Metsäteollisuuden osuus koko metsäsektorin työllisistä oli 66 prosenttia. Työllisyyslukuja kasvattivat sellun ja kartongin ennätyskellisen suuret tuotantomäärät, kun alan tuotantokapasiteetin lisäykset loivat alalle uusia työpaikkoja. Lisäksi vilkas rakentaminen lisäsi raken-

Työlliset Suomen metsäsektorilla 2018

Tilasto: Metsäsektorin työlliset

Lähteet: Luke ja Tilastokeskus.

Metsäteollisuuden työlliset 2018 keskimäärin ja prosenttiennusteet 2019–2020e.

	2018	2019e	2020e
Sahateollisuus	7 000	-2	-4
Puulevyteollisuus	3 000	-3	-1
Rakennuspuusepänteollisuus	11 000	1	-2
Puutuoteteollisuus yhteensä	21 000	-1	-3
Massan, paperin ja kartongin tuo-	18 000	1	-1
Paperi- ja kartonkijalosteiden tuo-	3 000	-4	-5
Massa- ja paperiteollisuus yhteensä	20 000	0	-2
Metsäteollisuus yhteensä	42 000	0	-2

Taulukossa ja päätekstissä työllisten määrä on pyöristetty lähimpään tuhanteen henkilöön Tilastokeskuksen suositusten mukaisesti. Esitetyt prosenttiennusteet on kuitenkin laskettu tarkemmista, sadan työllisen tarkkuudella ilmoitetuista työllisyyslukuista. Lähteet: Tilastokeskus ja Luke.

nuspuusepänteollisuuden tuotteiden kysyntää ja vaikutti suotuisasti alan työllisyyteen.

Työllisyys puutuoteteollisuudessa kasvoi 21 000 henkilöön, jolloin työllisten määrä kasvoi prosenttien edelliseen vuoteen verrattuna. Työllisyys koheni erityisesti rakennuspuusepänteollisuudessa, kun alan työllistämien henkilöiden määrä kasvoi kahdeksalla prosentilla 11 000 henkilöön. Sen sijaan työllisyys sahoilla väheni yhdeksän prosenttia, mihin vaikutti sahatavaran vientimäärien väheneminen vuoteen 2017 verrattuna. Myös puulevyteollisuus työllisti edellivuotta vähemmän (-3 prosenttia). Positiivista virettä puutuoteteollisuudessa ylläpiti rakentamisen aikaansaama rakennustarvikkeiden kysyntä markkinoilla, mikä lisäsi rakennuspuusepänteollisuudessa valmistettujen tuotteiden kysyntää ja alan työllisyyttä.

Massa- ja paperiteollisuudessa nähtiin vuoden 2018 aikana työllisyyden rivakka lisääntyminen. Työllisyys kohosi 20 000 henkilöön, ja kasvua kertyi edelliseen vuoteen verrattuna 17 prosenttia. Massan, paperin ja kartongin tuotannossa työllisyys lisääntyi 18 000 henkilöön (+18 prosenttia) ja paperi- ja kartonkijalosteiden tuotannossa 3 000 henkilöön (+15 prosenttia). Metsäteollisuuden vuoden 2018 työllisyyttä paransi lisääntynyt tuotantokapasiteetti: erityisesti Metsä Groupin uusi sellutehdas Äänekoskella kasvatti koko maan selluntuotantomääriä ja lisäsi alan työllisyyttä.

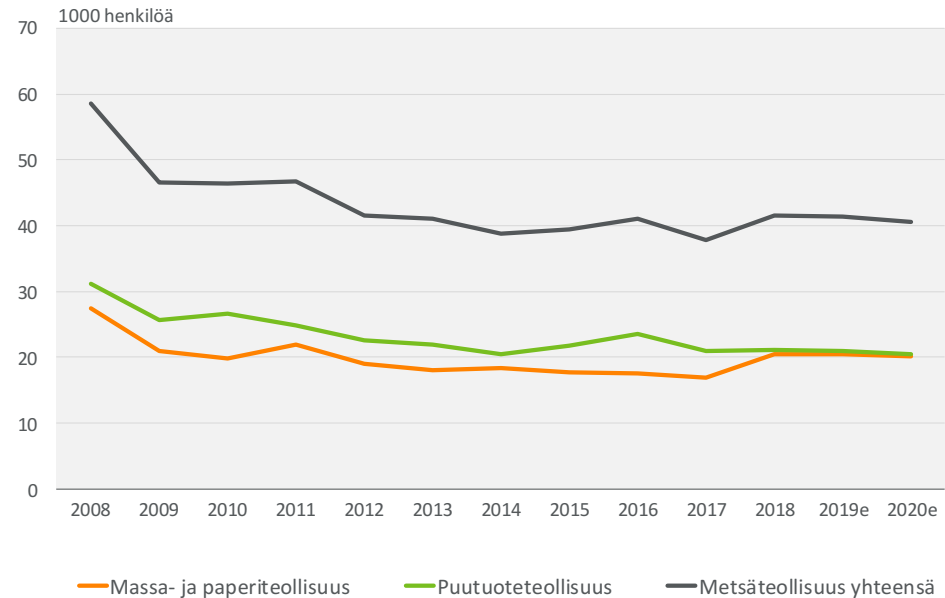
Vuoden 2018 aikana Suomessa valmistetun paperin kysyntää vientimarkkinoilla lisäsi paperitehtaiden sulkemiset muualla Euroopassa. Suomessa sama yritys tuottaa pääsääntöisesti sekä sellua että paperia, jolloin yrityksen ei tarvitse hankkia kallista sellua

markkinahintaan, mikä lisää suomalaisen paperin kilpailuetua. Positiiviseen kehitykseen massa- ja paperiteollisuuden työllisyydessä vaikuttivat myös selun suotuisa hintakehitys ja pakkauskartongin hyvä kysyntä kansainvälisillä markkinoilla.

Tilastolukujen perusteella metsäteollisuuden työllistämien henkilöiden määrä on vähentynyt vuosien 2008–2018 välillä 17 000 henkilöllä (-29 prosenttia).

Muutoksen taustalla on erityisesti paperin kulutuksen trendinomaisen väheneminen. Erilaisten digitaalisten ratkaisujen ja käyttöalustojen lisääntyminen on vähentänyt paperin kulutusta toimistoissa ja ihmisten arjessa. Varsinkin sanomalehtiä ja ylipäättään mediaa seurataan yhä enemmän internetin avulla. Perinteinen painettu kirja on saanut rinnalleen digitaaliset, luetut äänikirjat ja tiedostoina luettavat e-kirjat. Samoin yleinen ympäristötietoisuuden lisääntyminen on vähentänyt paperin kulutusta.

Metsäteollisuuden työlliset 2008-2020e

Lähteet: Tilastokeskus ja Luke.

tyminen vähentää paperin kulutusta. Toisaalta siirtyminen uusiutuviin pakkausmateriaaleihin ja verkkokaupan suosion lisääntyminen lisäävät pakkauskartongin kysyntää.

Työllisyyttä metsäteollisuudessa pitkällä aikavälillä vähentävät uudet teknologiset ratkaisut ja menetelmät, kun automaatio, robotisaatio ja tuotannon digitaaliset ratkaisut lisäävät tuottavuutta ja korvaavat työvoimaa alan tuotantojärjestelmissä.

Metsäteollisuuden työllisyyskehitys kääntyy laskuun

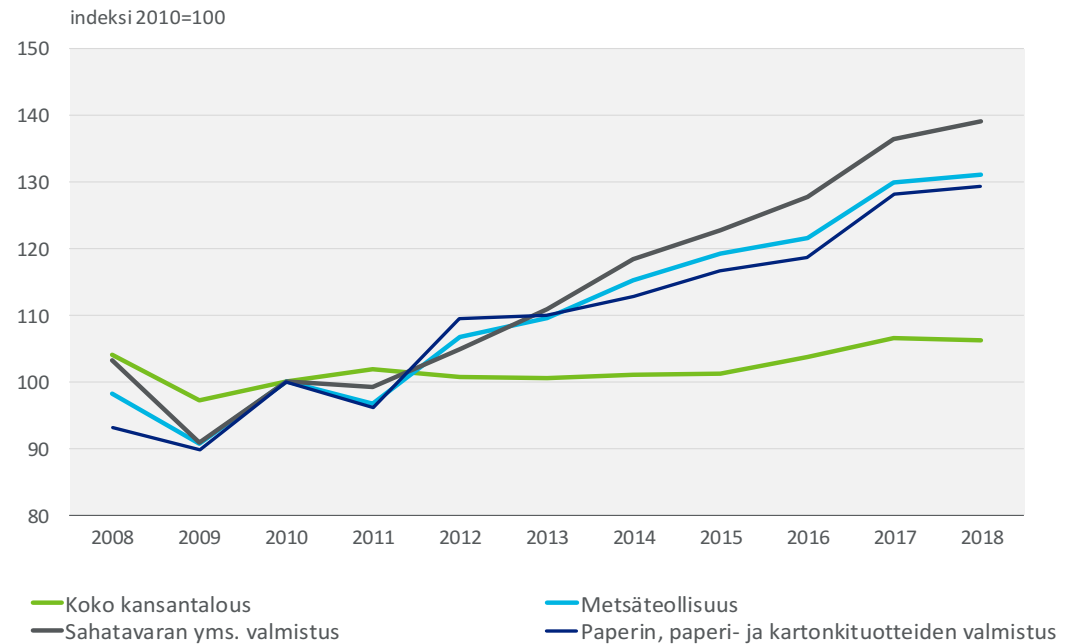
Hiipuva taloussuhdanne vaikuttavaa vientivetoisen metsäteollisuuden työllisyyskehitykseen vuosina 2019 ja 2020 siten, että alan työllisyys kääntyy laskuun. Toisaalta ennustettavuutta vaikeuttavat monet kansainvälisen tilanteen epävarmuustekijät. Metsäteollisuus on hyvin vientivetonen ala. Kansainvälisen kaupan kysynnän vaihtelut vaikuttavat alan työllisyyteen melko nopeasti, sillä esimerkiksi paperin ja kartongin osalta miltei koko tuotanto myydään kansainvälisillä markkinoilla. Talouskehitys vaikuttaa myös rakentamiseen, siihen liittyvien tarvikkeiden kysyntään ja puutuoteteollisuuden työllisyyteen. Poliittiset päätökset niin kansallisella kuin EU:n tasolla vaikuttavat alan työllisyyteen tulevaisuudessa.

Kartongin tuotannon ennustetaan vähenevän kaksi prosenttia vuonna 2019. Sellun osalta arvioidaan, että olemassa olevaa kapasiteettia hyödynnetään täysimääräisesti ja tuotannossa ylletään prosentin kasvuun vuonna 2019. Paperin tuotantomäärät laskevat seitsemän prosenttia. Tuotantomäärät tulevina vuosina ovat myös sahatavaran ja vanerin osalta laskevia.

Laskevat tuotantomäärät vähentävät puutuoteteollisuudessa työllistyvien henkilöiden määrää. Ainoastaan rakennuspuusepänteollisuuteen ennustetaan prosentin suuruista kasvua vuonna 2019, kun sahateteollisuudessa työllisten määrä vähenee samana vuonna kaksi prosenttia ja puulevyteollisuudessa kolme prosenttia. Vuonna 2020 työllisyyden kehitys on puu-

tuoteteollisuudessa kautta linjan aleneva, kun työllisyyden sahoilla ennustetaan laskevan neljä prosenttia, puulevyteollisuudessa prosentin ja rakennuspuusepänteollisuudessa kaksi prosenttia. Koko puutuoteteollisuuden työllisten määrän ennustetaan vähenevän prosentin vuonna 2019 ja edelleen kolme prosenttia vuonna 2020.

Metsäteollisuuden työn tuottavuusindeksin kehitys 2008-2018

Lähde: Tilastokeskus.

Massa- ja paperiteollisuudessa työllisten määrän ennustetaan säilyvän ennallaan vuonna 2019, mutta laskevan kaksi prosenttia vuonna 2020. Massan, paperin ja kartongin tuotannon työllisyyteen ennustetaan vuodelle 2019 prosentin lisäystä, joka kääntyy prosentin vähenemäksi vuonna 2020. Paperi- ja kartonkijalosteiden työllisyyden osalta vähenemät ovat vuoden 2019 osalta neljä prosenttia ja vuonna 2020 viisi prosenttia. Kaiken kaikkiaan metsäteollisuuden työllisyyden ennustetaan säilyvän ennallaan vuonna 2019, mutta vähenevän vuoden 2020 aikana kaksi prosenttia.

Ilmastomuutoksen vaikutusten vähentämiseen liittyvät toimenpiteet puoltavat ja lisäävät puun käyttöä uusiutumattomien raaka-aineiden, kuten muovin, korvaajana. Talonrakennuksessa puu varastoi hiiltä rakennuskantaan, mikä puoltaa puutuotteiden suosimista ja hyödyntämistä rakennusaineena. Puuraaka-aineesta kehitetään myös parhaillaan uusia tuotteita, kuten rakennustarvikkeita, rakennuselementtejä, tekstiilikuituja, biopoltoaineita, erilaisia biomateriaaleja ja pakkaustarvikkeita. Uusien puupohjaisten tuotteiden valmistaminen todennäköisesti lisää uusia työpaikkoja tulevaisuudessa, joskin tuotannon tuleva volyyymi on toistaiseksi arvailujen varassa. Useat tuotteet ovat vasta kehittely- tai pilotointivaiheessa.

Toisaalta ilmastomuutoksen hillitseminen ja metsien hyödyntäminen ilmakehän hiilinieluna voi vaikuttaa tulevaisuudessa toteutuviin hakkuumääriin, kerrannaisvaikutuksena metsäteollisuuden tuotantomääriin ja vähentää alan työllisyyttä. Tavoitteet torjua luonnon monimuotoisuuden niukkenemistä li-

säävät vaateita rajoittaa metsien hakkuumääriä. Poliittiset linjaukset ja päätökset tulevat tulevaisuudessa ohjaamaan metsätuotteiden kysyntää, hakkuumääriä ja energian käyttömuotojen muutoksia. Näillä linjauksilla on kerrannaisvaikutuksia myös alan työpaikkojen määrään.

Teollisuusliitto ennustaa suhdannekatsauksessaan puutuoteteollisuuden työllisyyden laskevan noin prosentin tänä ja ensi vuonna. Asuntorakentamisessa arvioidaan tänä vuonna tapahtuvan käänne kohti puutuotteiden laskevaa kysyntää heikkenevän taloussuhdanteen myötä. Puutuoteteollisuuden yritysten luottamusmiehillä on tilanteesta positiivisempi arvio, kun yli puolet arvioi työllisyyden parantuneen tai parantuvan tulevaisuudessa. Samoin työ- ja elinkeinoministeriön puutuoteteollisuuden toimialaraportti kertoo alan kyselystä, jonka mukaan viidennes vastaajista arvioi alan yritysten henkilökunnan määrän kasvavan. Miltei puolet alan työnantajista kuitenkin arvioi, että osaavan työvoiman saatavuudessa on ongelmia ja jossain määrin tämä tekijä rajoittaa yritystoiminnan kasvua.

Metsäteollisuuden isoista yrityksistä Stora Enso ja UPM ovat kuluvan vuoden aikana ilmoittaneet irtisanomisista ja paperikoneiden sulkemisista. Toisaalta myös uuteen tuotantoon investoidaan, kun muun muassa Metsä Group suunnittelee lisää sahakapasiteettiaan ja Stora Enso investoi uuteen kartonkikoneeseen. Lisäksi suunnitteilla on useita uusia biotuotetehtaita Suomeen. Vuoden 2019 syksyn aikana useat sahat ovat kuitenkin uutisoineet tuotantoa rajoittavia toimenpiteitä. Stora Enso lopettaa Kiteen sahan toiminnan.

Metsäteollisuudessa työn tuottavuus parantunut

Metsäteollisuudessa työn tuottavuuden kehitys eli tuotos tehtyä työtuntia kohti on ollut vuoden 2011 jälkeen nopeampaa kuin kansantaloudessa keskimääriin. Ripeimmin tuottavuus on kohonnut sahatöissä.

Vuodesta 1975 lähtien vuoteen 2011 saakka metsäteollisuuden tuottavuuskehitys oli alhaisemmalla tasolla kuin Suomen kansantaloudessa keskimääriin. 1990-luvun viimeisistä vuosista vuoteen 2007 saakka tuottavuus sahoilla kohosi kuitenkin kansantalouden keskimääriästä tuottavuuskehitystä paremmaksi. Suotuisa taloussuhdanne 2010-luvulla on kasvattanut tuotantomääriä metsäteollisuudessa, ja myös alan tuottavuus on ollut parempi kuin keskimääriin suomalaisessa kansantaloudessa. Mahdollisesti sekin vaikuttaa, että Suomesta käsin operoidaan kolmea isoa metsäteollisuusyritystä, joiden laitteiden ja menetelmien kehitykseen ja tehostamiseen on haettu uusinta teknologiaa hyödynnettäväksi.

► [Luken tilastopalvelu: Metsäsektorin työvoima](#)

Metsätalous

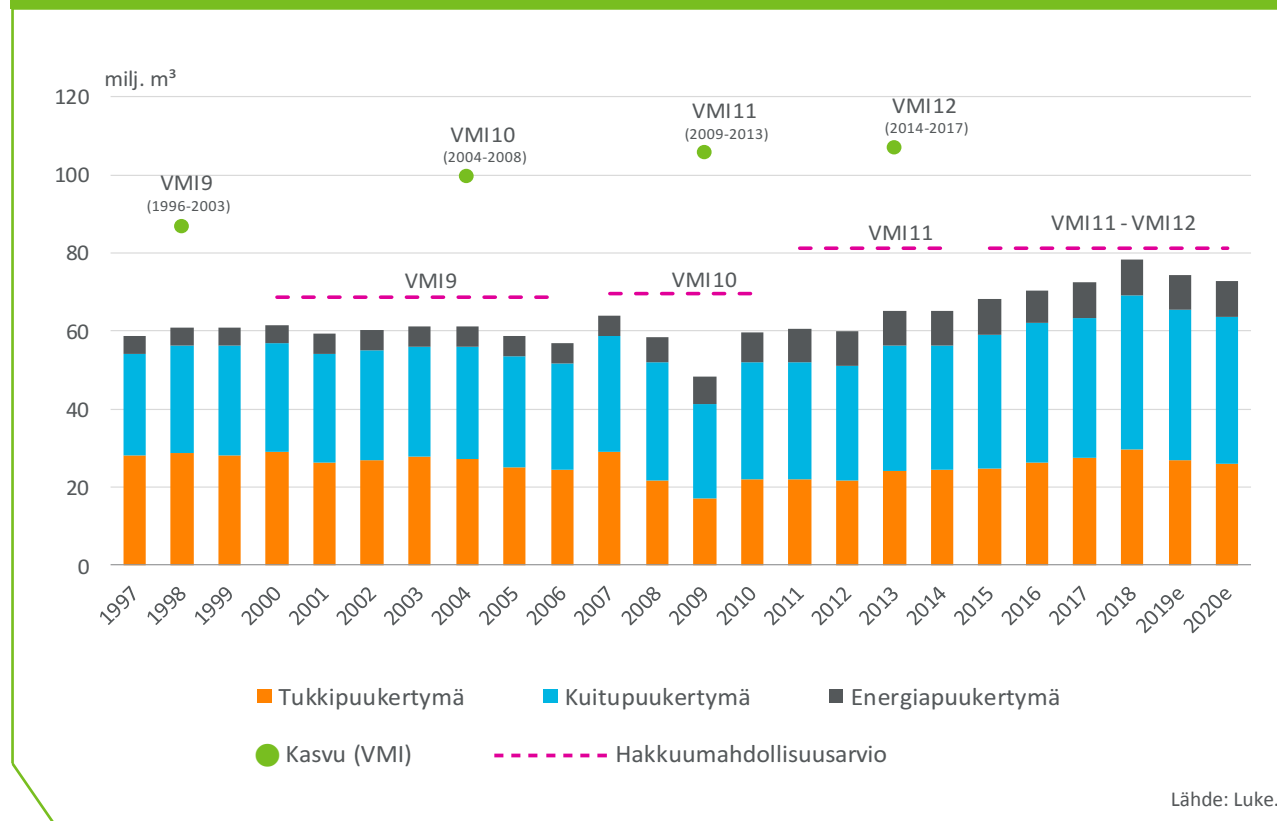
Puuvarojen käyttö

Kari Härkönen

Vuonna 2018 Suomen metsistä hakattiin ennätyselliset 78,2 miljoonaa kuutiometriä runkopuuta, josta 69,2 miljoonaa kuutiometriä oli teollisuuspuuta ja 8,9 miljoonaa kuutiometriä energiapuuta. Vuosina 2016–2018 hakuumäärä on vuosittain ollut yli 70 miljoonaa kuutiometriä keskiarvon ollessa 73,6 miljoonaa kuutiometriä. Vuosikymmenen alussa, 2010–2012 hakattiin keskimäärin 60 miljoonaa kuutiometriä vuodessa eli nousua tästä tasosta vuosien 2016–2018 keskimääräiseen tasoon on 23 prosenttia ja vuoteen 2018 runsaat 30 prosenttia. Vuoden 2018 kertymä näyttää ainakin toistaiseksi jäävän ennätykseksi, sillä tämän vuoden kotimaisen teollisuuspuun kertymäenuste on 65,4 miljoonaa kuutiometriä ja vuodelle 2020 edelleen laskeva.

Valtakunnan metsien 12. inventoinnin (VMI12, maastotyöt 2014–2018) mukaan Suomessa on noin 22,8 miljoonaa hehtaaria metsä- ja kitumaata, josta puuntuotannon piirissä on 19,8 miljoonaa hehtaaria. Puuston runkotilavuus on lähes 2,5 miljardia kuutiometriä, josta mäntyä on 50, kuusta 30, koivua 17 ja muita lehtipuita 3 prosenttia. Puuston vuotuinen kasvu (VMI12, maastotyöt 2014–2017) on 107 miljoonaa kuutiometriä. Puuntuotannon piirissä on koko maan tasolla 90 prosenttia puustosta eli runsaat 2,2 miljardia kuutiometriä. Vain Kainuun (86 prosenttia) ja Lapin (69 prosenttia) maakunnissa puuntuotannon piirissä on alle 90 prosenttia puuston tilavuudesta. Metsämaan alasta puuntuotannon piirissä on keskimäärin 91 prosenttia. Lapin maakunnassa

Puuston kasvu, tilastoidut hakkuukertymät sekä suurin kestävä hakuumahdollisuusarvio (teollisuuspuu ja energiारunkopuu)

Lähde: Luke.

► [MELA-tulospalvelu](#)

► [Tilasto: Suurin kestävä hakkuukertymäarvio](#)

puuntuotannon ulkopuolelle jää 24 prosenttia metsämaasta ja muissa maakunnissa alle 10 prosenttia.

Puuston poistuma vuonna 2018 oli 93,7 miljoonaa kuutiometriä ja vuosien 2016–2018 keskiarvo oli 88,9 miljoonaa kuutiometriä vuodessa. Hakkuukertymien noustessa puuvarannon kasvuvauhti on hidastunut. Puuvarannon lisäys vuosina 2016–2018 oli keskimäärin 18 miljoonaa kuutiometriä vuodessa ja vuonna 2018 runsaat 13 miljoonaa kuutiometriä vuodessa.

Vuoden 2019 alussa suojeltuja metsä- ja kitumaita oli yhteensä 2,88 miljoonaa hehtaaria. Näistä lakisääteisiä suojelualueita oli 2,42 miljoonaa hehtaaria ja talousmetsien monimuotoisuuden suojelukohteita 0,45 miljoonaa hehtaaria. Vuoteen 2016 verrattuna metsä- ja kitumaan suojelupinta-ala oli noussut 12

**Vuoden 2018 hakkuut
olivat ennätyselliset.**

prosentista 13 prosenttiin, mikä valtaosin johtui talousmetsien monimuotoisuuden suojelukohteiden lisääntymisestä. Tiukasti suojeltua metsämaata oli 1,21 miljoonaa hehtaaria eli noin kuusi prosenttia metsämaan pinta-alasta. Tällä alalla ei harjoiteta lainkaan metsätaloutta. Suojelluista metsistä lähes 80 prosenttia sijaitsi Pohjois-Pohjanmaan, Kainuun ja Lapin maakuntien alueilla. Suojeltuna oli 20 prosenttia alueen metsäpinta-alasta. Etelä-Suomessa vastaava lukema oli viisi prosenttia metsäpinta-alasta.

Viimeisimmät lasketut hakkuumahdollisuusarviot perustuvat VMI12 (maastotyöt 2014–2018) aineistoon. Siihen perustuva suurin kestävä hakkuumahdollisuusarvio on runsaat 77 miljoonaa kuutiometriä ainespuuta (tukki- ja kuitupuuta) sekä lähes viisi miljoonaa kuutiometriä energiapuun runkopuuta vuodessa. Tästä ainespuukokoista runkopuuta on runsaat 81 miljoonaa kuutiometriä. Tämän lisäksi metsistämme voitaisiin kestävästi korjata energiapuuna latvuksia runsaat kuusi sekä kantoja ja juuria vajaat seitsemän miljoonaa kuutiometriä vuodessa. Yhteensä energiapuun kertymäärä on lähes 18 miljoonaa kuutiometriä vuodessa. Energiapuun kertymääräviestistä runsaat 12 miljoonaa kuutiometriä laskeetaan voitavan korjata avohakkuiden hakkuutähteistä ja kannoista.

Lyhyellä aikavälillä metsänhoidollisesti ja taloudellisesti perusteltavissa oleva suurin ainespuun hakkuumäärä on runsaat 105 miljoonaa kuutiometriä vuodessa, ja tämän lisäksi energiapuuta voidaan korjata vajaat 24 miljoonaa kuutiometriä vuodessa.

Esitetyt hakkuumahdollisuuslaskelmat perustuvat tietoihin puuston määrästä, rakenteesta ja kasvusta sekä oletukseen, että metsänhoitotoimenpiteet tehdään ajallaan. Suurimman kestävä hakkuumäärän laskelma osoittaa maksimitason, jolle hakkuut voivat nousta ilman että hakkuumahdollisuudet tulevaisuudessa pienenisivät. Laskelma on optimointilaskelma, jossa käytetty 4 prosentin laskentakorko johtaa taloudellisesti tehokkaaseen ja nykyistä voimakkaampaan metsien käsittelyyn. Laskelma ei ota huomioon tila- ja omistajakohtaisia rajoitteita, eikä metsänomistajien hakkuu- ja puunmyyntikäyttämistä, eikä se siten ole ennuste toteutuvista hakkuista.

Uudet VMI12 aineistoon (maastotyöt 2014–2018) perustuvat hakkuumahdollisuusarviot julkaistaan MELA-tulospalvelussa (www.luke.fi/mela-metsalaskelmat) marraskuussa 2019.

► [Luken tilastopalvelu: Metsävarat](#)

► [Luken tilastopalvelu: Hakkuukertymä ja puuston poistuma](#)

Raakapuumarkkinat

Jussi Leppänen ja Esa Uotila

Vuoden 2018 loppuun asti jatkunut raakapuumarkkinoiden korkeasuhdanne on kääntynyt vuoden 2019 aikana laskuun. Kuluvana vuonna tukkien kysyntä on vähentynyt ja kantohinnat ovat alentuneet, kun puutuoteteollisuudessa sahatavaran ja vanerin menekki on heikentynyt. Kuitupuun kysyntä on säilynyt ennallaan, kun selluteollisuudessa tuotantomäärät ovat säilyneet korkealla tasolla vaikka sellun myyntihinnat ovatkin suhdanteen heikennyttyä alentuneet.

Yksityismetsien hakkuut vähenevät kuluvana vuonna viisi prosenttia. Kun myös yhtiöt ja Metsähallitus vähentävät hakkuitaan likimain saman verran, kaikkiaan teollisuuspuun hakkuut vähenevät viisi prosenttia hieman yli 65 miljoonaan kuutiometriin. Tukkien kantohinnat alenevat 3–7 prosenttia. Sellun ja kartongin tuotannon pysyminen korkealla tasolla pitää kuitupuiden kantohinnat 0–2 prosenttia edellisvuotta korkeammalla. Raakapuun tuonti pysyy vuoden 2018 tasolla.

Teollisuuspuun hakkuut vähenevät 65,4 miljoonaan kuutiometriin vuonna 2019.

Ensi vuonna puumarkkinat jatkavat heikentymistään. Teollisuuspuun hakkuut vähenevät kolme prosenttia. Sahateollisuuden tuotannon alenemisen jatkuessa tukkien kantohinnat laskevat kuluvasta vuodesta 2–3 prosenttia. Paperin kysynnän vähenemisen voimistuminen ja sellun sekä kartongin tuotantojen kasvun pysähtyminen vievät kuitupuiden kantohinnat 1–2 prosentin laskuun. Raakapuun tuonnin ennustetaan kasvavan hieman kuluvasta vuodesta.

Puumarkkinat laskusuhdanteessa

Yksityismetsien puukauppa on vähentynyt kuluvan vuoden tammi–elokuussa 21 prosenttia vuodentakaiseen verrattuna. Tukkipuukauppa on vähentynyt kuusitukilla 35, koivutukilla 29 ja mäntytukilla 27 prosenttia. Kuitupuukauppa on vähentynyt selvästi maltillisemmin, sillä selluun käytettävän mäntykuitupuun kauppa on vähentynyt yhdeksän ja koivukuitupuun seitsemän prosenttia. Mekaanisiin massoihin ja selluun käytettävän kuusikuitupuun kauppa on vähentynyt 17 prosenttia. Sahatavaran heikentyneen markkinatilanteen vuoksi kuitupuuta käyttävät metsäteollisuusyritykset ovat pyrkineet ostamaan mahdollisimman paljon harvensusleimikoita ja kesän kuiva sää on mahdollistanut myös talvikohteiden puunkorjuuta.

Tukkien kantohinnat olivat korkeimmillaan viime vuoden lopussa, josta ne ovat laskeneet erityisesti alkuvuodesta. Keväästä alkaen hintojen lasku on hieman tasaantunut. Kuitupuiden kantohinnat ovat säilyttäneet paremmin viime vuoden lopun tasonsa.

Teollisuuspuun hakkuut ovat laskeneet kuluvan vuoden tammi–elokuussa neljä prosenttia, ja eniten ovat vähentyneet kuusitukin hakkuut, 11 prosenttia. Mäntytukin hakkuut ovat vähentyneet neljä ja koivutukin kahdeksan prosenttia. Koivukuitupuun hakkuut ovat kasvaneet kahdeksan prosenttia, mäntykuitupuun säilyneet lähes vuodentakaisella tasolla ja kuusikuitupuun laskeneet yhdeksän prosenttia. Yhteenlaskettuna kuitupuun tammi–elokuun hakkuut ovat olleet lähes vuodentakaisella tasolla.

Tukkipuun kysynnän heikkeneminen näkyy myös puun tarjonnassa. Suomen metsäkeskuksen tilastotiedoissa kaikki metsänomistajaryhmät kattavissa metsänkäyttöilmoituksissa puumäärät olivat syyskuun 2019 loppuun mennessä 18 prosenttia alemmat kuin vuodentakaiset. Päätehakkuuilmoitusten puumäärät olivat vähentyneet 26 prosenttia, mutta harvensushakkuuilmoitukset olivat lisääntyneet 6 prosenttia edellisvuodesta. Eniten olivat vähentyneet mäntytukin (-43 prosenttia) ja kuusitukin (-32 prosenttia) tarjonnat.

Sahatavaran alamäki heikentää tukkipuun kysyntää

Vuonna 2019 teollisuuspuun hakkuiden ennustetaan laskevan sahatavaran ja paperin tuotantojen vähenemisen myötä viisi prosenttia hieman yli 65 miljoonaan kuutiometriin. Sekä yksityismetsien että valtion ja yhtiöiden metsien hakkuut laskevat suhteellisesti saman verran. Tukkipuun hakkuut alenevat peräti yhdeksän prosenttia hieman alle 27 miljoonaan kuu-

Teollisuuden puunhankinta 2018–2020e.

Raakapuulaji/ omistajaryhmä	2018	2019e	Muutos	2020e	Muutos
	milj. m ³	milj. m ³	%	milj. m ³	%
Teollisuuspuun hakkuut, yht. ¹	68,9	65,4	-5	63,3	-3
Yksityismetsät ²	57,8	55,0	-5	52,9	-4
Yhtiöt ja Metsähallitus	11,1	10,4	-6	10,4	0
Tukkipuu	29,3	26,9	-9	25,5	-5
Kuitupuun	39,5	38,5	-3	37,8	-2
Raakapuun tuonti	11,2	11,3	1	11,5	2
Teollisuuspuun hakkuut ja raakapuun tuonti	80,1	76,7	-4	74,8	-2

1 Teollisuuspuun hakkuutilaston tiedonkeruu on laajennettu vuodesta 2015 alkaen kaikkeen metsänhoitoyhdistysten kautta korjattuun puuhun. Se on lisännyt tilastoituja teollisuuspuun hakkuita.

2 Sisältää kunnat, seurakunnat ym.

Lähteet: Luke ja Tulli.

Yksityismetsien keskimääräiset kantohinnat 2018–2020e.

Raakapuutavaralaji	2018	2019e	Muutos	2020e	Muutos
	€/m ³	€/m ³	%	€/m ³	%
Mäntytukki	60,5	57,0	-6	55,4	-3
Kuusitukki	64,3	59,8	-7	57,9	-3
Koivutukki	45,9	44,3	-3	43,5	-2
Mäntykuitu	17,6	17,8	1	17,6	-1
Kuusikuitu	19,6	19,6	0	19,3	-2
Koivukuitu	16,8	17,1	2	16,8	-2

Lähteet: Metsäteollisuus ry ja Luke.

tiometriin. Tukkipuun hakkuiden vähenemisen vuoksi myös kuitupuun hakkuut vähenevät kolme prosenttia 38,5 miljoonaan kuutiometriin, vaikka kuitupuun kysyntä on säilynyt korkealla tasolla sellu- ja kartonkiteollisuudessa.

Pääosin kuitupuuta ja haketta sisältävän raakapuun tuonnin ennustetaan säilyvän kuluvaan vuonna edellisvuoden tasolla hieman yli 11 miljoonassa kuutiometrissä. Yhteensä teollisuuspuun hakkuiden ja raakapuun tuonnin ennustetaan vähenevän neljä prosenttia hieman alle 77 miljoonaan kuutiometriin.

Kuluvaan vuonna puun tuonnin maakohtainen jakauma on ollut likimain samanlainen kuin viime vuonna. Viime vuonna raakapuuta tuotiin eniten Venäjältä, jonka osuus oli 71 prosenttia tuontimäärästä. Seuraavaksi suurimmat tuontimaat olivat Viro (12 prosenttia), Latvia (yhdeksän prosenttia) ja Puola (viisi prosenttia). Noin yhden prosentin osuuksia tuotiin myös Liettuasta ja Ruotsista. Uutta puun tuonnissa oli Puolasta tulleet peräti 0,5 miljoonan kuutiometriä raakapuuta, kun aikaisempina vuosina Puolasta on tuotu vain joitakin tuhansia kuutiometrejä puuta.

Raakapuun tuontimääriin verrattuna raakapuun vienti Suomesta on ollut melko vähäistä. Suomesta on yleensä viety vuosittain ulkomaille noin miljoonan kuutiometrin verran raakapuuta. Korkeasuhdanteessa vuonna 2018 Suomesta vietiin raakapuuta jo noin kaksi miljoonaa kuutiometriä, joka on 46 prosenttia enemmän kuin vuonna 2017 ja 61 prosenttia enemmän kuin vuonna 2016. Kuluvaan vuonna raakapuun

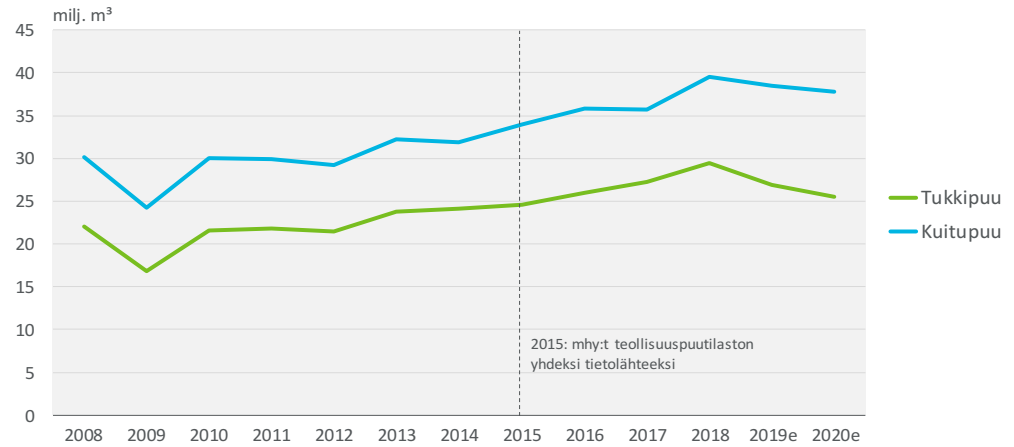
vientimäärät ovat olleet lähes samalla tasolla kuin viime vuonna. Ulkomaille viedään erityisesti kuitupuuta ja mäntytukkia. Viennin ylivoimaisesti merkittävin kohdema on Ruotsi, jonka osuus oli viime vuonna kolme neljäsosaa raakapuun viennistä.

Sekä kuusi- että mäntysahatavaran hinnat alenevat voimakkaasti kuluvana vuonna ja sen seurauksena kuusitukin kantohinnan ennakoidaan alenevan tänä vuonna seitsemän prosenttia ja mäntytukin kuusi prosenttia. Vaneriin käytettävän koivutukin kantohinta alenee kolme prosenttia, kun vanerin hintataso on säilynyt sahatavaraa paremmin. Kuitupuiden kantohinnat pysyvät kuluvana vuonna vielä vähäisessä 0–2 prosentin nousussa, kun sellun ja kartongin tuotannot säilyvät korkealla tasolla.

Raakapuun kysynnän heikentyminen jatkuu 2020

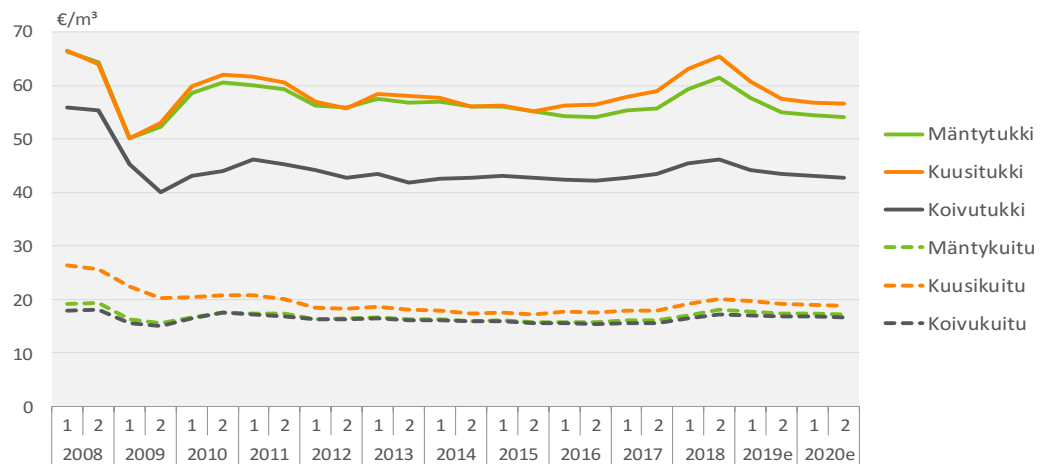
Sahatavaran tuotannon väheneminen jatkuu ensi vuonna. Lisäksi paperin tuotannon lasku voimistuu, kun kapasiteettia suljetaan lisää. Sellun ja kartongin tuotannot pysyvät suunnilleen kuluvan vuoden tasolla. Vuonna 2020 teollisuuspuun hakkuiden ennustetaan vähenevän kolme prosenttia hieman yli 63 miljoonaan kuutiometriin. Yksityismetsien hakkuut vähentyvät neljä prosenttia. Yhtiöiden ja Metsähallituksen yhteenlasketut hakkuut pysyvät kuluvan vuoden tasolla. Tukkipuun hakkuiden ennustetaan laskevan viisi ja kuitupuun hakkuut kaksi prosenttia. Raakapuun tuonti kasvaa hieman. Kaikkiaan teollisuuspuun hakkuiden ja raakapuun tuonnin ennustetaan laskevan kaksi prosenttia ja olevan yhteensä noin 75 miljoonaa kuutiometriä. Sahatavaran tuotannon ja hintojen aleneminen laskee tukkien kantohintoja 2–3

Tukki- ja kuitupuun hakkuut 2008–2020e

Lähde: Luke.

Puutavaralajien kantohinnat puolivuositain 1/2008–2/2020e vuoden 2018 hinnoin*

*deflatointi elinkustannusindeksillä

Lähteet: Luke ja Tilastokeskus.

prosentilla. Kun sellun, kartongin ja paperin yhteenlaskettu tuotanto alenee, kuitupuun kysynnän lasku alentaa kuitupuiden kantohintoja 1–2 prosenttia.

Rinteen hallitus panostaa luonnonsuojeluun

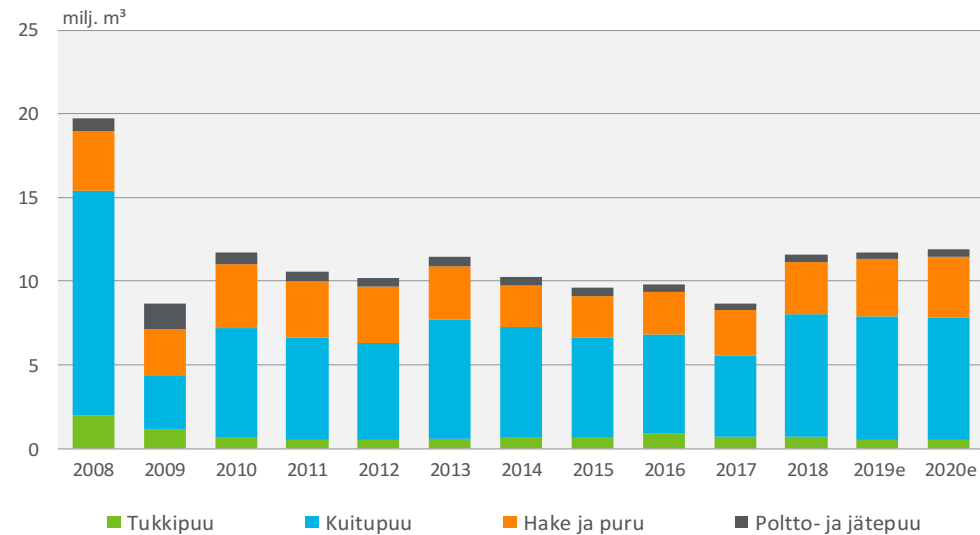
Antti Rinteen hallitus aloitti kesäkuussa 2019. Merkittävin metsätalouden toimintaympäristön muutos liittyy luonnonsuojeluun, jonka rahoitus kasvaa kymmenillä miljoonilla euroilla ensi vuonna. Muun muassa vapaaehtoisen metsien suojeluohjelman Metson rahoitus lisääntyy. Lisäksi maankäyttösektorin ilmastopolitiikkaan kohdistetaan merkittävää lisärahoitusta.

Myös Juha Sipilän hallituksen loppuvaiheessa säädettiin joitakin metsäsektoriin vaikuttavia muutoksia. Tammikuussa 2019 sallittiin tieliikenteessä aikaisempaa pidemmän ja raskaamman kuljetuskaluston käyttö. Kansallisen Metsästrategian 2025 päivitys vahvistettiin valtioneuvoston periaatepäätöksellä helmikuussa 2019. Hiilen energiakäytön kieltämisestä toukokuuhun 2029 mennessä säädettiin maaliskuussa 2019. Kesäkuussa 2019 tarkennetut Suomea koskevat LULUCF-asetuksen (maankäyttö, maankäytön muutos ja metsätalous) mukaiset laskelmat metsien hiilinielun vertailutasosta ovat EU-komission tarkistettavana. Yhteisöissä, kuten osakeyhtiöissä, metsätalouden verotus muuttuu tulolähdejaon muuttamisen vuoksi vuoden 2020 alussa, kun elinkeinotulon ja muun tulon lähteet (mm. metsätulo) yhdistyvät. Maatalous säilyy edelleen omana tulolähteenään. Muutos ei vaikuta metsää omistaviin metsäteollisuusyhtiöihin.

Euroopan unionin tason toimintaympäristöstä EU:n metsästrategia 2014–2020 ”Uusi EU:n metsästrategia: metsien ja metsäalan puolesta” ja Suomenkin Kemera-lain perusteena oleva ”Euroopan unionin suuntaviivat maa- ja metsätalouselämyksen ja maaseutualueiden valtiontuesta vuosina 2014–2020” ovat voimassa ensi vuoden loppuun asti. Kemera-lain uudistaminen onkin Rinteen hallitusohjelmassa ja toimintasuunnitelmassa. EU-puheenjohtajakaudellaan Suomi edistää EU:n uuden metsästrategian laatimista.

- ▶ [Luken tilastopalvelu: Teollisuuspuun hakkuut](#)
- ▶ [Luken tilastopalvelu: Teollisuuspuun kauppa](#)

Tuontipuun määrä puutavaralajeittain 2008-2020e

Lähteet: Tulli ja Luke.

Bioenergiamarkkinat

Johanna Routa

Kiinteiden puupolttoaineiden käyttö pysyi vuonna 2018 ennätyskellisen korkealla. Metsähakkeen kulutus kasvoi kolme prosenttia, mutta metsäteollisuuden sivutuote- ja jätetuota poltettiin kolme prosenttia vähemmän kuin vuonna 2017. Metsähakkeen käyttömäärän arvioidaan nousevan pari prosenttia sekä tänä että ensi vuonna. Päästöoikeuksien hinnat ovat nousseet lähes kolminkertaisiksi viimeisen vuoden aikana, mikä tukee metsähakkeen, kuoren ja purun kilpailukykyä lämmöntuotannossa.

Puupellettejä tuotettiin vuonna 2018 enemmän kuin koskaan aikaisemmin. Pelletin valmistajien kotimaiseen pellettituotantoon perustuvat toimitukset supistuivat vuotta aiemmasta viisi prosenttia, mutta puupellettien näennäiskulutus (tuotanto + tuonti – vienti) kipusi 436 000 tonniin. Pellettien kotimaisen kulutuksen ja tuotannon ennakoitaan kasvavan edelleen muutaman prosentin vuosivauhtia.

Kiinteiden puupolttoaineiden käyttö pysyi ennätyskellisen korkealla

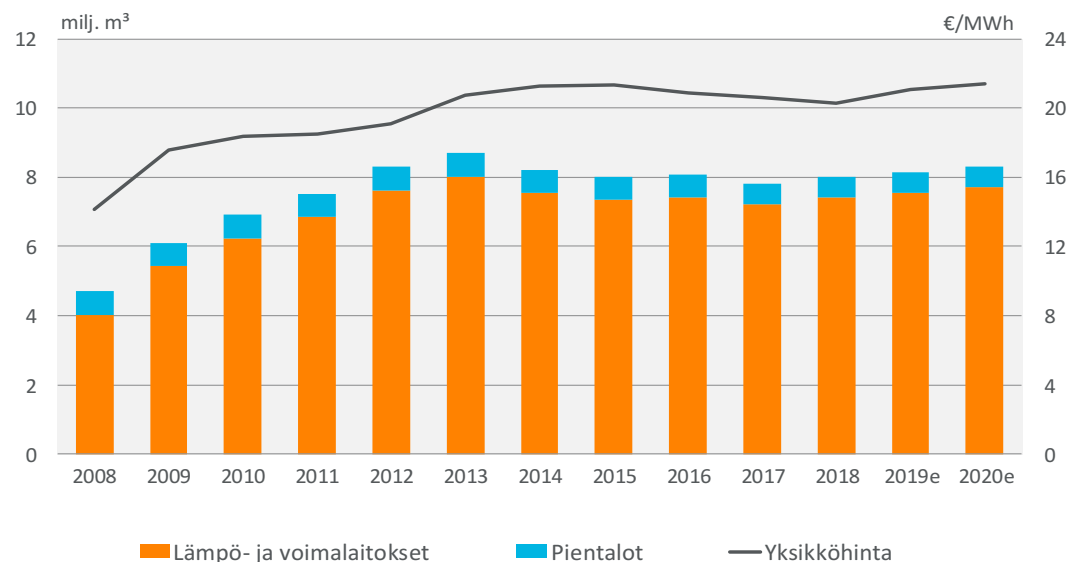
Tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan energian kokonaiskulutus kasvoi kaksi prosenttia 1,38 miljonaan terajouleen (TJ) vuonna 2018. Uusiutuvien energianlähteiden käyttö lisääntyi kolme prosenttia ja niiden osuus energian kokonaiskulutuksesta kasvoi 37 prosenttiin. Vuosi 2018 oli kotimaisille polttoaineille vahva, sillä metsäteollisuuden noususuhdanne näkyi puupolttoaineiden käytön yhteensä neljän prosentin kasvuna. Metsäteollisuuden jäteliemien kulutus kasvoi yhdeksän prosenttia ja puupolttoaineet olivatkin merkittävin yksittäinen energianlähde 27 prosentin osuudella energian kokonaiskulutuksesta.

Tuulivoiman tuotanto kasvoi 22 prosenttia ja vesivoiman puolestaan laski 10 prosenttia. Energian kokonaiskulutuksessa tuulivoiman osuus on kuitenkin pieni, vain 1,5 prosenttia. Öljyn kulutus laski kaksi prosenttia, mutta silti se säilyi toiseksi tärkeimpänä yksittäisenä energianlähteenä 22 prosentin osuudella energian kokonaiskulutuksesta. Turpeen kulutus

kasvoi 24 prosenttia edellisvuodesta, koska sitä tarvittiin tukipolttoaineena. Vuoden 2019 ensimmäisellä neljänneksellä energian kokonaiskulutus oli 371 petajoulea, joka oli yhdeksän prosenttia vähemmän kuin viime vuoden vastaavaan aikaan. Merkittävin syy energian kokonaiskulutuksen laskuun oli edellisvuotta lämpimämpi alkuvuosi. Kaikkien polttoainei-

Metsähakkeen käyttö ja voimalaitoshinta 2008-2020e

► Tilasto: Metsähakkeen kokonaiskäyttö käyttäkohteittain

Lähde: Luke.

den kulutus laski, eniten turpeen (24 prosenttia). Puupolttoaineet säilyivät merkittävimpana polttoaineena 26 prosentin osuudella energian kokonaiskulutuksesta.

Energia- ja ilmastostrategian tavoitteena on uusiutuvan energian lisääminen 50 prosenttiin ja omavaraisuuden lisääminen 55 prosenttiin energian loppukäytöstä 2020-luvulla. Lisäksi hallitus on linjannut, että hiilen käytöstä energiantuotannossa luovutaan ja tuontiöljyn käyttö kotimaan tarpeisiin puolitetaan 2020-luvun aikana. Hallituksen strategiassa uusiutuvan energian merkittävä kasvu perustuu erityisesti metsähakkeeseen.

Kiinteiden puupolttoaineiden käyttö lämpö- ja voimalaitoksissa pysyi ennätystasolla vuonna 2018. Kiinteitä puupolttoaineita 19,9 miljoonaa kiintokuutiometriä (38,4 terawattituntia), ja määrä oli sama kuin vuonna 2017. Metsähakkeen kulutus kasvoi vuodesta 2017 kolme prosenttia 7,4 miljoonaa kuutiometriin. Metsähakkeen käyttö kasvoi lämmöntuotannossa prosentin ja yhdessä pientaloissa poltetun metsähakkeen kanssa kokonaiskäyttö oli kahdeksan miljoonaa kuutiometriä. Sähkön ja lämmön yhteistuotannossa (CHP) metsähakkeen käyttö on supistunut neljä edellistä vuotta peräkkäin, mutta viime vuonna se lisääntyi neljä prosenttia 4,7 miljoonaa kuutiometriin.

Metsähakkeen tärkein raaka-aine on pieniläpimittainen runkopuu, jota vuonna 2018 kului 3,9 miljoonaa kuutiometriä, eli kolme prosenttia vähemmän kuin vuotta aiemmin. Pieniläpimittaisesta runkopuusta tehdään yli 50 prosenttia lämpö- ja voimalaitoksien

käyttämästä hakkeesta. Hakkuutähteiden käyttö lisääntyi 2,7 miljoonaa kuutiometriin, lähes 20 prosenttia. Kantojen käyttö väheni jo viidettä vuotta peräkkäin. Vuonna 2018 kannoista tehtyä metsähaketta kului kolmannes edellisvuotta vähemmän, yhteensä 0,4 miljoonaa kuutiometriä. Tämä on kolme kertaa vähemmän kuin huippuvuonna 2013, jolloin kantohaketta paloi reilut miljoona kuutiometriä. Järeän runkopuun poltto puolestaan lisääntyi 0,4 miljoonaa kuutiometriin.

Tänä vuonna Lahdessa käyttöön otettavan uuden kivihiihtä korvaavan laitoksen, ja viime vuoden lopulla Vantaalla käynnistetyin uuden laitoksen ansiosta hakkeen käyttömäärä kasvaa myös tänä ja ensi vuonna yhdestä kolmeen prosenttia. Metsähakkeen vuotuiset käyttömäärät ovat kuitenkin riippuvaisia talven säistä, jolloin tavanomaista kylmempi talvi voi lisätä käyttöä ennakoitua enemmän. Vuoden 2019 ensimmäisellä neljänneksellä energian kokonaiskulutus laski tavanomaista lämpimämmän sään vuoksi, ja

puupolttoaineiden kulutus oli peräti 12 prosenttia alhaisempi viime vuoden vastaavaan aikaan verrattuna.

Metsähakkeen keskimääräinen laitos hinta (20,3 €/MWh) laski prosentin edellisvuodesta, ja sen ennakoidaan nousevan hyvin maltillisesti (1–2 prosenttia) tänä ja ensi vuonna. Vuoden 2019 ensimmäisellä puoliskolla hakkeen hinta oli Tilastokeskuksen ennakkotiedon mukaan 20,8 €/MWh. Luken energiapuukauppatilastojen mukaan energiapuusta maksettiin pystykaupoissa keskimäärin 3,8 euroa ja hankintakaupoissa 20,9 euroa kuutiometriltä. Edelliseen vuoteen verrattuna keskihinta nousi pystykaupoissa kolme prosenttia ja hankintakaupoissa laski kolme prosenttia. Valtaosa energiapuusta myydään pystykaupalla.

Vuoden 2019 ensimmäisellä neljänneksellä metsäteollisuuden sivutuote- ja jätepuuta poltettiin kolme prosenttia vähemmän kuin edellisena vuonna, 11,4 miljoonaa kuutiometriä. Kuori kattoi sivutuotepuusta kaksi kolmannesta, kaikkiaan 7,7 miljoonaa kuutiometriä, ja määrä pysyi viime vuoden tasolla. Purua poltettiin 2,5 miljoonaa (-11 prosenttia edellisvuodesta), puutähdehaketta 1,1 miljoonaa kuutiometriä (-10 prosenttia) ja kierrätyspuuta 0,9 miljoonaa kuutiometriä.

EU-alueella Suomi, Ruotsi ja Saksa ovat suurimpia metsähakkeen käyttäjiä. Ruotsissa metsähakkeen käyttömäärä on viime vuosina pysytellyt noin 7-8 miljoonan kuutiometrin tasolla. Saksassa metsähaketta käytetään noin 11 miljoonaa kuutiometriä vuodessa. EU-maissa on noin 3500 yli yhden megawatin

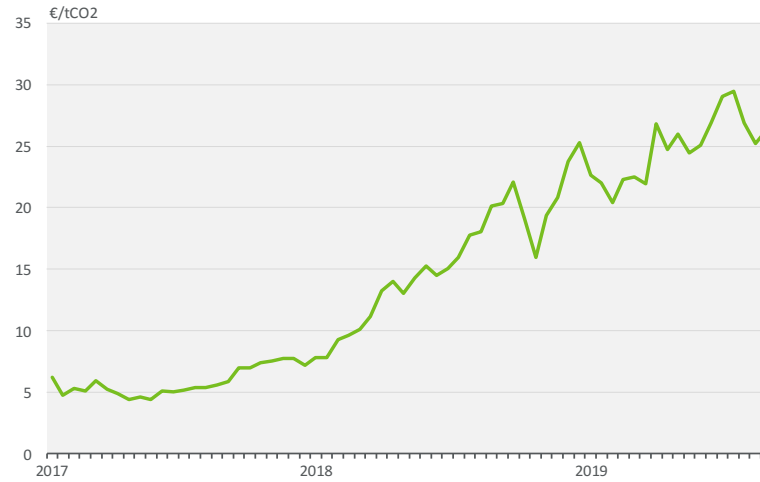
kokoluokan lämpö- ja voimalaitosta, jotka käyttävät metsähaketta. Suomessa metsähaketta käytetään noin tuhannessa lämpö- ja voimalaitoksessa, joista noin 450 on nimellistehoaltaan yli yhden megawatin.

Talven 2017–2018 poikkeukselliset sääolot aiheuttivat ongelmia metsäpolttoaineiden saatavuudelle ja laadulle, ja energiaturpeen merkitys korostui energiahuollossa. Hyvälaatuista kuivaa energiaturvetta tarvittiin seospolttoaineeksi. Alkuvuonna 2019 turpeen käyttö on laskenut peräti 24 prosenttia verrattuna edelliseen vuoteen. Energiaturpeen käyttö on merkittävästi laskenut pitkällä aikavälillä ja trendi on laskeva. Energiaturpeen tuotannolle kesä 2019 oli sääolosuhteiden puolesta kohtuullinen.

Päästöoikeuksien hinnat nousussa

Päästöoikeuksien hinnat ovat nousseet jyrkästi, sillä hiilidioksiditonin hinta on kohonnut 5–6 euroa reilusti yli 20 euroon vuoden 2019 aikana. Päästökauppa on nyt ilmastopolitiikan veturi, jolla päästöjä vähennetään. Mitä korkeampi päästöoikeuden hinta on, sitä voimakkaammin se ohjaa yrityksiä vähäpäästöisempään tuotantoon, sillä päästöoikeudet ovat kustannus yrityksille. Britannian sopimukseton ero EU:sta aiheuttaisi päästöoikeuksien hinnan väliaikaisen laskun, koska brittiyritykset eivät enää olisi päästökaupan piirissä, ja myyvät tarpeettomat päästöoikeutensa markkinoille. Pitkän ajan ennusteissa päästöoikeuksien hinnat ovat kuitenkin nousussa. Päästöoikeuden kohonnut hinta tukee lämmöntuotannossa hakkeen ja sivutuotteiden (kuori ja puru) kilpailukykyä. Sähköntuotannossa erityisesti purun ja kuoren kilpailukyky paranee, aluksi myös metsähakkeen. Metsähakkeen kilpailukyvyn positiivisia vaikutuksia

Päästöoikeuksien hinnat 2017:1–2019:9

Lähde: Intercontinental Exchange 2019.

vaimentaa kuitenkin nousevan päästöoikeuden hinnan myötä laskeva sähkön tuotantotuki. Vuoden 2019 ensimmäiseltä ja toiselta tariffijaksolta (1.1–30.06.2019) ei makseta lainkaan metsähakkeella tuotetun sähkön tuotantotukea, koska päästöoikeuden keskihinta oli lähes 24 euroa, ja turpeen veroa nostettiin vuoden alusta 3 euroon megawattitunnilta. Syöttötariffin laskentaan vaikuttaa sekä päästöoikeuden kolmen kuukauden keskiarvo, että turpeen veron määrä.

Metsäenergian kanssa kilpailevien polttoaineiden, kuten kivihiilen, maailmanmarkkinahinta on viime vuosina laskenut ennätysellisen alas ylitarjonnan

vuoksi, jolloin kivihiilen käyttö on ollut taloudellisesti kannattavampaa niissä laitoksissa, joissa se on kattilateknisesti mahdollista. Kivihiilen maailmanmarkkinahinta on kuitenkin kääntynyt selvään nousuun. Lisäksi lämmöntuotannossa käytettävän kivihiilen ja maakaasun veroa nostettiin vuoden 2016 alussa. Sähkön lauhdetuotannossa puupohjaiset polttoaineet eivät ole kilpailukykyisiä verrattuna fossiilisiin polttoaineisiin, kun taas yhdistetyssä lämmön- ja sähköntuotannossa kivihiilen ja kotimaisten polttoaineiden kilpailukyvyt ovat erittäin lähellä toisiaan. Kivihiilen veron korotuksella ei ole vaikutusta puusähkön kilpailukykyyn, koska sähköntuotantoa ei veroteta. Päästökauppa tekee hiilestä entistä heikommin kannattavaa, hiilen käytöstä ollaan luopu-

kommin kannattavaa, hiilen käytöstä ollaan luopumassa Euroopan energiapoliittisilla, sillä enää Puola ja Saksa ovat suuria hiilen kuluttajia. Tasavallan presidentti vahvisti maaliskuussa 2019 lain, jolla kivihiilen käyttö sähkön- tai lämmöntuotannon polttoaineena kielletään 1.5.2029 alkaen. Kielto edistää Suomen energiajärjestelmän vähähiilisyttä ja uusiutuvienergialähteiden käyttöönottoa, ja tukee hakkeen ja sivutuotteiden käyttöä.

Puupellettejä tuotettiin vuonna 2018 enemmän kuin koskaan aikaisemmin

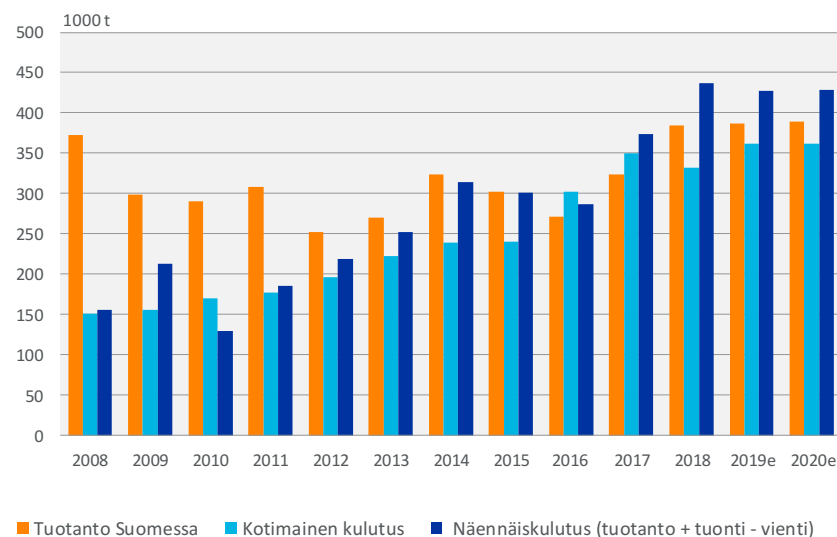
Puupellettien tuotanto Suomessa kasvoi uuteen ennätykseen vuonna 2018. Tuotanto kasvoi edellisvuodesta 19 prosenttia 385 000 tonniin. Edellinen tuotantoennätys, 373 000 tonnia, tilastoitiin vuonna 2008. Pelletin valmistajien kotimaiseen pellettituotantoon perustuvat toimitukset supistuivat vuotta aiemmasta viisi prosenttia 332 000 tonniin. Pääosa tästä, 270 000 tonnia, meni lämpö- ja voimalaitoskäyttöön. Koti- ja maatalouksille toimitettujen pellettien määrä pysyi 62 000 tonnissa.

Myös puupellettien tuonti ja vienti kasvoivat vuonna 2018. Puupellettejä tuotiin Suomeen enemmän kuin koskaan aiemmin, kaikkiaan 95 000 tonnia, mikä oli yhdeksän prosenttia edellisvuotta enemmän. Valtaosa pelleteistä, yli 90 prosenttia, tuli Venäjältä. Puupellettien vienti kasvoi vuotta aiemmasta 16 prosentilla 43 000 tonniin. Yli 80 prosenttia viennistä suuntautui Tanskaan. Pellettien vienninäkitys on vuodelta 2008, jolloin niitä vietiin ulkomaille 227 000 tonnia eli yli viisi kertaa nykyistä enemmän. Puupellettien näennäiskulutus Suomessa (tuotanto + tuonti – vienti) kipuusi 436 000 tonniin. Näennäiskulutus on suu-

Pellettien kotimainen tuotanto ja kulutus 2008–2020e

▶ Luken tilastopalvelu: Puupelletit

▶ Tilastotietokanta: Puupelletit

Lähde: Luke.

rempi kuin toteutunut kulutus, koska kaikkia kunakin vuonna tuotettuja ja tuotuja pellettejä ei aina kuluteta ja viedä samana vuonna; vastaavasti osa edellisvuonna tuotetuista ja tuoduista pelleteistä toimitetaan kulutukseen tai viedään seuraavana vuotena.

Uusien pellettilaitosten käyttöönoton myötä pellettien kotimaisen kulutuksen ja tuotannon ennakoitaan kasvavan edelleen muutaman prosentin vuosivauhtia. Myös maailmanlaajuinen kulutus ja tuotanto jatkavat kasvuaan. EU:ssa pellettien tuotanto kasvoi kuusi prosenttia vuonna 2017 verrattuna vuoteen

2016, ja kulutus kasvoi 11 prosenttia. EU:ssa merkittävä osuus (62 prosenttia) pelleteistä käytetään lämmöntuotannossa. EU on maailman suurin pellettien tuottaja (15 miljoonaa tonnia) ja kuluttaja (24 miljoonaa tonnia vuonna 2017), ja ennusteen mukaan pellettien kulutus saavuttaa uuden ennätyksen vuonna 2019, jopa 30 miljoonan tonnin raja saateen rikkaa. Eniten pellettejä tuotettiin Saksassa (2,4 miljoonaa tonnia vuonna 2018). Italiassa ja Tanskassa pelletin kulutus oli yli kolme miljoonaa ja Saksassa yli kaksi miljoonaa tonnia. Yli miljoonan tonnin kulutuslukuihin päästiin myös Ranskassa, Ruotsissa ja

Belgiassa. Pellettejä tuodaan Eurooppaan eniten Yhdysvalloista ja Kanadasta. Suomeen pellettejä tuodaan eniten Venäjältä ja Baltian maista. Aasian markkinoiden (Japani ja Korea) odotetaan kasvavan voimakkaasti lähivuosina.

EU:n energia- ja ilmastopolitiikan linjauksia

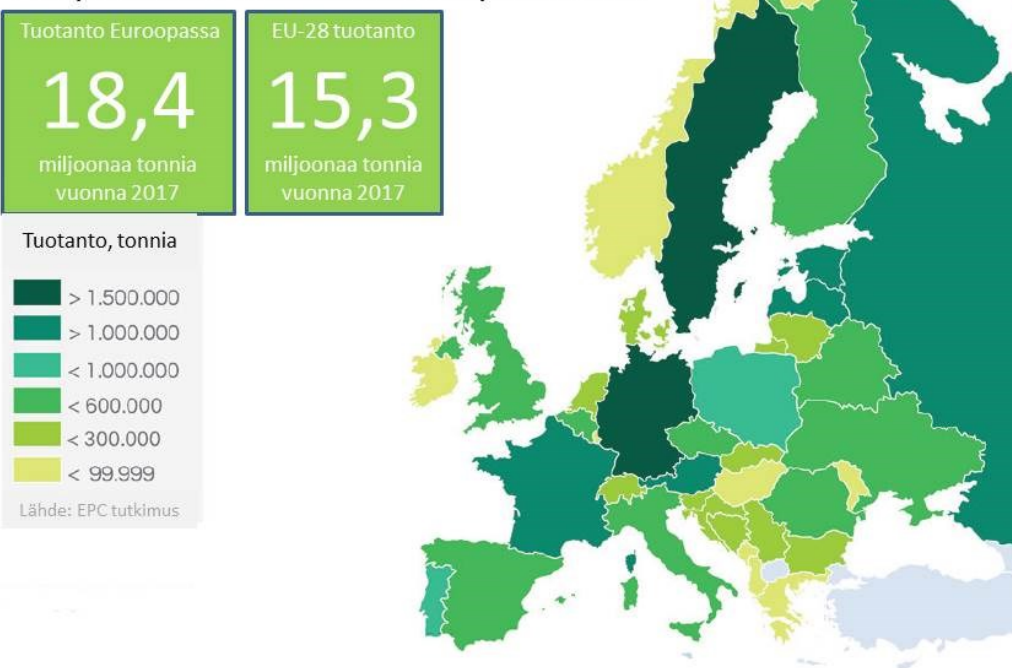
EU:ssa linjataan parhaillaan energia- ja ilmastopolitiikkaa vuoteen 2030 asti ja komissio on julkaissut vuosina 2016–2018 useita lainsäädäntöehdotuksia

tähän liittyen. Uusi päästökauppadirektiivi sekä taakanjako- ja LULUCF-asetukset muodostavat kokonaisuuden, joka ohjaa EU:n ilmastopolitiikkaa vuosina 2021–2030. EU:n puhtaan energian paketti sisältää useita energiasektoria koskevia lainsäädäntöehdotuksia. Metsäsektorin näkökulmasta energiasäädöksistä tärkein on uusiutuvan energian direktiivi (RED II) ja sen sisältämät biomassan kestävyyskriteerit.

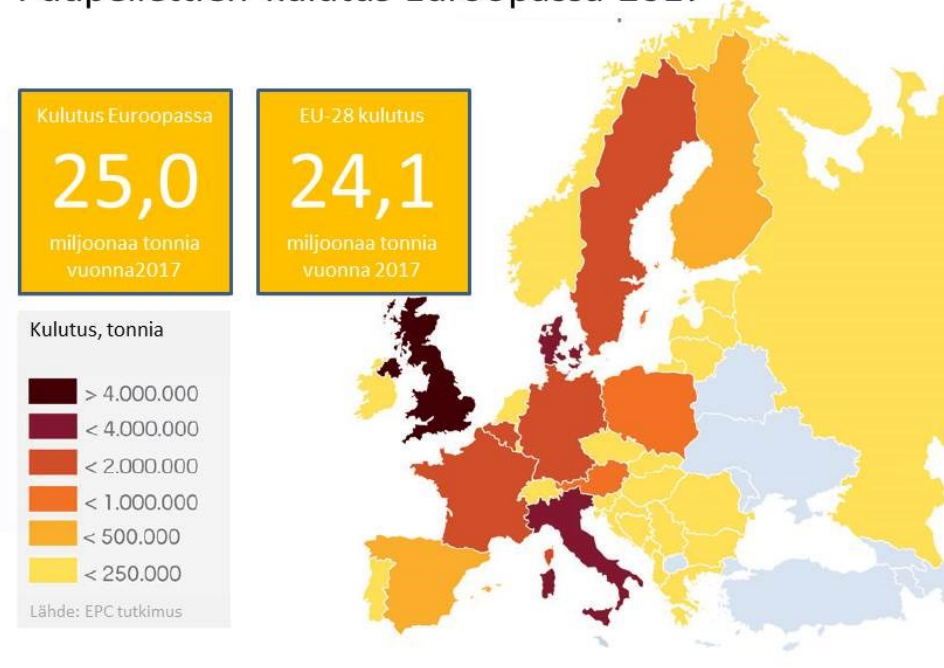
LULUCF-asetus säätelee, miten maankäyttö, maankäytön muutokset ja metsät otetaan huomioon il-

mastotavoitteissa. LULUCF-asetukseen sisältyvät metsistä, maatalousmaasta ja kosteikoista vapautuvat päästöt ja nielut eli kasvillisuuden ja maaperän sitoma hiilidioksidi. Kasvihuonekaasupäästöjä ja nieluja seurataan asetuksessa olevien laskentasääntöjen avulla. Tavoitteena on, että maankäyttösektori sitoisi kasvihuonekaasuja enemmän kuin niitä vapautuu. Metsien hiilinielu huomioidaan laskennassa rajoitustusti. Laskentaa varten jäsenvaltioiden täytyy laatia metsiä koskeva vertailutaso kausille 2021–2025 sekä 2026–2030 asetuksessa määritellyjä kriteerejä

Puupellettien tuotanto Euroopassa 2017

Puupellettien kulutus Euroopassa 2017

Lähde: AEBIOM.

käyttäen. Vuoden 2019 aikana jäsenmaiden vertailutasot arvioidaan LULUCF-asetuksen mukaisesti. Arviointiin osallistuu jäsenmaiden edustajia ja komission nimeämiä riippumattomia asiantuntijoita sekä asiantuntijoita tutkimuslaitoksista ja sidosryhmistä. Lopulliset vertailutasot komissio vahvistaa vuonna 2020.

Joulukuussa 2018 voimaan tulleeseen päivitettyyn uusiutuvan energian direktiiviin (RED II) sisältyy uutena asiana kestävyyskriteerit myös kiinteille biomassoille, vanhassa RED-direktiivissä kriteerit koskivat vain liikenteen biopolttoaineita ja muita bionesteitä. Uuden RED II direktiivin mukaan kestävyys pitää osoittaa liikenteen biopolttoaineiden tuotannon raaka-aineiden osalta sekä polttoaineteholtaan vähintään 20 MW olevissa kiinteän biomassan käyttökohteissa. Kaasumaisilla biomassoilla alaraja on 2 MW. Molemmat rajat koskevat myös sähköntuotantoa. Kestämättömiksi katsottavia lähteitä ovat määritellyt suojelualueet, maatalousbiomassojen osalta moni-

Metsähakkeen ja pellettien käyttö- ja tuotantoennusteet (muutosprosentit edellisvuodesta määrälukujen alla).

	Metsähake, milj. m ³			Pelletit, 1 000 t		
	2018	2019e	2020e	2018	2019e	2020e
Käyttö lämpö- ja voimalaitoksissa sekä koti- ja maatalouksissa	8,0	8,15	8,3	332	362	362
%	3	2	2	-5	9	0
Tuotanto Suomessa				385	387	389
%				19	1	1

Lähteet: Tulli ja Luke.

muotoisen metsän käyttö (raivaaminen pelloksi) sekä korkeahiiliset alueet, kuten turvemaa tietyin ehdoin. Näillä tuotettua energiaa ei katsota uusiutuvaksi eikä sitä voida laskea kansalliseen velvoitteeseen, eikä sillä tuotettu energia tai laitos voi saada julkista tukea. Jäsenmaiden tulee muuttaa lainsäädäntönsä RED II:n mukaiseksi 30.6.2021 mennessä.

Päätöksiä uusista investoinneista odotetaan

Hallituksen energia- ja ilmastostrategian tavoitteena on uusiutuvan energian lisääminen 50 prosenttiin energian loppukäytöstä 2020-luvulla, merkittävä kasvu perustuu erityisesti metsähakkeeseen. Lähivuosiksi suunnitellaan useita puuraaka-aineen käyttöä lisääviä investointeja. Suomessa ollaan jäädyttämässä yhdistetyn lämmön- ja sähköntuotannon lisärakentamista, vaikka sitä on kansainvälisesti kehuttu erinomaisena ympäristöratkaisuna. Tuettu tuuli- ja aurinkosähkö on tällä hetkellä niin halpaa, että useiden

kaupunkien energiayhtiöt ovat päättäneet rakentaa pelkkää lämpöä tuottavia laitoksia. Lahti Energia päätti, ettei uuteen Kymijärvi III -biolaitokseen yhdistetä sähköntuotantoa. Kattila rakennettiin kuitenkin sellaiseksi, että sähkön tuotantolaitteet on mahdollista lisätä myöhemmin. Helsingissä kaavailtiin kivihii- len ja kaasun korvaamista Vuosaaren monipoltto- ainevoimalalla. Sähkön hinnan putoaminen pani osaltaan tämänkin suunnitelman jäihin. Nyt Vuosaaren on tulossa selvästi pienempi lämpölaite ilman sähköntuotantoa. Oulussa on aloitettu rakentaa uutta biovoimalaitosta, jossa tuotetaan sekä sähköä että lämpöä.

Suurten biojalostamohankkeiden investointipäätökset ovat viivästyneet. Finnpulpin Kuopion Sorsasalo- on suunnitteleman maailman suurimman havusel- lutehdashankkeen ja Kemijärven biotuotetehtaan investointipäätöksiä odotetaan jo tämän vuoden aikana. Metsä Group on käynnistänyt hankesuunnittelun uudesta biotuotetehtaasta Kemiin, ja lopul- lista investointipäätöstä odotetaan aikaisintaan ensi vuonna. Toteutuessaan investoinnit lisäävät puun- käyttöä merkittävästi, ja samalla sivutuotteiden tar- jonta energiakäyttöön lisääntyisi edelleen.

- ▶ [Luken tilastopalvelu: Energia](#)
- ▶ [Luken tilastopalvelu: Energiapuun kauppa](#)
- ▶ [Luken tilastopalvelu: Puun energiakäyttö](#)

Yksityismetsätalouden kannattavuus

Esa Uotila

2018 oli huippuvuosi, jonka jälkeen sekä hakkuumäärät että puun hinnat ovat kääntyneet laskuun. Yksityismetsistä bruttokantorahatuloja saatiin 175 euroa hehtaarilta (2,3 mrd. €), viidenneksen enemmän kuin edeltäneeltä viisivuotiskaudelta keskimäärin. Vuonna 2019 tulot laskevat alle 160 euroon hehtaarilta ja vuonna 2020 tulot jäävät alle 150 euroon hehtaarilta eli realisesti samalle tasolle kuin vuonna 2017.

Suuret päätehakkuumäärät lisäävät investointeja metsien uudistamiseen, mutta paineet lisätä investointeja etenkin nuorten metsien hoitoon ja metsäteiden peruspannukseen ovat ilmeiset. Vuonna 2019 investointien ennustetaan nousevan viitisen prosenttia 18 euroon hehtaarille (240 milj. €) ja nousu jatkuu vajaaseen 20 euroon hehtaarilta vuonna 2020.

Yksityismetsätalouden liiketulos oli 157 euroa hehtaarilta vuonna 2018. Tulojen aleneminen sekä investointien lisääntyminen pudottavat tuloksen alle 140 euroon vuonna 2019 ja lasku jatkuu vuonna 2020 loivempana alle 130 euroon hehtaarilta. Yksityismetsien puuntuotannon sijoitustuotto oli kantohintojen nousussa 13 prosenttia vuonna 2018. Kantohintojen lasku pudottaa yksityismetsien sijoitustuoton pari prosenttia miinukselle vuonna 2019 ja kantohintojen edelleen laskiessa tuotto jää vuonna 2020 alle 3 prosenttiin. Jos kantohintojen muutosta ei oteta huomioon, tuotto pysyy yli 4 prosentissa

Yksityismetsätalouden tulot laskevat selvästi

Vuonna 2018 yksityismetsätalouden bruttokantorahatutot olivat 175 euroa hehtaarilta (2,3 mrd. €). Tulot nousivat edellisvuodesta 16 prosenttia ja olivat neljänneksen suuremmat kuin aikaisemmalla viisivuotiskaudella. Tuloja kasvattivat ennätyshakkuut ja

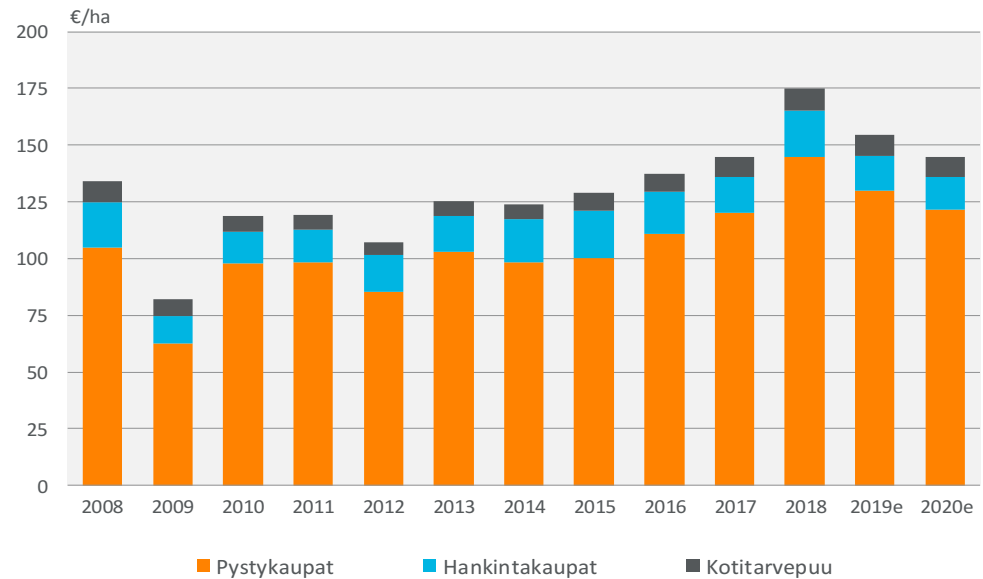
sekä tukki- että kuitupuutavara-ajien hintojen nousu. Metsäteollisuuden ja valtion yhteenlasketut bruttokantorahatutot olivat 0,3 miljardia.

Yksityismetsätalouden tuloista 83 prosenttia saatiin pystykaupoista ja 12 prosenttia hankintakaupoista. Loput 5 prosenttia oli kotitarvepuun osuutta, josta

Yksityismetsätalouden bruttokantorahatutot 2008-2020e vuoden 2018 hinnoin*

▶ Luken tilastopalvelu: Kantorahatutot

▶ Tilastotietokanta: Kantorahatutot

* deflatointi elinkustannusindeksillä

Lähde: Luke.

kolme neljäsosaa oli polttopuuta. Bruttokantorahatuloja laskettaessa puun hintana käytetään pystykaupahintoja myös hankintakaupoista peräisin olevalle puulle ja kotitarvepuulle.

Tuloista lähes puolet saatiin kuusesta, ja kuusitukin osuus tuloista oli yli kaksi viidesosaa. Mäntytukin osuus tuloista oli yli neljäsosa ja mäntykuitupuun kymmenesosa. Tukkipuun osuus tuloista oli yli 70 prosenttia.

Vuonna 2019 talousennusteita on jatkuvasti laskettu ja vuosi 2018 jäi tällä erää selväksi huippuvuodeksi. Vuonna 2019 talouden laskusuunta on painanut etenkin sahatavaran kysyntää, ja tukkipuun hakkuumäärät ja hinnat ovat laskeneet. Hakkuissa harvennushakkuiden suhteellinen osuus lisääntyy, mikä osaltaan alentaa keskimääräisiä kantohintoja hieman ja lisää kuitupuun osuutta hakkuissa. Kaikki edellä mainitut tekijät alentavat kantorahatuloja, ja sama kehitys näyttää jatkuvan vuonna 2020. Vuonna 2019 yksityismetsien kantorahatulojen ennustetaan laskevan yli kymmenyksellä alle 160 euroon hehtaarilta (2,1 mrd. €), ja vuonna 2020 tulot jäävät alle 150 euroon hehtaarilta (2,0 mrd. €).

Investoinnit lisääntyvät

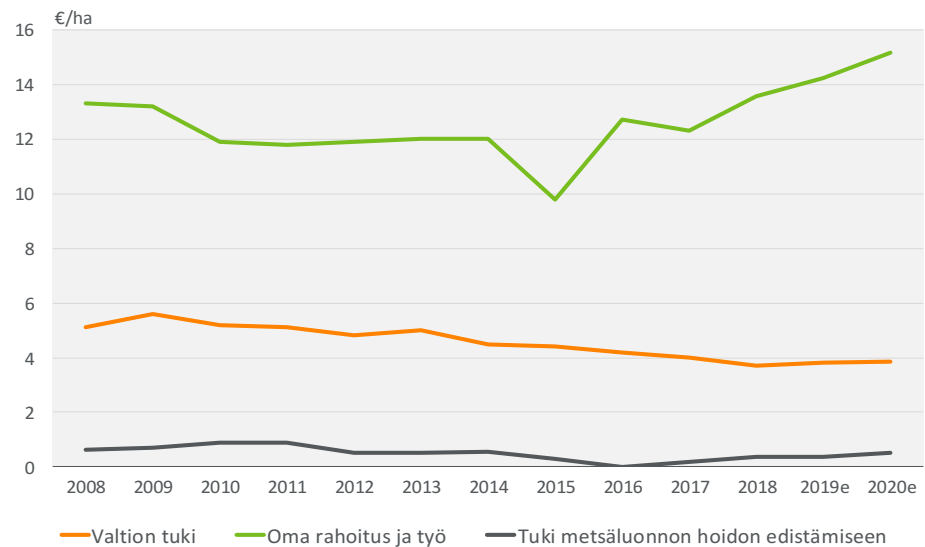
Vuonna 2018 yksityismetsien puuntuotannon investoinnit olivat 17 euroa hehtaarilta (229 milj. €). Määrä sisältää 40 miljoonan euron suuruisen arvion metsänomistajan omatoimisesta työn arvosta. Valtion tuki puuntuotantoon laski 49 miljoonaan euroon, koska 7 miljoonaa euroa tukia jäi käyttämättä. Metsänomistajien omarahoitussuus nousi neljällä prosenttiyksiköllä 79 prosenttiin. Edellisvuoteen ver-

rattuna investoinnit nousivat kuusi prosenttia, ja olivat 12 prosenttia korkeammat kuin viisivuotiskaudella aikaisemmin. Pääosin arvioon perustuvat metsätalouden hallinto- ym. kulut olivat vajaat 5 euroa hehtaarilta vuonna 2018 ja pysyvät samalla tasolla vuosina 2019 ja 2020.

Vuonna 2018 metsien uudistamiseen ja nuoren metsän hoitoon investoitiin noin 193 miljoonaa euroa (84 % investoinneista). Investoinnit metsien uudista-

miseen (94 milj. €) lisääntyivät reaalisesti kuusi prosenttia ja nuoren metsän hoitoon (100 milj. €) kolme prosenttia. Tilastoidut investoinnit metsien parantamiseen nousivat 36 miljoonaan euroon (+6 %). Investoinnit lannoituksiin (15 milj. €) lisääntyivät neljänneksellä, mutta suometsien hoitoon (7 milj. €) aleni-
vat 10 prosenttia. Investoinnit metsäteiden perusrannukseen ja uusien teiden rakentamiseen pysyivät edellisen vuoden putoamisen jälkeisellä tasolla 13 miljoonassa eurossa.

Yksityismetsien investointien julkinen ja metsänomistajien oma rahoitus 2008-2020e vuoden 2018 hinnoin*

*defaltointi tukkuhintaaindeksillä

Lähteet: Luke ja Suomen metsäkeskus.

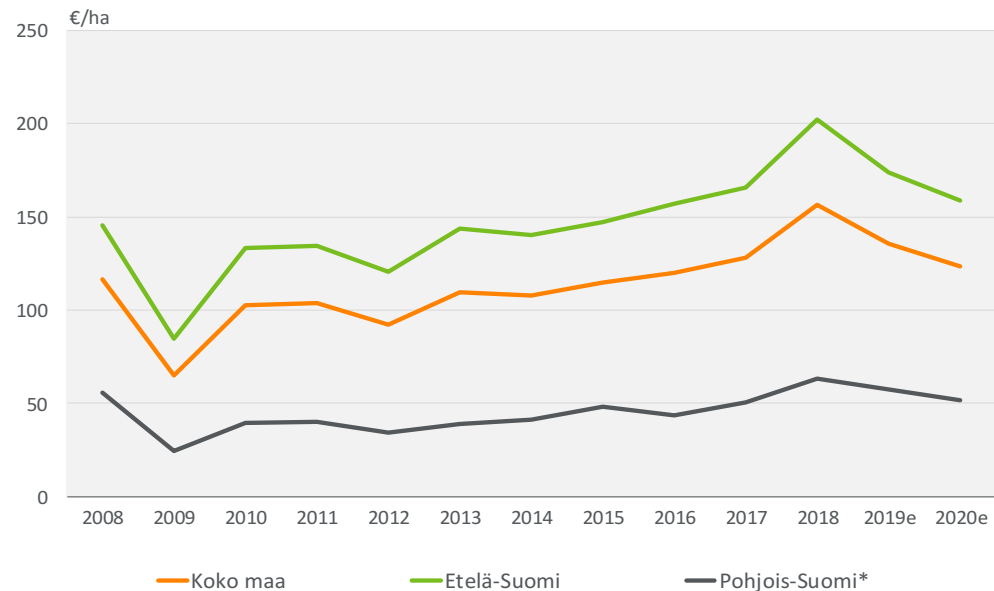
Päätehakkuumäärien lisääntymisestä seuraa metsien uudistamisinvestointeja ja kasvavien hakkuumäärien saaminen pois metsästä tehtaille ja sahoille edellyttää investointeja liikenneväyliin. Jotta metsien lisääntyvä kasvu saadaan turvattu siten, että se tuottaa teollisuuden raaka-aineeksi sopivaa runko-puuta, on taimikoita hoidettava. Samalla parannetaan metsien kykyä sitoa ja varastoida hiiltä.

Puuntuotannon investointien odotetaan nousevan yli 240 miljoonaan euroon vuonna 2019 ja lähes 260 miljoonaan euroon 2020. Metsänomistajien oman rahoituksen tulisi lisääntyä 10–15 miljoonaa euroa vuodessa. Valtion budjetissa on varattu 56 miljoonaa kestävän metsätalouden rahoitukseen vuosille 2019 ja 2020 euroa, mutta varoja jää käyttämättä ainakin vuonna 2019. Syyskuuhun mennessä varoja oli käytetty noin 20 miljoonaa euroa, eli saman verran kuin viime vuonna vastaavaan aikaan.

Suomen metsäkeskus on tehnyt yhteistyössä maakunnallisten metsäneuvostojen kanssa alueelliset metsäohjelmat, joissa on esitetty arviot tarvittavista metsänhoito- ja metsänparannusmääristä. Jotta niihin päästäisiin, tulisi investointien yksityismetsissä nousta yli 300 miljoonaan euroon vuodessa. Esimerkiksi nuoren metsän hoitopinta-alojen pitäisi nousta lähes kaksinkertaisiksi ja metsäteiden perusparannusten yli kolminkertaisiksi verrattuna vuoden 2018 työmääriin.

Valtio myöntää puuntuotannon kestävyuden turvaamisen lisäksi tukea metsäluonnon hoidon edistämiseen. Vuosina 2018 ja 2019 tuki oli 5 miljoonaa euroa ja vuodelle 2020 sitä on korotettu 7 miljoonaan

Yksityismetsätalouden liike-tulos 2008-2020e vuoden 2018 hinnoin* puuntuotannon metsämaan hehtaaria kohti

* deflatointi elinkustannusindeksillä

Lähteet: Luke ja Suomen metsäkeskus.

► [Luken tilastopalvelu: Yksityismetsätalouden liike-tulos](#)

► [Tilastotietokanta: Yksityismetsätalouden liike-tulos](#)

euroon. Hirvieläinten aiheuttamien vahinkojen korvaukseen vuosille 2018 ja 2019 varattu summa on ollut 1,6 miljoonaa euroa. Vuonna 2019 syyskuun loppuun mennessä vahinkoja oli korvattu 1,8 miljoonalla eurolla. Korvaukset ovat murto-osa verrattuna hirvieläinten puuntuotannolle aiheuttamiin tuhoihin verrattuna.

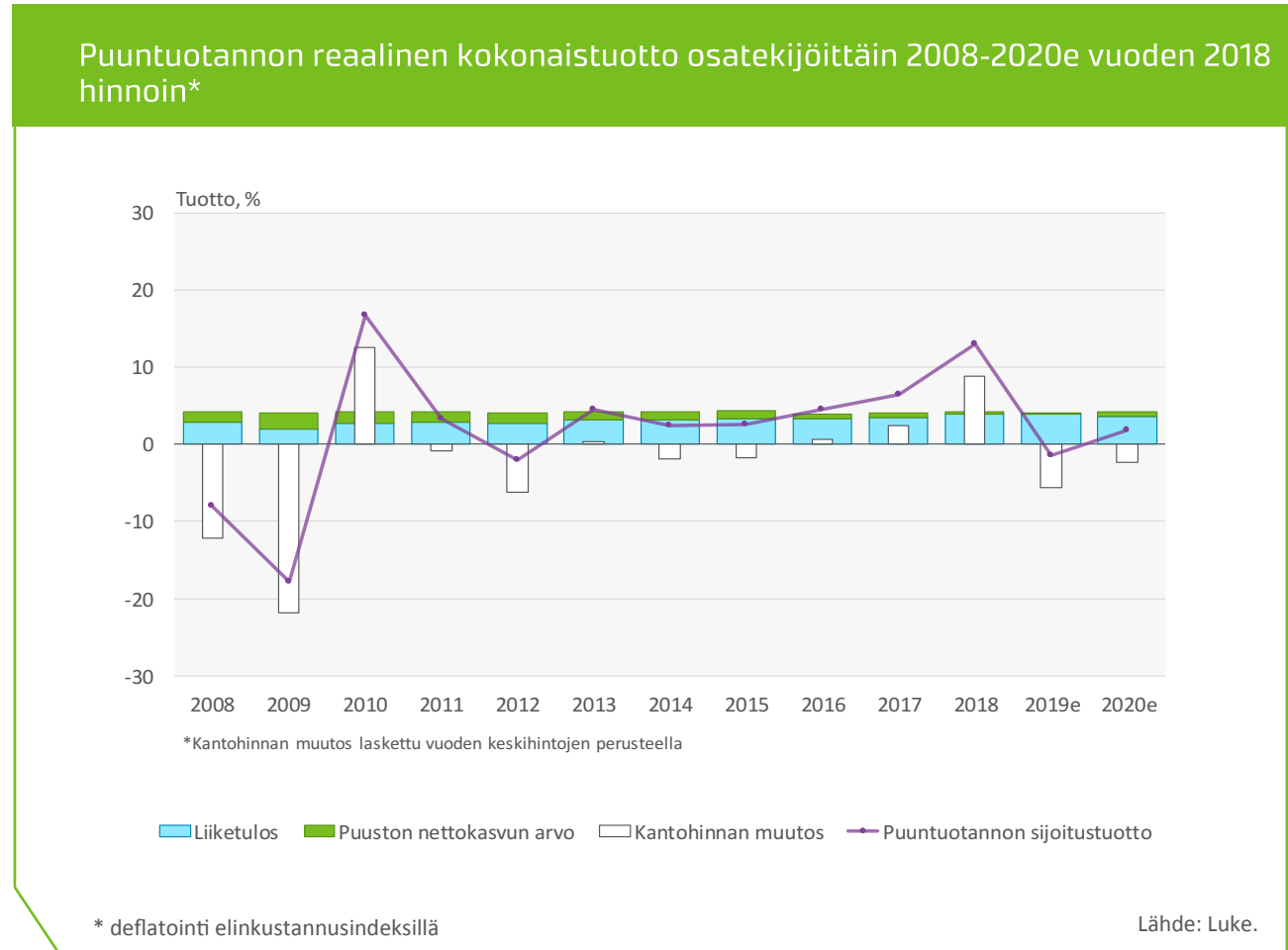
Liiketulos laskee vuoden 2018 huippulukemista

Yksityismetsätalouden liike-tulos nousi 157 euroon hehtaarilta vuonna 2018. Edellisvuoteen verrattuna nousua oli viidennes ja tulos oli kolmanneksen korkeampi kuin viiden vuoden keskiarvo, kun rahan arvomuutos tehtiin elinkustannusindeksillä. Vuoden 2018 liike-tulos oli kaikkiaan 2,1 miljardia euroa.

Vuonna 2019 puunmyyntitulot alenevat ja puuntuotannon investointien ennustetaan nousevan muun muassa edellisen vuoden ennätys-hakkuiden takia. Tulojen laskun ja menojen nousun takia liike-tulos laskee selvästi yli 10 prosenttia noin 135 euroon hehtaarilta, mikä on edelleen kymmenisen prosenttia parempikuin viiden edeltäneen vuoden keskiarvosta. Vuonna 2020 tuloksen aleneminen loivenee ja tuotto on vajaat 130 euroa hehtaarilta.

Tukkipuiden kantohintojen lasku painaa puuntuotannon tuottoa

Puuntuotannon sijoitustuotto nousi 13 prosenttiin vuonna 2018. Tuotto oli 9 prosenttiyksikköä parempi verrattuna edeltäneeseen viisivuotiskauteen. Tuotto parani kantohintojen nousun takia, sillä sen vaikutus tuottoon oli 8,8 prosenttiyksikköä. Tuotosta 4,4 prosenttiyksikköä tuli puunmyyntitulista, 0,2 puuston

nettokasvun arvosta ja valtion tukista 0,1 prosenttiyksikköä. Tuottoa vähensivät puuntuotannon kokonaiskustannukset 0,6 prosenttiyksiköllä.

Huippuvuoden jälkeen kantohintojen aleneminen pudottaa yksityismetsätalouden puuntuotannon si-

joitustuoton -2,0 prosenttiin vuonna 2019. Kantohintojen reaalin lasku pitää tuoton alle 3 prosentissa vuonna 2020. Tuotto on molempina vuosina 4,1 prosenttia, jos kantohintojen muutoksen vaikutusta ei ole huomioon.

Kuva: Erkki Oksanen, Luke.

Yksityismetsätalouden liike-tuloslaskelma 2018–2020e.

	€/ha		
	2018	2019e	2020e
Tulot			
Koko maa	175	156	148
<i>Etelä-Suomi</i>	225	200	190
<i>Pohjois-Suomi</i>	72	67	63
- Kokonaiskustannukset			
Koko maa	22	23	24
<i>Etelä-Suomi</i>	21	22	24
<i>Pohjois-Suomi</i>	10	10	11
+ Puuntuotannon tuet			
Koko maa	3,7	3,9	3,9
<i>Etelä-Suomi</i>	3,5	3,7	3,8
<i>Pohjois-Suomi</i>	4,1	4,2	4,3
= Liiketulos			
Koko maa	157	137	128
<i>Etelä-Suomi</i>	202	176	164
<i>Pohjois-Suomi</i>	63	58	54

Pohjois-Suomi käsittää Pohjois-Pohjanmaan, Kainuun ja Lapin maakunnat.

Lähteet: Luke ja Suomen metsäkeskus.

► [Luken tilastopalvelu: Metsä sijoituskohteena](#)

► [Tilastotietokanta: Metsä sijoituskohteena](#)

Metsätalouden työllisyys

Marja Kallioniemi

Vuonna 2018 metsätalous työllisti yhteensä 21 000 henkilöä. Metsätalouden työllisyys ei muuttunut edelliseen vuoteen verrattuna, vaikka metsistä hakattiin ennätysmäärä puuta. Eri työntekijäryhmien sisällä tapahtui vuoden 2018 aikana muutoksia, kun palkansaajien määrä kasvoi 12 000 henkilöön (+5 prosenttia) ja yrittäjien määrä väheni 9 000 henkilöön (-7 prosenttia). Vuosina 2019 ja 2020 alan työllisyyden ennustetaan kääntyvän laskuun, sillä talouden hiipuminen ja metsäalan tuotantomäärien supistuminen vähentää hakkuumääriä ja metsätalouden työllisyyttä. Metsätaloudessa ja puunkorjuussa työn tuottavuus eli tuotos tehtyä työtuntia kohti on lisääntynyt vuodesta 2012 lähtien nopeammin kuin koko kansantaloudessa.

Huippusuhdanne ei näkynyt metsätalouden työllisyydessä

Metsätalous työllisti vuonna 2018 yhteensä 21 000 henkilöä. Tilastokeskuksen työvoimatilaston mukaan noin joka kolmas metsäsektorin työllistämä henkilö teki töitä metsätaloudessa. Vuonna 2018 puukauppa oli vilkasta ja hakkuita tehtiin ennätysmäärä, mutta metsätaloudessa työllistyneiden määrässä ei tapahtunut suurta muutosta. Metsätalouden yhteenlaskettu työllisyys kasvoi vain 100 henkilöllä eli pysyi likipitään samana edelliseen vuoteen verrattuna. Ilmiön taustalla vaikuttavia tekijöitä ovat mahdollisesti koneellisen puunkorjuun ylikapasiteetti ja kiristynyt kilpailutilanne sekä teknologisesti kehityksestä johtuva työn tuottavuuden kasvu niin puunkorjuussa kuin metsätaloutta palvelevassa toiminnassa.

Kuva: Erkki Oksanen, Luke.

Metsätalouden työllistämien henkilöryhmien sisällisen sijaan tapahtui muutoksia vuoden 2018 aikana. Toimihenkilöiden määrä laski 18 prosenttia, kun taas työntekijöiden määrä nousi 17 prosenttia. Yhteensä palkansaajien määrä metsätaloudessa nousi viisi prosenttia. Ennätyslukemiin yltänyt puukauppavuosi 2018 näkyy metsätalouden työllisten määrässä etenkin työntekijöiden määrän lisääntymisenä, joka nosti metsätalouden palkansaajien määrän 12 000 henkilöön. Yrittäjien määrä sen sijaan laski seitsemän prosenttia. Vuonna 2018 metsätalous työllisti 9 000 yrittäjää ja yrittäjäperheen jäsentä. Kun korjattu puumäärä vuonna 2018 oli kuitenkin ennätyslukema, voi yrittäjien määrän väheneminen johtua siitä, että alan yritystoiminta on siirtynyt isompiin yrityskokoihin.

Metsätalouden työlliset 2018–2020e keskimäärin, henkilöä.

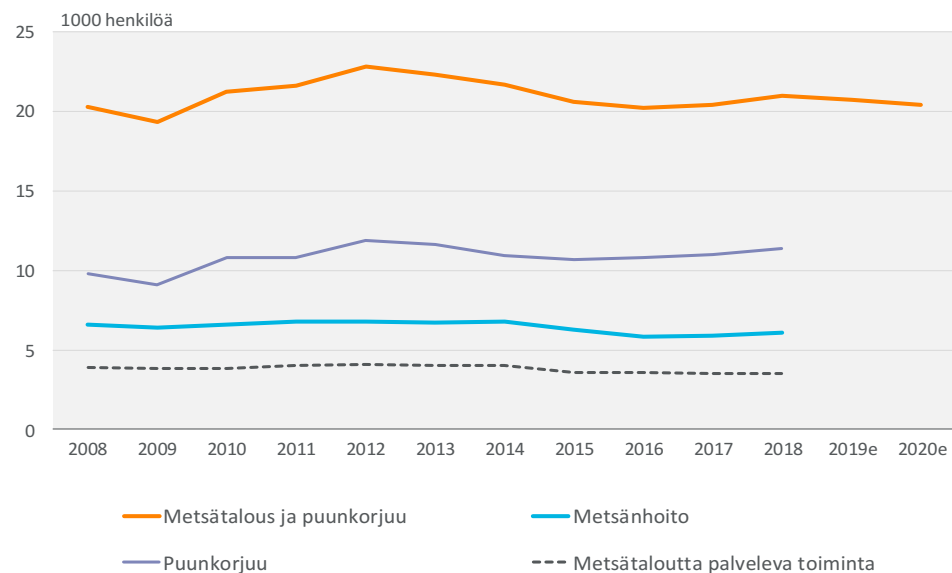
	2018	2019e	2020e
Toimihenkilö	4 000	0	-1
Työntekijä	8 000	-2	-2
Palkansaajat yhteensä	12 000	-1	-2
Yrittäjät ja yrittäjäperheen jäsenet	9 000	0	-1
Metsätalous yhteensä	21 000	-1	-1

Taulukossa ja päätekstissä työllisten määrä on pyöristetty lähimpään tuhanteen henkilöön Tilastokeskuksen suositusten mukaisesti. Esitetyt prosenttiennusteet on kuitenkin laskettu tarkemmista, sadan työllisen tarkkuudella ilmoitetuista työllisyysluvuista. Lähteet: Luke ja Tilastokeskus.

Toimihenkilöiden osalta työllistyneiden määrä on viime vuosina laskenut, kun alalla toteutetut organisaatiomuutokset ovat vähentäneet metsätalouden työpaikkoja. Kun puunkorjuuta tehdään yrittäjävetoisesti, voivat alan yrittäjät sovittaa tehtyjä työmääriä kysynnän mukaan. Esimerkiksi metsäkonealalla töiden määrä vaihtelee huomattavasti eri vuodenaikoina. Puunkorjuussa on mahdollisesti koneiden ja laitteiden osalta ylikapasiteettia, joka on hyödynnettävissä kysyntähuippujen aikana. Alan työvoima mahdollisesti suuntaa työn painopistettä vallitsevan markkinatilanteen mukaan, kun esimerkiksi metsätalouden palkansaajat voivat tilanteen mukaan painottaa työpanostaan puukaupan, metsänhoitotöiden ja neuvonnan kesken. Nämä tekijät vaikuttavat siihen, ettei metsätalouden työllisten kokonaismäärä muuttunut vuonna 2018 edelliseen vuoteen verrattuna.

Vuonna 2019 julkaistun tutkimusraportin ”Koneellinen hakkuu” mukaan hakkuun tuottavuus on huomattavasti kohonnut 1990-luvun tilanteeseen verrattuna. Nykyisin teollisuuden korjaama ainespuu hakataan likipitään täysin koneellisesti, kun 1990-luvulla varsinkin harvennushakkuita tehtiin vielä osittain metsurityönä. Metsänomistajat tekevät tai teettävät edelleen omissa metsissään hankintahakkuita. Koneellistumisen myötä tietotekniikan hyödyntäminen metsäkoneurakoinnissa on lisääntynyt, kun metsäkoneen kuljettajan työtä tukevat esimerkiksi paikannus- ja kulkukelpoisuustiedot. Koneellistuminen ja uuden tekniikan hyödyntäminen on lisännyt puunkorjuun tuottavuutta, jolloin alan työllisyysvaikutus on vähäisempi.

Metsätalouden työlliset 2008-2020e

Lähteet: Tilastokeskus ja Luke .

Puunkorjuuun liittyvässä keskustelussa on tullut esiin vaikeudet palkata alalle ammattitaitoisia ja osaavaa työvoimaa. Puunkorjuu vaatii nykyisillä tietoteknisillä välineillä huomattavaa ammattitaitoa sekä itsenäistä ja nopeaa päätöksentekokykyä. Samalla työn arki metsäpöydällä saatetaan kokea yksinäisenä. Teollisuusliitto raportoi toukokuussa 2019 ilmestyneessä suhdannekatsauksessaan, että alalla on havaittu negatiivisina ilmiöinä muun muassa harmaata taloutta ja ulkomaisten työntekijöiden alipalk-

kausta. Metsäkone-, metsätalous- ja metsäpalvelualan yritysten kannattavuuden tulisi olla Teollisuusliiton suhdannekatsauksen mukaan parempi. Alan yrittäjät ovat puolestaan julkisessa keskustelussa tuoneet esiin, ettei heidän kilpailukykynsä osaavasta työvoimasta ole riittävä.

Tilastotiedot metsätalouden työllisyydestä pohjautuvat Tilastokeskuksen työvoimatutkimukseen, johon poimitaan satunnainen otos väestötietokannasta

15–74-vuotiaista suomalaisista. Tutkimusaineisto kerätään puhelinhaastatteluna joka kuukausi haastatellen noin 12 000 henkilöä. Haastateltavilta kysytään muun muassa työllisyydestä, työsuhteista, työajoista ja työpanoksesta. Saatujen vastausten pohjalta tutkimus luo kuvan siitä, miten koko 15–74-vuotias väestö toimii. Tutkimus tuottaa ajantasaista ja kattavaa tietoa suomalaisen työllisyydestä.

Metsätalouden työllisyys heikkenee hieman

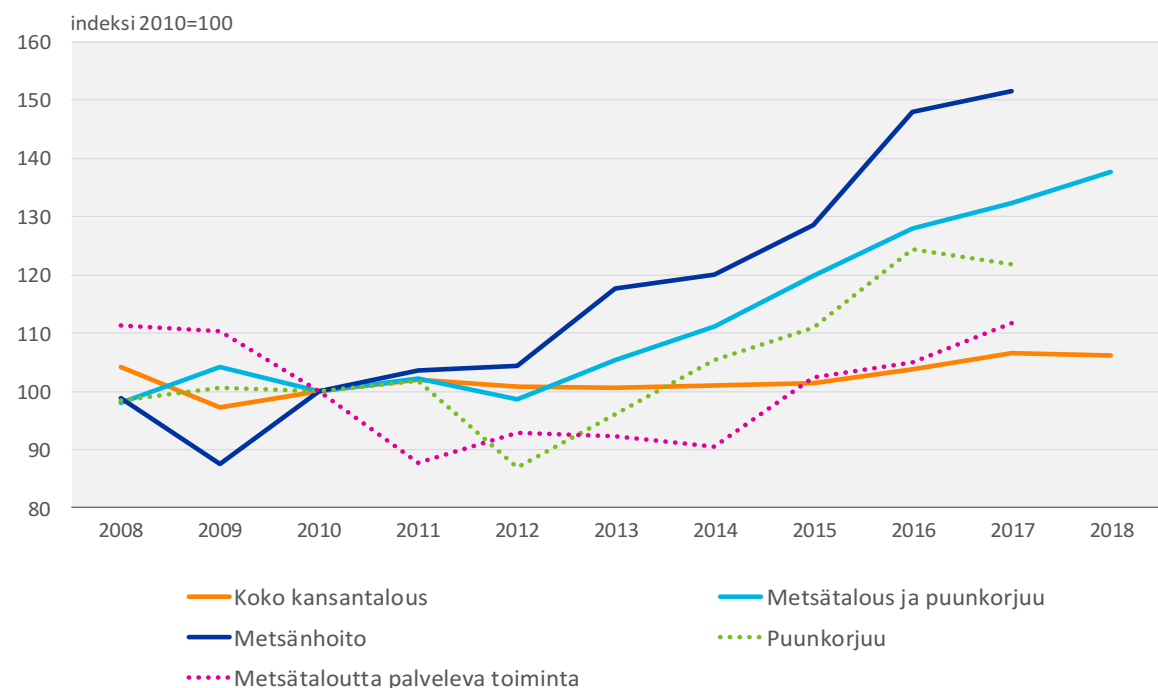
Puunkorjuun osalta huippuvuoden 2018 jälkeen hiipuva taloustilanne ja vähenevät metsäteollisuustuotteiden tuotantomäärät pienentävät vuoden 2019 hakkuumääriä, mikä heijastuu myös alan työllisyyteen. Keski-Euroopassa sahatavarasta on ylitarjontaa, kun erilaiset metsätuhot, kuten myrsky-, hyönteis- ja metsäpalotuhot ovat lisänneet sahatun puutavaran tarjontaa alan markkinoilla. Lisäksi on uutisoitu täyttyneistä varastoista puutuotteiden osalta. Metsätalouden työllisten määrän ennakoidaan hieman vähenevän tänä ja ensi vuonna.

Viime vuosina ihmisen hyvinvointiin liittyvät tutkimustulokset kertovat metsän suotuisista ja rauhoittavista vaikutuksista ihmisen kehoon. Samalla lähimatkailun suosio on lisääntynyt, kun kuluttajat haluavat vähentää vapaa-ajan ja lomailun ilmastovaiikutuksia. On ennustettu, että huolellisesti tuotteistetuilla luontomatkailu- ja virkistyskäyttöpalveluilla on tulevaisuudessa yhä enemmän kysyntää. Metsään liittyvät erilaiset palveluelinkeinot lisääntyvät kasvavan kysynnän myötä. Suomessa on matkailuyrittäjiä, joiden tarjoamat palvelut rakentuvat jo nyt met-

sän hyödyntämiseen vapaa-ajan virkistykseen ja hyvinvoinnin lisäämiseen liittyvissä matkailupalveluissa. Tällainen metsään liittyvä yritystoiminta kirjautuu kuitenkin matkailun työllisyyss lukuihin. Vastaavasti

metsäteiden rakentaminen ja perusparannus, metsäojitus, suometsien hoito (ojien perkaus ja täydennysojitus) ja myös ennallistaminen kirjautuvat työllisyyden osalta maanrakentamiselle, vaikka liittyvätkin

Työn tuottavuuden kehitys metsätaloudessa ja puunkorjuussa 2008-2018

Lähteet: Tilastokeskus ja Luke.

oleellisesti metsätalouteen. Puun kaukokuljetus maan-, rauta- ja vesiteitse puolestaan tilastoituu kuljetukselle.

Metsätaloudessa työn tuottavuus kasvaa

Samoin kuin metsäteollisuuden työn tuottavuus, myös metsätalouden työn tuottavuus on viime vuosi- na kohonnut selvästi ripeämmin kuin koko kansantaloudessa keskimäärin. Erityisen nopeasti työn tuottavuus tehtyä työtuntia kohti on lisääntynyt metsänhoidossa. Työn tuottavuutta alalla lisäävät teknologian kehittyminen, kun yhä enenevässä määrin metsätalouteen ja puunkorjuuseen liittyvät työvaiheet tehdään uutta teknologiaa ja digitaalisuutta hyödyntäen. Alan tuottavuuslukuihin vaikuttanee myös kilpailun kiristyminen puunkorjuussa. Mahdollisesti tuottavuuskehityksessä näkyy myös työelämän tehostuminen. Metsätalouteen liittyvissä organisaatioissa on toimintoja järjestelty uudelleen, jolloin on mahdollisesti myös kohennettu tehtyjen työtuntien tehokkuutta, mikä näkyy alan tuottavuudessa tehtyä työtuntia kohti.

On myös mahdollista, että osa tuottavuuden kasvusta perustuu tehdyn työpanoksen aliarviointiin. Kun työvoimatutkimuksen otanta pohjautuu Suomen väestötietokantaan, jää tilapäisesti Suomessa työskentelevien ulkomaalaisten työ tutkimuksessa havaitsematta. EU:ssa palvelut ja työvoima voivat liikkua vapaasti, jolloin EU:n jäsenmaan kansalainen voi työskennellä toisessa jäsenmaassa enintään kolme

Kuva: Erkki Oksanen, Luke.

kuukautta ilman työlupaa. Ulkomainen työvoima voi tehdä Suomessa lyhytkestoisia työkaksoja, joiden pituus vaihtelee muutamasta päivästä muutamiin kuukausiin. Kaiken kaikkiaan työ metsätaloudessa voi olla kausittaista ja lyhytkestoista, jolloin työpanoksen arviointi ei ole helppo tehtävä.

► [Luken tilastopalvelu: Metsäsektorin työvoima](#)

► [Tilastotietokanta: Metsäsektorin työvoima](#)

Ennusteiden osuvuus

Ennusteiden osuvuus 2008–2018

Jari Viitanen

Metsäsektorin suhdannekatsauksissa esitettävät ennusteet vastaavat Luonnonvarakeskuksen (aiemmin Metsäntutkimuslaitoksen) suhdanne-ennusteryhmän tutkijoiden käsitystä metsäsektorin todennäköisimmästä kehityksestä. Metsäsektorin ennusteiden perustana on monien muidenkin toimialojen ennustemallien mukainen kysyntäjohteinen ajattelu. Kansainvälinen ja kotimainen talouskehitys määrittelevät vallitsevan ja tulevan suhdannekehityksen, joka yhdessä muiden metsäteollisuuden kilpailukykyyn vaikuttavien tekijöiden (valuuttakurssivaihtelut, puuraaka-aineen saatavuus, politiikkamuutokset toimintaympäristössä, kilpailijamaiden toiminta yms.) kanssa vaikuttaa vientimarkkinoiden kautta suomalaisten metsäteollisuustuotteiden kysyntään ja vientiin. Metsäteollisuuden tuotteiden kysynnän vaihtelut puolestaan heijastuvat edelleen kotimaan metsätalouteen.

Ennusteet ovat siten taustaoletuksille ehdollisia odotusarvoja, ja ennustevirheet johtuvat muun muassa kansainvälisten talouskasvuennusteiden virheistä. Lisäksi ennustevirheisiin vaikuttavat muun muassa virheet talouspolitiikan päätöksentekijöiden käyttäytymisen arvioinnissa, virheet käytössä olleissa tilastoissa ja niiden ennakkotiedoissa, talouden rakenne muutokset ja satunnaisvaihtelu.

Oheisissa kuvioissa tarkastellaan muutaman esimerkin avulla suhdannekatsauksen piste-ennusteiden toteutumista vuosina 2008–2018. Kunkin vuoden ennuste on tehty edeltävän vuoden syksyllä sen tiedon perusteella, mikä on ollut käytettävissä syys-

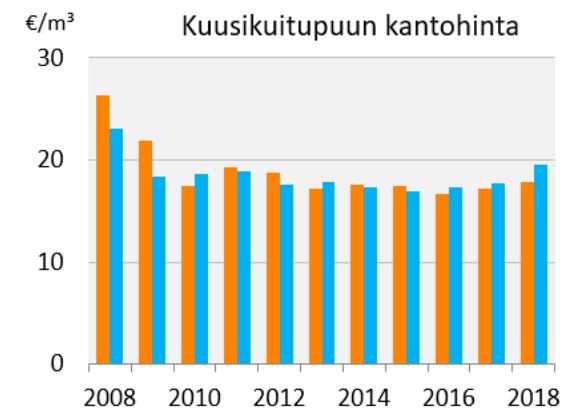
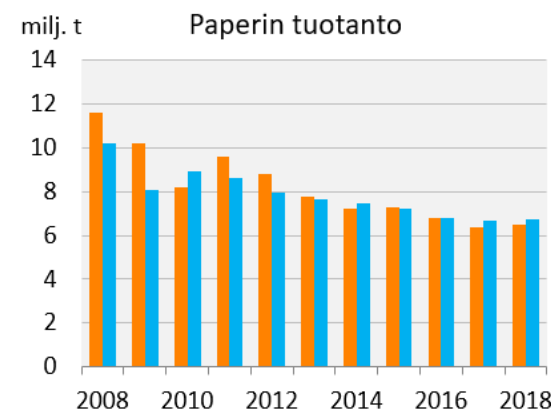
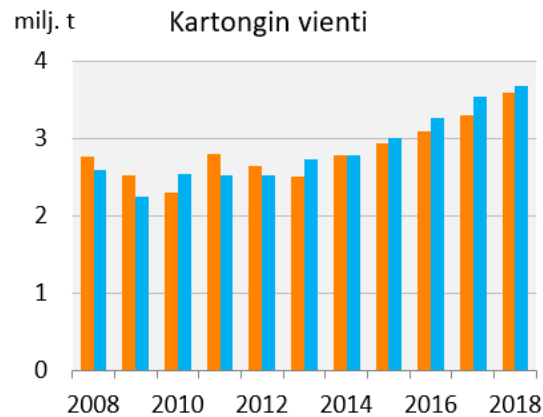
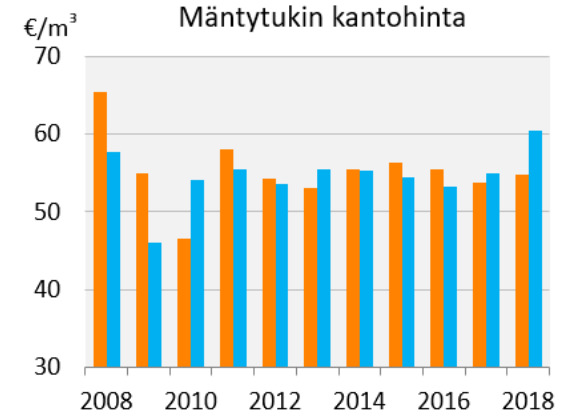
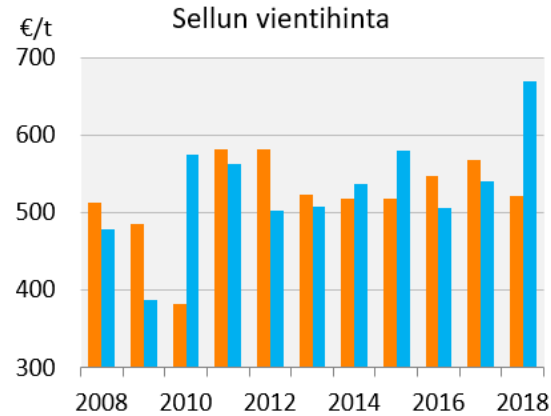
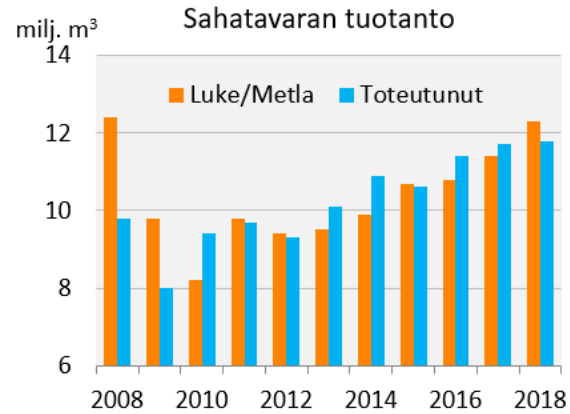

Kuva: Pixabay.

lokakuun vaihteessa. Hintavertailut on tehty nimellishinnoin. Kuvioista käy selvästi ilmi, kuinka ennustevirheet ovat suuria niinä vuosina, jolloin maailmantalouden kasvuennusteet ovat poikenneet erityisen paljon toteutuneista kasvuista. Näin kävi esimerkiksi vuosina 2008–2009, jolloin edellisinä syksyinä tehdyt kansainvälisen talouden ennusteet poikkeuksetta yliarvioivat tulevaa kehitystä eivätkä pystyneet ennustamaan laman syvyyttä. Tämä heijastui ylioptimistisena arviona myös metsäsektorin kehityksestä. Vuonna 2010 talouskasvu ylitti odotukset ja met-

säsektorin ennusteet aliarvioivat myöhemmin toteutunutta kehitystä. Suhdanneherkkänä toimialana sahateollisuudessa tapahtuvia muutoksia on ollut erityisen vaikea ennakoida, mikäli taloutta koskevat ennusteet eivät toteudu. Lehti- ja havusellun tekninen korvattavuus sekä ostajien varastojen määrän arviointi ovat vaikeuttaneet sellun viennin yksikköhintojen ennustamista. Huomion arvoista kuitenkin on, että ennusteet eivät ole johdonmukaisesti ali- tai yliarvioineet mitään metsäteollisuuden osa-aluetta.

Luken/Metlan ennusteet joistakin keskeisistä ennustemuuttujista sekä niitä vastaavat toteutuneet arvot, 2008-2018

Lähteet: Tulli, Metsäteollisuus ry ja Luke.

Metsäsektorin suhdannekatsaus on lokakuussa ilmestyvä, monipuolinen tietopaketti Suomen metsäteollisuuden ja metsätalouden tilanteesta ja lähiajan näkymistä.

Kuvaus metsäsektorin kehityksestä:

- ennusteet
- metsäteollisuuden tuotanto ja vienti
- raakapuumarkkinat
- bioenergiamarkkinat
- kannattavuus
- Työvoima

Suhdannekatsesta on julkaistu vuodesta 1991 lähtien. Vuosina 1998–2012 julkaistiin myös englanninkielinen Finnish Forest Sector Economic Outlook. Vuodesta 2013 lähtien suhdannekuva on täydennetty kesäkuun alussa ilmestyvällä Metsäsektorin suhdannetiedotteella.

Toimittajat

Jari Viitanen
Antti Mutanen
Sari Karvinen

Tiedustelut

Jari Viitanen
Luonnonvarakeskus Joensuu
Yliopistokatu 6B
80100 Joensuu
Puh. 029 532 3033
etunimi.sukunimi@luke.fi

Kirjoittajat

Kari Härkönen, MMM, tutkija
Marja Kallioniemi, MMT, dosentti, tutkija
Matleena Kniivilä, MMT, erikoistutkija
Jussi Leppänen, MMM, tutkija
Antti Mutanen, MMM, YTK, tutkija
Johanna Routa, MMT, erikoistutkija
Esa Uotila, MMM, tutkija
Esa-Jussi Viitala, MMT, VTM, erikoistutkija
Jari Viitanen, YTT, erikoistutkija

etunimi.sukunimi@luke.fi

ISBN 978-952-326-840-1 (Painettu)
ISBN 978-952-326-841-8 (Verkkajulkaisu)
ISSN 2342-7647 (Painettu)
ISSN 2342-7639 (Verkkajulkaisu)
URN <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-326-841-8>

Copyright: Luonnonvarakeskus (Luke)
Kirjoittajat: Jari Viitanen, Antti Mutanen ja Sari Karvinen (toim.)
Julkaisija ja kustantaja: Luonnonvarakeskus (Luke), Helsinki 2019
Julkaisuvuosi: 2019
Kuvat: Erkki Oksanen/Luke, Juha Laitila, Metsäteollisuus ry, Pixabay
Painopaikka ja julkaisumyynti: PunaMusta Oy, <http://luke.juvenesprint.fi>